

การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556

การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1



บทคัดย่อ
ของ
อุไลวรรณ ทานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2556

อุไรวรรณ ทานนท์. (2556). การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การวิจัยวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบและรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติการสอนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในชั้นเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2555 รวมทั้งสิ้น 169 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเตรียมความพร้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของครูที่มี ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และการเข้ารับอบรมต่างกันมีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน สำหรับครูที่มีลักษณะการสอนต่างกันมีความเห็นต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม ด้านเตรียมความพร้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบุคลากร ควรมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่านี้ สำหรับด้านการจัดสภาพแวดล้อม ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพราะนักเรียนมีจำนวนมากส่วนด้านการบริหารหลักสูตรครู ควรมีการแยกแยะตัวชี้วัดรายวิชาตามความสามารถของเด็กแต่ละคน

A Study of Joint learning Operations In the private schools under the Office of
Bangkok Educational Area Region 1



Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2013

Ulaiwan Tanont. (2013). *A Study of Joint Learning Operations in the Private Schools Under the Office of Bangkok Educational Area Region 1*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor: Dr. Puongrat kesornpat.

This research study with the aim to study compare and gather feedback about. A study of joint learning operations in the private schools under the office of Bangkok educational area region 1.

The sample used in this study were teachers and teachers attend regular with children in special education classes with normal children. In the private schools under the office of Bangkok educational area region 1 year 2555 total of 166 people. Tools to collect data was a five-level scale evaluation for the statistics used in this study were frequency, percentage, mean. Use \bar{X} and S.D. Analysis t-test.

The results showed that

1. Joint learning operations in the private schools under the office of Bangkok educational area region 1 was performed at a high level considering the side found the preparation performed at the highest level for the environment. And program management are performed at a high level

2. Comparison joint learning operations In the private schools under the office of Bangkok educational area region 1 by their teachers to have the qualifications and experience of the trainees heterogeneous have joint learning operations no difference. For teachers a style of teaching different opinion on joint learning operations the preparation difference is statistically significant at the .05 level.

3. To gather feedback joint learning operations In the private schools under the office of Bangkok educational area region 1 found that feedback about personnel should have knowledge about children with special needs more than this for the environment should be provided an appropriate environment for many students. The management curriculum should include courses based discrimination measure the ability of each child.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ของ นางสาวอุไลวรรณ ทา
นนท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์ และความกรุณาอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่อุทิศเวลาให้คำปรึกษา แนะนำตรวจปรับปรุงแก้ไข ให้ข้อคิด รวมถึงเอาใจใส่และให้กำลังใจในการทำงานวิจัยฉบับนี้ตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร. สรภักศรณี ฉัตรกมลทัศน์ กรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการทำสารนิพนธ์ให้ถูกต้อง และมีคุณภาพ ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา ดร.วรนาท รักสกุลไทย อาจารย์ ดร. ยศวีร์ สายฟ้า อาจารย์วิณา นนทพันธาวาทย ที่กรุณาเป็น ผู้เชี่ยวชาญ และสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบ แก้ไข และให้คำแนะนำเพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สมบูรณ์และมีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ นายสมัย บัวคำภู ครูโรงเรียนสิรินธรราชวิทยาลัย ที่ได้ให้ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับการใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยและได้ให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มารดา บิดา ตลอดจนทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์กับผู้วิจัยมาโดยตลอด คุณค่าหรือคุณประโยชน์ อันใดที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแต่พระคุณของบิดา มารดา อีกทั้งคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาท วิชา และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อุไลวรรณ ทานนท์

สารบัญ

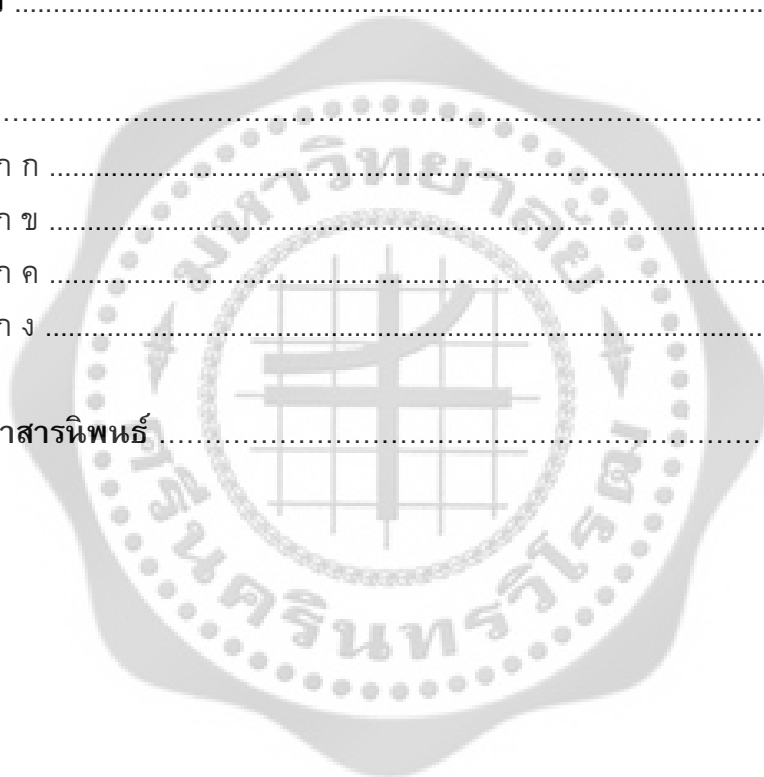
บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ขอบเขตด้านเนื้อหา	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	6
ตัวแปรที่ศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
สมมติฐานของการวิจัย	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
การจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	14
ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	15
ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	17
การจัดการศึกษาพิเศษ	21
ความสำคัญของการศึกษาพิเศษ	22
แนวคิด ปรัชญา กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ	23
แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาพิเศษ	24
ปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ	27
กฎหมายในการจัดการศึกษาพิเศษ	29
นโยบาย และมาตรการการจัดการศึกษาพิเศษ	38
การจัดการเรียนร่วม	41
การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย	41
ความหมายของการจัดการเรียนร่วม	44
ปรัชญาของการจัดการเรียนร่วม	46
หลักการของการจัดการเรียนร่วม	49
ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม	50
รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม	52
แนวทางของการจัดการเรียนร่วม	56
การจัดการเรียนร่วมโรงเรียนเอกชน	62
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ	85
ตำแหน่ง	85
ลักษณะการสอน	85
วุฒิการศึกษา	85
ประสบการณ์	86
การได้รับการอบรม	86
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	86
งานวิจัยในประเทศ	86
งานวิจัยต่างประเทศ	92
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	95
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	98
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	100
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	113
ความมุ่งหมายของการวิจัย	113
วิธีการดำเนินการวิจัย	113
สรุปผลการวิจัย	114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
การอภิปรายผล	115
ข้อเสนอแนะ	118
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	118
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	126
ภาคผนวก ก	127
ภาคผนวก ข	129
ภาคผนวก ค	137
ภาคผนวก ง	141
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	143



บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามโรงเรียน	96
2 จำนวนและคำร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	101
3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมใน สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้าน	102
4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมใน สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรวมและรายข้อ	103
5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมใน สถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ	104
6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา เอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต1ด้านการบริหาร จัดการหลักสูตรโดยรวมและรายข้อ	105
7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง	106
8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมใน สถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามลักษณะการสอน	107
9 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิ การศึกษา	108
10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์	108
11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1จำแนกการได้รับ การอบรม	109

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านเตรียม ความพร้อม	110
13 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการจัด สภาพแวดล้อม	111
14 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการบริหาร จัดการหลักสูตร	112



บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	12
2 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ.....	53
3 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.....	55



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลักของประเทศ หากคนมีคุณภาพดีแล้ว ย่อมส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า สังคมโลกในปัจจุบันต่างให้ความสนใจในการพัฒนาคน ทั้งคนปกติและคนที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ มากขึ้น โดยให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา เพื่อช่วยเหลือให้บุคคลเหล่านั้นได้พัฒนาตามศักยภาพ อันจะทำให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาให้กับคนในประเทศ จัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ จากการวิเคราะห์เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551” มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรม ในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป (ราชกิจจานุเบกษา. 2551: 1 – 2)

การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการถือเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้พิการให้ผู้พิการได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการต้องจัดโดยเท่าเทียมกันกับคนปกติโดยมิใช่เหตุแห่งความพิการมาเป็นการแบ่งแยกหรือจำกัดสิทธิทางการศึกษาที่ผู้พิการควรจะได้รับเช่นเดียวกับคนปกติ ดังที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 43 วรรคสาม ได้กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีความเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมาตรา 55 ได้กำหนดไว้ว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติรัฐต้องคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 16) การจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ต้องจัดตั้งแต่แรกเริ่มพบความพิการนอกจากนั้น ยังต้องจัดให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้พิการ และเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้ผู้พิการได้พัฒนาตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษในลักษณะเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยทดลองจัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่อง

ทางสติปัญญา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครและดำเนินการขยายการจัดการเรียนร่วมไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดครบทุกจังหวัด ในปี พ.ศ. 2538 รวมทั้งขยายการให้บริการทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้นทั้งประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545: 2) หลังจากนั้นการจัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนร่วมได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ โดยเป็นการพัฒนาทั้งระบบการบริหารจัดการ และการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งมีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดการเรียนร่วม โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เด็กแต่ละคนจะได้รับ ในปีการศึกษา 2542 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินงานตามนโยบายปีการศึกษาเพื่อคนพิการ ซึ่งให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องมีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้ จนกระทั่งปีการศึกษา 2547 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม นำร่องครอบคลุมทุกจังหวัด จำนวน 390 โรงเรียน และขยายผลเป็น 2,000 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2548 ครอบคลุมทุกอำเภอทั่วประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการและการบริหารจัดการแบบเรียนร่วมและเพื่อรองรับเด็กพิการทุกคนที่อยากเรียนได้เข้าเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: คำนำ)

ปัญหาการจัดการเรียนร่วมในระดับประเทศ จากการประเมินและติดตามผลการจัดการเรียนร่วมในสภาพปัจจุบันของประเทศไทย โดยกองการศึกษาพิเศษ (สมพร หวานเสริจ. 2543: 38 – 39; อ่างอิงจาก กองการศึกษาพิเศษ. 2540) พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่มาจากครูประจำชั้น ซึ่งยังไม่ได้เข้ารับการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ ตลอดจนวิธีการให้ความช่วยเหลือ การใช้เทคนิควิธีสอนเฉพาะ เช่น การอ่าน เขียน และพิมพ์อักษรเบรลล์ การใช้ภาษามือ การฝึกพูด และการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความบกพร่องอย่างถูกวิธีนอกจากนั้นโรงเรียนเรียนร่วมขาดสื่อการสอนที่เหมาะสมและครูขาดความรู้ในการใช้อุปกรณ์กับเด็กที่มีความบกพร่องต่างๆ บุคลากรในโรงเรียนมีทัศนคติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่อง ในโรงเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม เช่น โรงเรียนเป็นอาคารไม้สูง 2 ชั้น มีบันไดสูง ทำให้เด็กบกพร่องทางร่างกายไม่สามารถขึ้นไปชั้นเรียนได้

สภาพปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนร่วม การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเป็นไปได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ตั้งแต่ต้นนโยบายถึงระดับปฏิบัติ โรงเรียนอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติการเป็นผู้ดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ผู้บริหาร คณะครู และผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงาน หากบุคคลเหล่านี้ไม่เข้าใจไม่ตระหนัก และไม่เห็นด้วยก็เป็นการยากที่โครงการเรียนร่วมจะประสบผลสำเร็จ และหากมีทัศนคติในเชิงลบ ไม่เข้าใจระบบการศึกษาพิเศษ ก็ถือเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมทั้งสิ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545: 57 – 58)

ในปี 2555 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ศึกษาวิจัย การทบทวนประสบการณ์ในการทำงานและข้อคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องได้สรุปปัญหาในการจัดการเรียนร่วมสอดคล้องกับปัญหาที่กล่าวมา พบปัญหาเพิ่มเติมในเรื่องวิธีการสอนของครู ที่ยังไม่เปลี่ยนแปลงวิธีสอน การขาดแคลนงบประมาณ

อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และขาดนโยบายที่ชัดเจน ในระดับชาติ ผดุง อารยะวิญญู (2542:3) กล่าวว่า “การศึกษาพิเศษและการดำเนินงาน การเรียนร่วม จะต้องจัดการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่นจะต้องมีกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แนวปฏิบัติจากส่วนกลางไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติจะต้องกำหนดบทบาทของบุคลากร การจัดการด้านการเงิน การงบประมาณ ตลอดจนจัดเตรียมเครื่องมือ และสถานที่ให้พร้อมในการจัดการเรียนร่วม และเหนือสิ่งอื่นใด คือ การให้การศึกษากับบุคลากรที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ปกครองและสาธารณชน เพราะถ้าบุคคลดังกล่าวไม่เข้าใจเด็ก ไม่เข้าใจปรัชญา และไม่เข้าใจหลักการการศึกษาพิเศษแล้ว จะทำให้การเรียนร่วมเป็นไปได้ยาก สอดคล้องกับความเห็นของ สิริมา หมอนไหม (2543: 138) ในเรื่องปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาพิเศษที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่า “ในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพหลายประการ ต้องมีการวางแผนการดำเนินการจัดระบบ ตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับท้องถิ่น” จากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันดังกล่าวจะพบว่าการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายอย่างที่ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชาติ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการจัดการเรียนร่วมให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ ให้มากที่สุด จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละกลุ่ม และสามารถทำงานร่วมกันได้ มีการประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามความสามารถและงานที่รับผิดชอบ มีกระบวนการขั้นตอนในการปฏิบัติที่ชัดเจน มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ องค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าวจะต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องและสัมพันธ์กัน ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน แกนนำให้บรรลุผลได้เพียงใดนั้น วิธีดำเนินงานของโรงเรียนมีความสำคัญยิ่งและส่งผลต่อการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การจัดการเรียนร่วมถือได้ว่า เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ ซึ่ง ผดุง อารยะวิญญู (2546: 68) ได้อธิบายถึงการศึกษาพิเศษและการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมว่า ต้องจัดการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น จะต้องมีกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แนวทางปฏิบัติจากส่วนกลางลงไปจนถึงระดับผู้ปฏิบัติ จะต้องกำหนดบทบาทของบุคลากร การจัดการด้านการเงิน การงบประมาณ ตลอดจนจัดเตรียมเครื่องมือและสถานที่ให้พร้อมในการจัดการเรียนร่วม สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 17) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนจบและที่ลาออกกลางคันจากโรงเรียนประถมศึกษาใน ปี พ.ศ. 2539 – 2540 เพื่อศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพในด้านกระบวนการจัดการเรียนร่วมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่สนองความต้องการและความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มากนัก เพราะการเตรียมการด้านหลักสูตร การจัดชั้นเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลบางส่วนดำเนินการเช่นเดียวกับเด็กปกติโดยไม่ปรับหรือจัดเพิ่มเติมเป็นพิเศษเฉพาะ และพบว่ากระบวนการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมจะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหากครูผู้สอน

ได้ดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จัดชั้นเรียน และสัดส่วนการเรียนให้เหมาะสม ทั้งสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน จัดทำกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยครอบครัว วัดและประเมินผลความก้าวหน้ารายบุคคล และปรับปรุงการเรียนการสอนในสิ่งที่เด็กบกพร่อง ส่งเสริมในส่วนที่เด็กมีความสามารถ เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของแต่ละคนไป โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการให้โอกาสทางการศึกษา และการสนับสนุนความช่วยเหลือ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนตามความต้องการ และจำเป็นเพื่อให้ นักเรียนทุกคนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดโดยภารกิจต่างๆ ของผู้บริหาร และคณะครูต้องดำเนินการ อย่างเป็นกระบวนการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ ในการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังนั้น จึง มีหน้าที่ในการจัดการเรียนร่วมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านการบริหาร จัดการศึกษาได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กตามรัฐธรรมนูญ แห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2552 – 2555 ยังได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2.3 การพัฒนาการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอนุบาล ซึ่งในกลยุทธ์หลักคือการส่งเสริมให้ผู้อยู่ในวัยเรียน มีโอกาสเข้าถึงการบริการการศึกษา ภาคบังคับ (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. 2551: 8) ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิรูปราชการ 4 ปี (พ.ศ.2552 – 2555) ของสำนักงานการศึกษา ที่กำหนดภารกิจหลักไว้ประการหนึ่งว่า จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพให้บริการเพื่อเพิ่มโอกาสแก่เด็กด้อยโอกาส เด็กพิเศษ และเด็กผู้มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน (สำนักงานการศึกษา. 2552: 7) นโยบายข้อที่ 6 การช่วยเหลือ เด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ในและมาตรา 4 ของแผนพัฒนาการศึกษา

สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 มีการรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่สามารถเรียนได้เข้าเรียนในชั้นปกติ ใน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียน เกษมพิทยา โรงเรียนสมถวิล และโรงเรียนสัจย์สวนวิทยา และน่านโยบายจากสำนักงานการศึกษาสู่การปฏิบัติ โดยจัดให้เด็กพิการ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในสถานศึกษาเอกชน (สำนักงานการศึกษา. 2554: 32) ปัญหาการจัดการเรียนร่วมโรงเรียนเอกชน ทั้ง 3 โรงเรียนมีปัญหา คือ ครูในโรงเรียนขาดความเข้าใจในการบริหารจัดการเรียนร่วม เนื่องจากการจัดการเรียนร่วมจะต้องเน้น การจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่างๆ ร่วมกับคนทั่วไป โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และได้พัฒนา อย่างเต็มตามศักยภาพ สามารถพึ่งตนเองได้

การศึกษาของคนที่มีความต้องการพิเศษ หรือการจัดการเรียนร่วมนั้นเป็นการสนองความต้องการ ต่อพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการประการหนึ่ง และเป็นการสร้างความเข้มแข็งทาง ทรัพยากรมนุษย์ ทั้งผู้พิการและปกติเพื่อนำศักยภาพที่ได้มาพัฒนาประเทศชาติ ตามความเหมาะสม

ของโอกาสและสถานที่ การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยเครือข่ายหลายด้านจากบุคลากรหลายฝ่าย เช่น แพทย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้ปกครอง ครู ตลอดจนบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง และจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องให้การสนับสนุน และส่งเสริมอย่างจริงจัง เพื่อให้การจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการจัดการเรียนร่วมบรรลุเป้าหมายและนโยบายต่างๆ สร้างทัศนคติที่ดีของบุคคลทั่วไปต่อการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และพัฒนาศักยภาพของเราเพื่อนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย เรื่อง การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อนำนโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนวคิดและประสบการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนพิการ ตั้งแต่การวิเคราะห์กฎหมาย สู่ นโยบาย นโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ได้นโยบายสำหรับใช้เป็นกรอบอ้างอิงที่ชัดเจนให้แก่ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วม รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่จัดการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชนพิการทุกประเภทต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีมาตรฐาน บรรลุถึงการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) อย่างแท้จริง เป็นนโยบายที่มีพลังขับเคลื่อนทันสมัย ปรับเปลี่ยนและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้ศึกษาการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วมที่ใช้การบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้าง (SEAT Framework) และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน (School-based Management : SBM) จำนวน 390 โรงเรียน ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศไทย

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน คือ ด้านเตรียมความพร้อมด้านการจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อตนเองสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของงานวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของคุณ จำแนกตามตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และการได้รับการอบรม

3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้านได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของครูปกติและครูเรียนร่วม ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งสามารถนำเสนอข้อมูล ไปกำหนดนโยบายในการจัดทำแผน เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนเอกชน ทำให้การจัดการเรียนร่วมบรรลุผลสำเร็จให้มากที่สุด

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม ในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านเตรียมความพร้อม
- 1.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
- 1.3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งสิ้น 88 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งมีการเลือกแบบเจาะจงมา 3 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนเกษมพิทยา โรงเรียนสมถวิล โรงเรียนสัจย์สงวน โดยกำหนดให้ครูของทั้ง 3 โรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูปกติ 113 คน และครูเรียนร่วม 56 คน รวมทั้งสิ้น 169 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) จำแนกตาม

3.1.1 ตำแหน่ง

3.1.1.1 ครูปกติ

3.1.1.2 ครูเรียนร่วม

- 3.1.2 ลักษณะการสอน
 - 3.1.2.1 กลุ่มไม่ทดลองเรียน
 - 3.1.2.2 กลุ่มทดลองเรียน
- 3.1.3 วุฒิการศึกษา
 - 3.1.3.1 ปริญญาตรี
 - 3.1.3.2 สูงกว่าปริญญาตรี
- 3.1.4 ประสบการณ์
 - 3.1.4.1 น้อยกว่า 5 ปี
 - 3.1.4.2 มากกว่า 5 ปีขึ้นไป
- 3.1.5 การได้รับการอบรม
 - 3.1.5.1 เคยได้รับการอบรม
 - 3.1.5.2 ไม่เคยได้รับการอบรม

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย

- 3.2.1 ด้านเตรียมความพร้อม
- 3.2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม
- 3.2.3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา จึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีสภาพความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้หรือมีร่างกายทุพพลภาพไม่มากนัก ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนได้เต็มเวลา และยังมีกิจกรรมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยคำนึงความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล

2. การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม หมายถึง การปฏิบัติการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ของสถานศึกษาเอกชนในการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยมีการบริหารจัดการอำนวยความสะดวก และเตรียมความพร้อมโรงเรียน เพื่อให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม แบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 การเตรียมความพร้อม หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษาเอกชนในด้านเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม การประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมใน

สถานศึกษา การให้ความรู้กับนักเรียนปกติบุคลากรของสถานศึกษาในการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การส่งเสริมเสริมให้นักเรียนปกติและบุคลากรในสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การให้ความร่วมมือของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษาในการจัดการเรียนร่วม การส่งเสริมการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอน การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของการเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรภายในสถานศึกษา การกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษา

2.2 การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษา เอกชนในด้านการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนรวมถึงการจัดสื่อ บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดสภาพแวดล้อมให้มีขีดจำกัดน้อยที่สุด การจัดเตรียมอาคารสถานที่ภายนอก ห้องน้ำ โรงอาหาร ทางเดิน การจัดสภาพแวดล้อมในตัวอาคาร ประตู สวิตช์ไฟ แสงสว่าง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน การจัดสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ความเพียงพอของสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดบุคลากรหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การประชุมปรึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน การจัดสภาพแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ การประเมินการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

2.3 การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษา เอกชนในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนรายบุคคล การตรวจสอบ คัดกรอง คัดแยกแยกนักเรียนก่อนการรับเข้าเรียนร่วม การใช้เทคนิคการสอนของครูการศึกษาพิเศษ การรายงานผลการพัฒนาและความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดห้องเรียนและตารางเรียน การวัดผลและประเมินผลนักเรียนตามศักยภาพ การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา

3. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนของสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 ครูปกติ หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนทำหน้าที่เป็นครูประจำวิชา ที่มีเด็กเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

3.2 ครูสอนเรียนร่วม หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนทำหน้าที่เป็นครูสอนเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

4. ตำแหน่ง หมายถึง หน้าที่ของผู้ปฏิบัติการสอนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกเป็น 2 กลุ่มครูปกติและครูสอนเรียนร่วม

5. **ลักษณะการสอน** หมายถึง ลักษณะของกลุ่มที่ครูสอนเรียนร่วม สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่ทดลองเรียนและกลุ่มทดลองเรียน

6. **วุฒิการศึกษา** หมายถึง วุฒิกศีกษาของครูที่ปฏิบัติการสอนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

7. **ประสบการณ์ทำงาน** หมายถึง ระยะเวลาที่ครูได้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 5 ปี และมากกว่า 5 ปีขึ้นไป

8. **การได้รับการอบรม** หมายถึง การที่ครูสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนร่วมและไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

9. **สถานศึกษาเอกชน** หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเกษมพิทยา โรงเรียนสมถวิล โรงเรียนสัจย์สงวน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของการสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2548) มีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอแนวคิดและประสบการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กและเยาวชนพิการ ตั้งแต่การวิเคราะห์กฎหมายสู่ นโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ได้นโยบายสำหรับใช้เป็นกรอบอ้างอิงที่ชัดเจนให้แก่ผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วม รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับเด็ก โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดปฏิทินการดำเนินโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษา (2548: 40) ได้นำเสนอเรื่อง เตรียมความพร้อมในสถานศึกษา จะต้องมีการประชุมบุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง สร้างความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและความสามารถในการปฏิบัติงาน และต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนและมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ มีการจัดประชุมทำนโยบาย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ มีการระดมทรัพยากร และสร้างเครือข่าย สสำรวจความต้องการของบุคลากรในการพัฒนา ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมให้กับการจัดการเรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักการศึกษา (2554: 68 – 77) ที่ได้อธิบายถึงการบวนการเตรียมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำไว้ว่า โรงเรียนที่จะดำเนินการจัดการเรียนร่วมต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากร มีการประชุมชี้แจงและประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม การรับสมัครนักเรียน

ที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม มีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอก และภายในห้องเรียน สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเภทความประเภทความพิการ มีการสร้างหลักสูตรและปรับหลักสูตรปกติทั่วไปให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วม ในโรงเรียน มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนประจำวันที่ต้องการ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมเพื่อทำการติดต่อ ประสานงานกับ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบำบัดฟื้นฟูนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และทำการศึกษาวิเคราะห์ ร่วมกับแนวทางการบริหารการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งมีองค์ประกอบในการบริหารจัดการเรียนร่วมใน 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 32 – 36) ซึ่งผู้วิจัยได้ประสานทั้ง 3 แนวคิดดังกล่าว เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการสอนการเรียนร่วมและการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนร่วม แสดงได้ดังภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องตัวแปรอิสระผู้วิจัยเลือกตำแหน่งของครูที่ปฏิบัติการสอน ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และการได้รับการอบรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ณรงค์ อัมพรภาค (2550: 4) ได้ทำการศึกษา คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูปกติ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ธรรมบุญ รวีผ่อง และคนอื่นๆ (2543: 9) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีความเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ

เกษมพิทยา (2555: 36) ได้แบ่งลักษณะการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนในสถานศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ครูที่สอนกลุ่มไม่ทดลองเรียน และครูที่สอนกลุ่มทดลองเรียน

อีโกลส์ (Echols. 1992: 2883) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อการเรียนร่วมของเด็กปัญญาอ่อนในการศึกษาปกติ จากโรงเรียนบางโรงเรียนในรัฐเท็กซัส พบว่า ครูที่มีวุฒิต่างกันมีความเห็นต่อการเรียนร่วมไม่ต่างกัน ททัฟส์ (Tufts. 1985: 20) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครูการศึกษาพิเศษ ครูที่สอนเด็กปกติ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองเด็กปกติและผู้ปกครองเด็กพิเศษที่มีต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีปัญหาทางภาษากับเด็กปกติที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับการศึกษาไม่ทำให้ทัศนคติต่อการเรียนร่วมแตกต่าง สิทธิชัย เวศสุวรรณ (2541: 72 – 75) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน

ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาในโรงเรียนแตกต่างกัน โกเมธ ปิ่นแก้ว (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ ในสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีความเห็นว่า ควรมีการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก สมพงษ์ สิงหะพล (2536: บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ครูการศึกษาพิเศษ ควรมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาเป็นอย่างต่ำ เนื่องจากต้องทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ โดยตรงที่ต้องต้องใช้ความสามารถและทักษะที่เฉพาะ

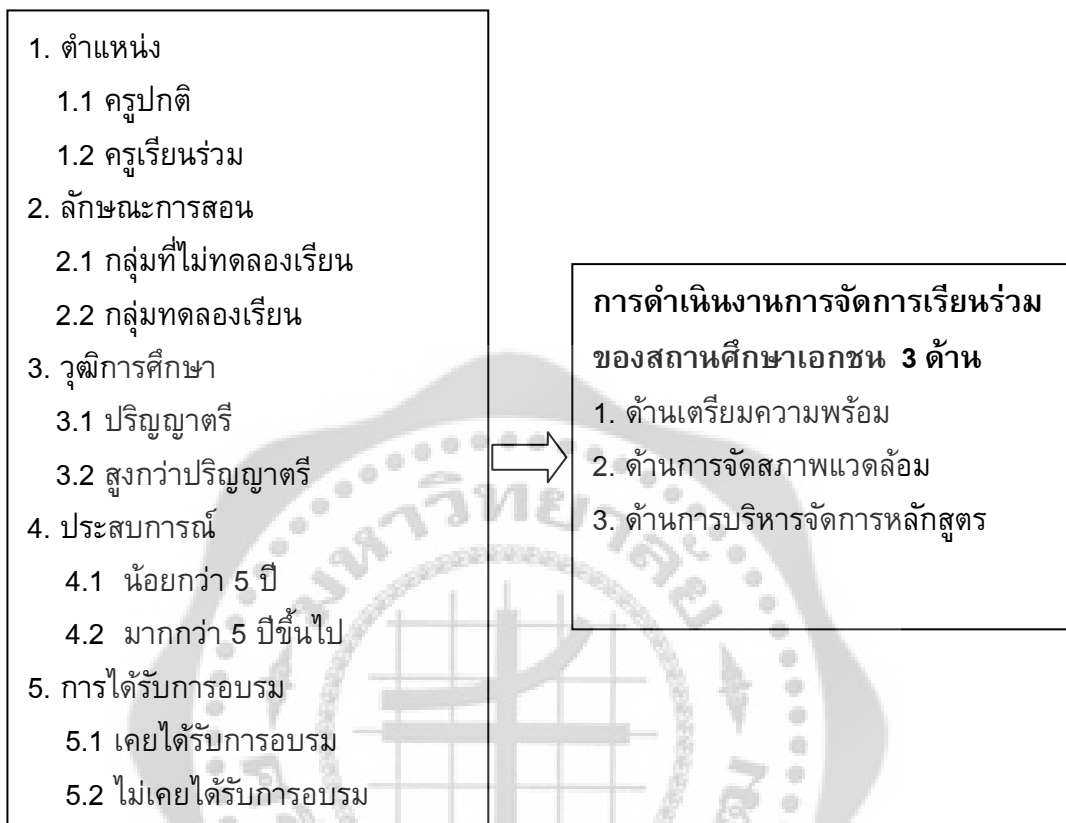
สิทธิชัย เวศสุวรรณ (2541: 72 – 75) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 15 ปี และตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศงานโรงเรียนแตกต่างกัน ในทำนองเดียวกัน วาร์ดานี (สมบุรณ์ อาศิริพจน์. 2542: 31; อ้างอิงจาก Wardani. 1988: 1054) ได้ศึกษา พบว่า ครูที่สอนเด็กปกติที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ควรมีการอบรมครู ผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ของโรงเรียนก่อนเปิดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนนั้นๆ

เขาวนีย์ สายสุดใจ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งทำหน้าที่ประจำชั้นในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 97 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ มีความต้องการในการนิเทศงานวิชาการโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านสูงกว่าครูที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ วิรัตน์ วิทยานุรัตน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาด้านบุคลากร ครูส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิหรือไม่ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ จึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม

จากการศึกษาแนวความคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษา การศึกษาการดำเนินการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และการได้รับการอบรมต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.1 ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.2 ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.3 การจัดการศึกษาพิเศษ
 - 1.4 ความสำคัญของการศึกษาพิเศษ
2. แนวคิด ปรัชญา กฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 2.2 ปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 2.3 กฎหมายในการจัดการศึกษาพิเศษ
 - 2.4 นโยบาย และมาตรการการจัดการศึกษาพิเศษ
3. การจัดการเรียนร่วม
 - 3.1 การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย
 - 3.2 ความหมายของการจัดการเรียนร่วม
 - 3.3 ปรัชญาของการจัดการเรียนร่วม
 - 3.4 หลักการของการจัดการเรียนร่วม
 - 3.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม
4. รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม
 - 4.1 รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม
 - 4.2 แนวทางของการจัดการเรียนร่วม
 - 4.3 การจัดการเรียนร่วมโรงเรียนเอกชน
 - 4.3.1 การเตรียมความพร้อม
 - 4.3.2 ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมในการเรียน
 - 4.3.3 การจัดสภาพแวดล้อม
 - 4.3.4 การบริหารจัดการหลักสูตร
5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ
 - 5.1 ตำแหน่ง
 - 5.2 ลักษณะการสอน

- 5.3 วุฒิกการศึกษา
- 5.4 ประสบการณ์
- 5.5 การได้รับการอบรม
- 6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

การศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (children with special needs) ทางการศึกษา แตกต่างไปจากเด็กปกติเนื่องจากมีความพิการหรือความผิดปกติทางร่างกาย อารมณ์พฤติกรรม หรือสติปัญญา ซึ่งต้องการการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และได้รับประโยชน์จากการศึกษา อย่างเต็มที่ เด็กพิเศษเป็นเด็กที่มีปัญหาความบกพร่องทางร่างกาย ขาดความสามารถทางการสื่อสาร มีปัญหาอารมณ์ หรือสังคม รวมทั้งเด็กที่มีปัญญาเลิศ แต่ละคนมีปัญหาลักษณะเฉพาะตัวมีสาเหตุมาจากสภาพ ความบกพร่องทางร่างกายสติปัญญาและอารมณ์ แต่สิ่งที่เด็กทุกคนมีความต้องการพิเศษนี้ ต้องการเหมือนกัน คือ การได้รับความช่วยเหลือแต่เนิ่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการรักษา การบำบัดหรือการศึกษาพิเศษเพื่อเปิด โอกาสให้เด็กสามารถพัฒนาตนและได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของเด็กและดีที่สุด สำหรับเด็กจำเป็นต้อง จัดการศึกษาพิเศษให้เหมาะกับลักษณะและความต้องการของเด็ก

คำว่า “เด็กพิเศษ” (Exceptional children) ในวงการการศึกษาพิเศษของประเทศไทยมีการใช้ กันอยู่หลายคำด้วยกัน เช่น เด็กผิดปกติ เด็กพิการ เด็กพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กที่มีความ บกพร่อง ซึ่งคำเหล่านี้ต่างก็หมายถึงเด็กกลุ่มเดียวกันทั้งสิ้น นักการศึกษาพิเศษหลายคนท่าน ให้ ความหมายของเด็กพิเศษ ดังนี้

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (2555: ออนไลน์) กล่าวว่า เด็กพิเศษ มาจากคำเต็มว่า “เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ” หมายถึง เด็กกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือเป็นพิเศษเพิ่มเติมจากวิธีการ ตามปกติ ทั้งในด้าน การใช้ชีวิตประจำวัน การเรียนรู้และการเข้าสังคม เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็ม ตามศักยภาพของเขาเอง โดยออกแบบการดูแล ช่วยเหลือเด็ก ตามลักษณะความจำเป็น และความต้องการ ของเด็กแต่ละคน

อรุณญา วรชาติอุดมพงศ์ (2555: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเด็กพิเศษว่า เด็กพิเศษ หมายถึง เด็กปกติที่มีลักษณะทางกาย หรือ พฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากสภาพปกติ เช่น สติปัญญาอารมณ์ หรือสังคม มีผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก (2546: 19) ได้อธิบายความหมายของเด็กพิเศษว่า เด็กที่ต้องการการช่วยเหลือพิเศษเนื่องจากความพิการทางร่างกาย สติปัญญา รวมถึงเด็กที่มีสติปัญญา สูงกว่าเด็กปกติ

ศรีเรือน แก้วกังวล (2545: 5) ได้ให้ความหมายของเด็กพิเศษว่า พฤติกรรมที่บ่งชี้ความเป็นพิเศษนั้นๆ ต้องมีความต่อเนื่องมีความรุนแรงเข้มข้น ก่อให้เกิดความเสียหายในการเจริญเติบโตที่ควรพัฒนาไปตามวัย จนทำให้เด็กไม่สามารถใช้ชีวิตตามธรรมดาเหมือนเด็กทั่วไปได้และเด็กต้องรับการดูแลรักษา ช่วยเหลือ แก้ไข ประคับประคองให้การศึกษาศึกษาพิเศษมากยิ่งขึ้นกว่าเด็กปกติธรรมดาทั่วไป

1.1 ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เด็กพิเศษหมายถึงเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ อันเนื่องมาจากเหตุบกพร่อง ทางร่างกายสติปัญญา อารมณ์ และสังคม หรือจากความด้อยโอกาส รวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ และประเภทเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้เบี่ยงเบนไปจากเด็กทั่วไปรุนแรงถึงระดับที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาไม่สามารถหรือปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้ เช่นปกติทั่วไป จำเป็นต้องจัดการศึกษาพิเศษให้เหมาะสมกับลักษณะความบกพร่องและความต้องการในด้านเนื้อหา วิธีการเรียนการสอน และวัดผลประเมินผล ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ที่สอดคล้องกับสภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล

เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กพิเศษ (Special Child) เป็นคำที่พบบ่อยในปัจจุบัน เด็กพิเศษมาจากคำเต็มว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” หมายถึงเด็กกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเพิ่มเติมจากวิธีการตามปกติ ทั้งในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ และการเข้าสังคม เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของเขาเอง โดยออกแบบการดูแลช่วยเหลือเด็กตามลักษณะความจำเป็น และความต้องการของเด็กแต่ละคน เด็กพิเศษ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2550: 1)

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ
2. เด็กที่มีความบกพร่อง
3. เด็กยากจนและด้อยโอกาส

เด็กแต่ละกลุ่มมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเหมือนกันแต่ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ตามความเหมาะสมของเด็กแต่ละกลุ่ม แต่ละคน

ศรียา นิยมธรรม และคณะ (2546: 53) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเอาไว้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่ไม่สามารถพัฒนาความสามารถได้เท่าที่ควรจากการเรียนการสอนตามปกติ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพความบกพร่องหรือความแตกต่างทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ และรวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษอีกด้วย

กันยา จันทรวงศ์ (2546: 23) กล่าวว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะทางพัฒนาการร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษาหรือสติปัญญา และไม่สามารถปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงทางด้านจัดการศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนที่ต่างไปจากเด็กปกติเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความบกพร่อง

ปฏิมา จันท์ (2549: 12) ได้กล่าวสรุปความหมายของเด็กที่มีการต้องการพิเศษว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง บุคคลที่มีความผิดปกติทางร่างกายและสุขภาพ ทางสติปัญญา และ

สังคมว่า เป็นเหตุให้บุคคลผู้นั้นไม่สามารถดำรงชีวิตเหมือนปกติได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความพิการ ในแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันตามสภาพและชนิดของความพิการนั้นๆ

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 11) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เด็กที่มีความต้องการ พิเศษ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา (Children With Special Education Needs) หมายถึง เด็กที่มีความต้องการความช่วยเหลือทางการศึกษาที่แตกต่างไปจากเด็กปกติอันเนื่องมาจากเหตุบกพร่อง ทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือจากความด้อยโอกาสรวมถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

สิริมา หมอนไหม (2543: 23) ได้กล่าวว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” มาจากคำภาษาอังกฤษ ว่า “Children with Special Needs” เป็นคำใหม่ในวงการศึกษาพิเศษและเพิ่งใช้กันอย่างแพร่หลายใน ระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมา ครูการศึกษาพิเศษควรทราบความหมายของคำที่เกี่ยวข้องก่อนที่เราจะอยู่ในวง การศึกษาพิเศษ ซึ่งมาจากคำภาษาอังกฤษ ได้แก่

1. Impairment หมายถึง สภาพความบกพร่อง เช่น ทางกาย ทางสติปัญญา เนื้อเยื่อ หรือ ระบบเส้นประสาท

2. Disability หมายถึง การไร้รรถภาพความหมายรวมไปถึงความบกพร่องในการทำงาน ของอวัยวะด้วย ซึ่งทำงานได้น้อยกว่า ปกติหรือทำงานไม่ได้

3. Handicap หมายถึง ผู้ที่มีความบกพร่อง ความบกพร่องของร่างกายส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของเขาทำให้เขาไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ดีเท่ากับคนปกติ แต่หากมีการแก้ไขอวัยวะ ที่บกพร่องให้สามารถใช้งานได้ดังเดิมแล้ว สภาพความบกพร่องอาจหมดไปบุคคลผู้นั้น จึงไม่ใช่ผู้ที่มี ความบกพร่องต่อไปอีก

4. Exceptional Children หมายถึง เด็กที่มีสภาพร่างกายและสติปัญญาแตกต่างไป จากเด็กปกติ ได้แก่ เด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่อง ทางร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องเกี่ยวกับระบบประสาทเด็กที่มี ปัญหาพฤติกรรม เด็กที่มีความบกพร่องทางภาษา เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ และเด็กพิการซ้ำซ้อน

5. Children with Special Needs หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็ก ที่มีความต้องการทางการศึกษาแตกต่างไปจากเด็กปกติ การให้การศึกษาสำหรับเด็กเหล่านี้ จึงควรมี ลักษณะแตกต่างกันไปจากเด็กปกติในด้านเนื้อหา วิธีการ และการประเมิน เป็นเด็กกลุ่มเดียวกับเด็กนอกกระดับ (Exceptional Children)

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง เด็กที่มีความพิการ ทางกายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหรือมีความสามารถ พิเศษแตกต่างไปจากเด็กปกติ เป็นกลุ่มเด็กที่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือเป็นพิเศษเพิ่มเติมจากวิธีการ ตามปกติ รวมถึงเด็กที่มีความปกติทางพฤติกรรมอารมณ์และจิตใจเพื่อให้เหมาะกับสภาพของเด็กแต่ละ บุคคล รวมถึงการจัดระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับความพิการของแต่ละบุคคลเพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนา ตามศักยภาพของตนเอง

1.2 ประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ในการจัดแบ่งประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ต้องยึดลักษณะของความพิการที่แสดงออกมาเป็นหลักในการแบ่งประเภทของความพิการ หรือความบกพร่องซึ่งได้มีนักการศึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องได้แบ่งประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2548: 20) ได้จำแนกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 12 ประเภทดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. เด็กปัญญาอ่อนที่เรียนหนังสือได้
3. เด็กปัญญาอ่อนที่ฝึกได้
4. เด็กปัญญาอ่อนที่มีระดับสติปัญญาต่ำมาก
5. เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา
6. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม
8. เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้
9. เด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล
10. เด็กปัญญาเลิศ
11. เด็กออทิสติก
12. เด็กที่มีความบกพร่องซ้ำซ้อน

ศรียานิชมธรรม (2546: 30) กล่าวว่า สภาวะของความพิการอาจจำแนกได้เป็น 6 ประเภท

ใหญ่ๆ คือ

1. ปัญญาอ่อน
2. บกพร่องทางสายตาหรือการได้ยิน
3. ระบบประสาทผิดปกติ
4. อารมณ์แปรปรวน
5. พัฒนาการผิดปกติ
6. มีปัญหาทางการเรียนรู้

สำนักการศึกษา (2554: 24 – 64) กล่าวถึง เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ทางการศึกษาได้จัดไว้ 10 ประเภท เพื่อจัดการศึกษาตามความต้องการของเด็ก ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

6. เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมทางอารมณ์หรือสมาธิสั้น
8. เด็กออทิสติก
9. เด็กพิการซ้ำซ้อน
10. เด็กที่มีความสามารถพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 7 – 11) ได้กำหนดประเภทความต้องการพิเศษเพื่อรับการศึกษานั้นมีหน่วยงานและนักการศึกษาพิเศษได้จำแนกประเภท ดังนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการมองเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิทอาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.1 คนตาบอด หมายถึง คนที่สูญเสียการเห็นมากจนต้องใช้อักษรเบรลล์ หรือใช้วิธีการฟังเทปหรือแผ่นเสียงในการเรียนการสอนหรือผลการตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดี เมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6/60 หรือ 20/200 ลงมาจนบอดสนิท

1.2 คนเห็นเลือนราง หมายถึง คนที่สูญเสียการเห็นแต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ที่ขยายใหญ่ได้หรือต้องใช้แว่นขยายอ่านหากตรวจวัดความคมชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับระหว่าง 6/18 หรือ 20/70 หรือ 6/60 หรือ 20/200 หรือมีสายตาแคบกว่า 30 องศา

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง คนที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยถึงระดับหูหนวกอาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

2.1 คนหูหนวก หมายถึง ผู้ที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทางกราดได้ยินไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ตามโดยมาตรฐานสากลคนหูหนวกคือผู้ที่มีการได้ยินที่ 90 เดซิเบล ขึ้นไป

2.2 คนหูตึง หมายถึง ผู้ที่มีการได้ยินเหลืออยู่พอเพียงที่จะรับข้อมูลผ่านทางกราดได้ยินไม่ว่า จะใช้เครื่องช่วยฟังหรือไม่ก็ตามโดยทั่วไปจะใช้เครื่องช่วยฟังเมื่อมีระดับการได้ยินอยู่ระหว่าง 60 – 90 เดซิเบล

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง คนที่มีพัฒนาการช้ากว่าปกติทั่วไป เมื่อวัดระดับสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้วมีสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลปกติและความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างน้อย 2 ทักษะ หรือมากกว่า เช่น ทักษะการสื่อสาร ความหมายทักษะทางสังคมการดูแลตนเองการเรียนวิชาการเพื่อชีวิตประจำวัน เป็นต้น

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ หมายถึง คนที่มีอวัยวะไม่สมส่วน อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการเจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการของระบบประสาทมีความลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ไม่รวมคนที่มีความบกพร่องทางประสาทสัมผัสได้แก่ตาบอดหูหนวกอาจแบ่งเป็นประเภท ดังนี้

4.1 โรคระบบประสาท เช่น Cerebral Palsy หรือโรคอัมพาตเนื่องจากสมอง พิการโรคลมชัก (Multiple Sclerosis)

4.2 โรคทางระบบกล้ามเนื้อและกระดูกเช่นข้ออักเสบเท้าปุกโรคกระดูกอ่อน
โรคอัมพาตกล้ามเนื้อลีบ (Muscular Dystrophy) ภาวะกระดูกสันหลังคด

4.3 การไม่สมประกอบแต่กำเนิด เช่น ศีรษะโต (Spina Bifida) แขนขาด้วนแต่
กำเนิด เตี้ยแคระ

4.4 สภาพความพิการและความบกพร่องทางสุขภาพอื่นๆ ได้แก่

4.4.1 สภาพความพิการอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุและโรคติดต่อ เช่น ไฟไหม้
แขนขาขาด โรคโปลิโอโรคเยื่อสมองอักเสบจากเชื้อไวรัส และอันตรายจากการคลอด

4.4.2 ความบกพร่องทางสุขภาพ เช่น หอบหืดโรคหัวใจวัณโรค โรคปอด
อักเสบ

5. บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง คนที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่ง
หรือหลายอย่างในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา ซึ่งจะมีผล
ทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน การสะกด หรือการคิดคำนวณ รวมทั้ง
สภาพความบกพร่องในการรับรู้สมองได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไป

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา หมายถึง คนที่มีความบกพร่อง
ในเรื่องการออกเสียงพูดที่ไม่ใช่สาเหตุของการสูญเสียการได้ยิน เช่น เสียงผิดปกติอัตราความเร็ว และ
จังหวะการพูดผิดปกติ หรือคนที่มีความบกพร่องในเรื่องของความเข้าใจและหรือการใช้ภาษาพูดการเขียน
และหรือระบบสัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อ ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบของภาษาเนื้อหาของภาษา
และหน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หรืออารมณ์ หมายถึง คนที่แสดงพฤติกรรม
เบี่ยงเบนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็กและผู้อื่นเป็นผลมาจากความขัดแย้งของเด็กกับสภาพแวดล้อม
หรือความคิดแย้งที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก ซึ่งทำให้ไม่สามารถเรียนรู้ขาดสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนหรือผู้เกี่ยวข้อง
มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในวัยเดียวกัน มีความเก็บกดทางอารมณ์โดยแสดงออก
ทางร่างกาย ซึ่งบางคนมีความบกพร่องนี้เป็นปัญหาอย่างมากและปัญหาพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
ไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคม

8. บุคคลออทิสติก หมายถึง คนที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคมภาษา
และการสื่อความหมายพฤติกรรมอารมณ์และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานของสมอง
บางส่วนผิดปกติไปลักษณะของบุคคลออทิสติก มีดังนี้

8.1 มีความบกพร่องทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ไม่มองสบตาบุคคลอื่นไม่มี
การแสดงออกทางสีหน้ากริยาท่าทางเล่นกับเพื่อนไม่เป็นไม่สนใจที่จะทำงานร่วมกับใครไม่เข้าใจพฤติกรรม
ของคนอื่น

8.2 มีความบกพร่องทางด้านการสื่อสารในด้านการใช้ภาษาพูดความเข้าใจภาษา
ซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่ไม่สามารถพูดจาสื่อความหมายได้เลยหรือพูดได้แต่ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบ
กับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจบางคนพูดแบบเสียงสะท้อน หรือเรียนแบบทวนคำพูดบางคนจะพูดซ้ำแต่เรื่อง
ที่ตนสนใจมีการใช้สรรพนามสลับที่ระดับเสียงพูดอาจมีความผิดปกติ

8.3 มีความบกพร่องทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์ บางคนมีพฤติกรรมซ้ำๆ ผิดปกติการแสดงออกทางอารมณ์ไม่เหมาะสมกับวัย บางคนมีอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรงเมื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม

8.4 มีความบกพร่องด้านการรับรู้ทางประสาทสัมผัสการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ การรับรู้ทางการเห็นการตอบสนองต่อการฟังการสัมผัสการรับกลิ่นและรสมีความแตกต่างกัน เช่น บางคนชอบมองแสงบางคนรับเสียงบางคนรับเสียงไม่ได้ เป็นต้น

8.5 มีความบกพร่องด้านการใช้วัยต่างๆ อย่างประสานสัมพันธ์กันการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายรวมทั้งการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก มีความบกพร่องการเคลื่อนไหวผิดปกติการใช้กล้ามเนื้อเล็กในการหยิบจับไม่ประสานสัมพันธ์กัน

8.6 มีความบกพร่องด้านจินตนาการ ไม่สามารถแยกเรื่องจริงเรื่องสมมุติหรือประยุกต์วิธีการจากเหตุการณ์หนึ่งไปสู่อีกเหตุการณ์หนึ่งได้เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ยาก ไม่สามารถจัดระบบความคิดให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียน

8.7 มีความบกพร่องด้านสมาธิมีความสนใจเรื่องที่สั้นวอกแวกง่าย

9. บุคลิกภาพซ้ำซ้อนหมายถึงคนที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน เช่น คนปัญญาอ่อนที่สูญเสียการได้ยิน

จากการจำแนกเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบถึงความหมาย และประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแตกต่างกันไป ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดแนวทางและประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการจำแนกเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา พอจะสรุปประเภทและลักษณะของเด็กพิเศษได้ 9 ประเภท ดังนี้

1. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวหรือเด็กเจ็บป่วยปัญหาเรื่องสุขภาพ ซึ่งต้องรักษาพยาบาลเป็นเวลานาน
5. เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
7. เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมทางอารมณ์หรือสมาธิสั้น
8. เด็กออทิสติก (Autistic Children)
9. เด็กพิการซ้ำซ้อน

จากประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถแบ่งได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับแนวคิดและเกณฑ์ที่ผู้ทำการแบ่งประเภทนำมาใช้แบ่ง ซึ่งสามารถสรุปประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ ดังนี้ คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมทางอารมณ์หรือสมาธิสั้น เด็กออทิสติก และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

1.3 การจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้พิการหรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับคนปกติทั่วไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งมีนักการศึกษาพิเศษหลายท่านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ ดังนี้

ไพริน ปุกมะ (2553: 16) ได้สรุปความหมายของการศึกษาการศึกษาพิเศษไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งหมายถึง เด็กที่มีความต้องการทางการศึกษา และความช่วยเหลือที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ เนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและรวมถึงเด็กปัญญาเลิศที่จะต้องเพิ่มในเรื่องของกระบวนการการจัดกิจกรรม สื่อ และอุปกรณ์ การเรียน การปรับเนื้อหา ปรับกระบวนการวัดผลประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละคน

ประภาพิมลทิมวัฒนา (2548: 16) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาพิเศษหมายถึงการจัดการศึกษาที่จัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านต่างๆทุกประเภทให้ได้รับการศึกษาช่วยเหลือเพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของตนโดยการจัดการศึกษาต้องจัดให้เหมาะสมและคำนึงถึงความต้องการและความสามารถของเด็กเหล่านี้เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับประโยชน์สูงสุด

นงลักษณ์ มีศิลป์ (2548: 16) ได้สรุปความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษหมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเน้นวิธีการขบวนการเนื้อหาและเครื่องมือที่แตกต่างไปจากเด็กปกติรวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเสริมสร้างศักยภาพส่วนบุคคลให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม

เกยูร วงศ์ก้อม (2548: 2) ได้สรุปความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะความต้องการพิเศษนั้น จะเกิดขึ้นเนื่องจากความบกพร่องทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ รวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษซึ่งการจัดการศึกษาในรูปแบบปกติไม่สามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาในลักษณะพิเศษเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

ผดุง อารยะวิญญู (2546: 1) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษหมายถึง การศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้และเด็กพิการซ้ำซ้อน ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ

จินตนา อัมพรภาค (2546: 9) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษคือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งหมายถึง เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษเนื่องจากเหตุบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ รวมทั้งเด็กที่สติปัญญาสูงกว่าปกติ

ศรียา นิยมธรรม และคณะ (2546: 3) ได้กล่าวว่า การศึกษาพิเศษหมายถึงการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นพิเศษ ทั้งโดยวิธีการสอนการให้บริการ ทั้งนี้เพราะบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ด้อยโอกาสและ

ขาดความเสมอภาคในการได้รับสิทธิตามที่รัฐจัดการศึกษาภาคบังคับให้แก่เด็กในวัยเรียนทั่วไป ซึ่งสาเหตุแห่งความด้อยโอกาสนั้น เป็นผลมาจากสภาพความบกพร่องทางร่างกายสติปัญญา สังคม อารมณ์ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการศึกษาให้กับเด็กปัญญาเลิศ ซึ่งเป็นเด็กที่มีระดับปัญญาสูงกว่าเด็กปกติด้วย

ศิริยุภา พูลสุวรรณ (2545: 9) ให้ความหมาย การศึกษาพิเศษ (Special Education) หมายถึง การศึกษาที่จัดให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Children With Special Needs) ทางการศึกษา แตกต่างไปจากเด็กปกติเนื่องจากมีความผิดปกติทางร่างกาย อารมณ์ พฤติกรรม หรือสติปัญญา ซึ่งต้องการดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมและได้รับประโยชน์จากการศึกษาอย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาให้แก่เด็ก จึงต้องดำเนินการสอนโดยครูที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษมีเทคนิควิธีการสอนที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ การจัดเนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอนและวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับสภาพและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อพัฒนาให้เกิดศักยภาพสูงสุด

กองการศึกษาเพื่อคนพิการ (2543: 5) ได้ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษ คือ การพัฒนาความสามารถของเด็กพิการแต่ละคน ให้สามารถพึ่งตนเองได้มากที่สุด และเป็นภาระผู้อื่นน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น บางคนอาจพัฒนาให้ความช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้บางคนมีความสามารถในการเรียน เขียน อ่านหนังสือได้ หรือได้เรียนวิชาชีพแขนงต่างๆ ตามแผนกนัด เพื่อนำทักษะด้านอาชีพไปทำงานเลี้ยงตน

สมิธ และคนอื่นๆ (Smith; et al. 1995: 9) ให้ความหมายของการศึกษาพิเศษไว้ว่า การศึกษาพิเศษ คือ วิชาชีพที่เกี่ยวเนื่องกับการจัดการตัวแปรต่างๆ ทางการศึกษา เพื่อนำไปสู่การป้องกันการลดหรือการกำจัดสภาพต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความบกพร่องสำคัญต่างๆ ในด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางสติปัญญา ทางการศึกษาความหมายทางการเคลื่อนไหว ทางสังคม และอารมณ์ของเด็ก

สรุปได้ว่า ความหมายของการศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งหมายถึงเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาและความช่วยเหลือที่แตกต่างไปจากเด็กปกติเนื่องจากเด็กเหล่านี้มีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและรวมถึงเด็กที่มีปัญญาเลิศ ที่จะต้องเพิ่มเติมเรื่องกระบวนการ การจัดกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์การเรียน ปรับเนื้อหา ปรับกระบวนการวัดผลประเมินผล เพื่อให้เหมาะสมกับศักยภาพ และความสามารถของเด็กแต่ละประเภท

1.4 ความสำคัญของการศึกษาพิเศษ

การพัฒนาคนพิการไว้ว่า เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ“คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีเต็มตามศักยภาพมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการที่มีความสัมพันธ์ต่อกันคือ คนพิการได้รับการคุ้มครองสิทธิการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ ด้วยความเสมอภาค และสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรค” (คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. 2551: 16)

เกยูร วงศ์ก้อม (2548: 11) ได้กล่าวถึง การศึกษาพิเศษที่เข้ามามีบทบาทต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในหลายลักษณะและหลายด้าน ดังนี้

1. พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งทาง ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมจิตใจ และสติปัญญา

2. ให้เด็กมีโอกาสได้รับการศึกษา และเลือกรับการศึกษาตั้งแต่การช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจนถึงระดับอุดมศึกษา
3. ให้เด็กมีความตระหนักในสิทธิของตนเอง ในการรับการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สิทธิคนพิการไทย และปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย
4. ให้เด็กได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
5. ให้เด็กได้รับข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเช่นเดียวกับคนทั่วไป
6. ส่งเสริมให้มีความสามารถพิเศษไปแข่งขันความสามารถในระดับโลก
7. ให้ครอบครัวและสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
8. ส่งเสริมให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในการทำวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบความรู้ใหม่ในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
9. ให้มีการจัดทำหรือปรับหลักสูตรรวมถึงการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสมรรถภาพคนพิการ
10. ให้สังคมมองเห็นความสำคัญของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการเป็นส่วนหนึ่งในสังคมและมองเห็นถึงศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545: 15 – 16, 38) ในมาตรา 28 ได้กล่าวถึง หลักสูตรที่ใช้สำหรับคนพิการ หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในโรงเรียนไว้ว่า “หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

สรุป การจัดการศึกษาพิเศษถือว่า มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมจิตใจ และสติปัญญาและสามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองไม่เป็นภาระของสังคมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

2. แนวคิด ปรัชญา กฎหมายและนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

ในอดีตเด็กพิการมักจะถูกกล่เลเยหรือไม่เป็นที่ต้องการของสังคม ถูกกีดกันจำกัดสิทธิต่างๆ ที่พึงได้รับ คนพิการในประเทศไทยก็อยู่ในสภาพเดียวกันกับคนพิการในประเทศอื่นทั่วโลก ถูกจำกัดสิทธิทางการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการได้รับการยกเว้นจากการเข้าโรงเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา

พ.ศ. 2475 กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการ และได้ดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ โดยกรมสามัญศึกษารับผิดชอบดำเนินการมาเป็นเวลากว่า 50 ปี โดยเริ่มจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะทางขึ้น เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด หูหนวก ปัญญาอ่อน เพื่อทดลองสอนเด็กพิเศษแต่ละประเภทมาตั้งแต่ พ.ศ. 2487 ผลการทดลองพบว่าเด็กพิการทุกประเภทสามารถเรียนได้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 ได้เริ่มทดลองจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วม โดยจัดสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2507 กระทรวงศึกษาธิการได้รับการสนับสนุนวิทยากร จากมูลนิธิช่วยคนตาบอดโพ้นทะเลแห่งสหรัฐอเมริกา (America Foundation Oversea for the Blind) โดยจัดการศึกษาสำหรับเด็กตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ในปี พ.ศ. 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดการศึกษาพิเศษขึ้นเป็นปีแรก ทั้งนี้เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับสิทธิ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 ที่ระบุให้เด็กที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ต้องเข้ารับการศึกษโดยทั่วถึงทุกคน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิเท่าเทียมกับเด็กปกติ เว้นแต่ผู้ปกครองขอรับการยกเว้น และได้รับการพัฒนาการศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง ตามที่แผนการศึกษาแห่งชาติแผนพัฒนาการศึกษา นโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าการจัดการพิเศษ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเทศไทยในปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกับประเทศอื่น กล่าวคือ ได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากเดิมที่จัดให้เด็กพิการเข้าโรงเรียนเฉพาะทาง เป็นนโยบายให้เรียนร่วมกับเด็กปกติ และเยาวชนทั่วไป นอกจากนี้ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติการจัดการสำหรับเด็กพิการ

การวิเคราะห์เจตนารมณ์ของกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถกำหนดนโยบายที่มีลักษณะเป็นนโยบายที่มีชีวิต กล่าวคือ เป็นนโยบายที่มีพลังขับเคลื่อน ทันสมัย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง และมีรูปแบบที่หลากหลายเอื้อต่อการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยให้แก่เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง มีลักษณะแบบเรียนร่วมปลอดจากอุปสรรคที่ขัดขวางการเรียนรู้ของเด็กอย่างเต็มศักยภาพ และตั้งอยู่บนรากฐานของสิทธิ (Right based) เพื่อให้บรรลุถึงการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full Participation) และความเสมอ (Equality) ทำให้คนพิการมีสิทธิในการเลือกที่ดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และศักยภาพเป็นผู้นำให้แก่สังคมและประเทศชาติ

2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นต้องให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันและควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของเด็กและให้บริการทางด้านอื่น ๆ ตามความต้องการของเด็กควบคู่ไปด้วยเพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาถึงขีดสุด (ปฏิมาจันทร์, 2549: 9 – 10)

การจัดการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาที่จัดสำหรับผู้พิการยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 255 : 1 – 2)

1. หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนแต่ละบุคคล ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้ และคุณธรรมเป็นผู้ที่มีจริยธรรม ในการดำเนินชีวิตสามารถประกอบอาชีพได้ตามศักยภาพอยู่ร่วมกับครอบครัวชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุขสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทยให้มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศไทยมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตเต็มตามศักยภาพ มีความขยันอดทนประหยัดมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (ตามประเภทความพิการ) เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีทั้งครอบครัวชุมชนสังคมไทยและสังคมโลก

3. หลักการแห่งความเสมอภาคคนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับการมีคุณภาพโดยไม่เลือกชั้นวรรณะหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4. หลักการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้พิการร่วมกับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาพิเศษคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วมสถานศึกษาเฉพาะความพิการ และศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ศักดิ์ศรี และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2549: 5 – 6) อธิบายถึงการจัดการศึกษาพิเศษที่รัฐดำเนินการให้มีขึ้นนั้นว่า ต้องตั้งอยู่บนฐานของความเชื่อหรือแนวคิดและหลักการ ดังนี้

1. ทุกคนโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับบริการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนปกติ เมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้ว ก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย หากเด็กพิเศษ ไม่สามารถเรียนในโปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติ ก็เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษ

2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับ การบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพ ทุกด้านโดยเร็วที่สุด ในทันทีที่ทราบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไป และมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสุด

3. การจัดการศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้ จึงควรให้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่เด็กพิเศษผู้นั้นมีสภาพความพิการหรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้ อย่างไรก็ตาม ควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมปกติ

4. การจัดการศึกษาพิเศษ ต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภท โดยใช้แนวทางการศึกษาของเด็กปกติ

5. การศึกษาพิเศษและการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมให้เป็นรายบุคคลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่าง อาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องหรือมีความต้องการคล้ายคลึงกัน และอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

6. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ ควรเน้นความสามารถของเด็ก และให้เด็กมีโอกาสได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการหรือความบกพร่อง เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจว่าแม้ตนจะมีความบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถบางอย่างเท่ากับหรือดีกว่าคนปกติ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

7. การศึกษาพิเศษ ควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่น มีสัจจะแห่งตน และมุ่งให้ช่วยตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. การศึกษาพิเศษ ควรจัดอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไปขาดตอนไม่ได้ และควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

ศรียา นิยมธรรม และคณะ (2546: 6 – 7) ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาพิเศษโดยทั่วไป ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ หรือหลักปรัชญา ดังต่อไปนี้

1. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในเรื่องที่จะได้รับการบริการทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนพิการหรือคนปกติ เมื่อรับจัดการศึกษาให้กับเด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้กับเด็กพิเศษด้วย หากเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่สามารถเรียนในโปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติได้ การเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้สนองต่อความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทุกด้านโดยเร็วที่สุดในทันทีที่ทราบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไปและมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสุด

3. การจัดการศึกษาพิเศษ ควรคำนึงถึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้ จึงควรให้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เว้นแต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษผู้นั้น มีสภาพความพิการหรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้ อย่างไรก็ตามควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้สัมผัสกับสังคมปกติ

4. การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทโดยใช้แนวทางการศึกษาของเด็กปกติ

5. การศึกษาพิเศษและการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดให้เป็นโปรแกรมรายบุคคลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่างอาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง หรือมีความต้องการคล้ายคลึงกันและอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

6. การจัดโปรแกรมการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควรเน้นที่ความสามารถของเด็กและให้เด็กได้มีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงถึงความพิการหรือความบกพร่อง

เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจ แมต่นจะมีความบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน หรือดีกว่าคนปกติจึงจะช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี

7. การศึกษาพิเศษควรมุ่งให้เด็กมีความเข้าใจยอมรับตนเองมีความเชื่อมั่นมีสัจการแห่งตน และมุ่งให้ช่วยเหลือตนเองได้ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. การศึกษาพิเศษควรจัดทำอย่างต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไปและควรเน้นถึงเรื่องอาชีพด้วย

สรุปได้ว่า แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาพิเศษ คือ แนวทางการให้ให้ความช่วยเหลือ บำบัด บรรเทา ดูแลความบกพร่องหรือความผิดปกติด้วยการฝึกฝนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษดูแลรักษาตนเอง เน้นให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุดในการดำรงชีวิตอย่างมีความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อสร้างและพัฒนาสมรรถภาพของเด็ก ให้มีสมรรถภาพที่เข้มแข็งขึ้น การสอนให้เด็กพิเศษได้ใช้เครื่องมือช่วยเหลืออวัยวะหรือส่วนที่บกพร่องให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมมากที่สุด

2.2 ปรัชญาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ

เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรได้เตรียมผู้พิการตั้งแต่เยาว์ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ การให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติเท่าที่สามารถจะทำได้ จะช่วยทุกคนสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และไม่เป็นการแบ่งแยกสังคม และในการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก

นนทวัฒน์ สุขผล (2543: 10 – 11) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษโดยทั่วไปตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อ หรือหลักปรัชญา ดังต่อไปนี้

1. ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมในการที่จะได้รับการบริการทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนพิการ หรือคนปกติเมื่อรัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กปกติแล้วก็ควรจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษด้วย หากเด็กพิเศษ ไม่สามารถเรียนได้ในโปรแกรมการศึกษาที่รัฐจัดให้เด็กปกติได้ เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของเด็กพิเศษ

2. เด็กพิเศษควรได้รับการศึกษาควบคู่ไปกับการบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพ ทุกด้านโดยเร็วที่สุด ในทันทีที่ทราบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนต่อไปและมีพัฒนาการทุกด้านถึงขีดสูงสุด

3. การจัดการศึกษาพิเศษควรคำนึงการอยู่ร่วมสังคมกับคนปกติอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนเด็กเหล่านี้ จึงควรให้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เว้นแต่เด็กนั้นมีสภาพความพิการหรือความบกพร่องในขั้นรุนแรง จนไม่อาจเรียนร่วมได้อย่างไรก็ตามควรให้เด็กพิเศษได้สัมผัสกับสังคมคนปกติ

4. การจัดการศึกษาพิเศษต้องปรับให้เหมาะสมกับสภาพความเสียเปรียบของเด็กพิเศษแต่ละประเภท โดยใช้แนวการศึกษาของเด็กปกติ

5. การศึกษาพิเศษและการฟื้นฟูบำบัดทุกด้าน ควรจัดเป็นโปรแกรมให้เป็นรายบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่าง อาจจัดเป็นกลุ่มเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องหรือมีความต้องการคล้ายคลึงกัน และอยู่ในระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกัน

6. การจัดโปรแกรมสอนเด็กพิเศษ ควรเป็นที่ความสามารถเด็กและให้เด็กมีโอกาสได้ประสบความสำเร็จมากกว่าที่จะคำนึงความพิการ หรือความบกพร่องเพื่อทำให้เด็กมีความมั่นใจว่า แม้ตนเองจะบกพร่อง แต่ก็ยังมีความสามารถบางอย่างเท่ากันหรือดีกว่าคนปกติซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น

7. การศึกษาพิเศษควรมุ่งให้เด็กที่ความเข้าใจ ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นมีสัจการแห่งตนเองและมุ่งให้ช่วยเหลือตนเองได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

8. การศึกษาพิเศษ ควรจัดอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่เกิดเรื่อยไป ขาดตอนไม่ได้ และควรเน้นเรื่องอาชีพด้วย ตามวิสัยทัศน์ทางการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ คือ 1) คนที่มีความต้องการพิเศษ จะต้องได้รับการบริการทางการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามหลักสิทธิขั้นพื้นฐานทางการศึกษา (Education for All) คนที่มีความสามารถพิเศษ สามารถเข้าเรียนได้และได้รับสิทธิทางการศึกษาในฐานะพลเมืองคนหนึ่ง 2) เป็นการศึกษาที่สอดคล้อง และตอบสนองต่อความแตกต่างของคนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ละบุคคล มุ่งสร้างปัญญาพัฒนาให้คนที่มีความต้องการพิเศษมีจริยธรรม ปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดมั่นรักษาค่านิยมอันดีงามของไทย 3) เป็นการศึกษาที่มีทางเลือกตามระดับสติปัญญา ความถนัด และสภาพร่างกายของคนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของแต่ละบุคคลให้สูงขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม 4) การศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดี ต่อระบบการเรียนการสอนทั้งทฤษฎี และทางปฏิบัติ โดยมีให้คนที่มีความต้องการพิเศษเกิดความแปลกแตกต่างในสังคม 5) ต้องมุ่งสร้างความเข้าใจและการยอมรับระหว่างเพื่อนร่วมชาติและสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับความต้องการพิเศษแก่บุคคลในสังคม ทำให้คนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไทยที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมโลกได้อย่างปกติสุข 6) การศึกษาสำหรับที่มีความต้องการพิเศษ ควรตั้งอยู่บนความเชื่อที่มีความชัดเจนแนบแน่น (Principle of Normalization) 7) ให้มีการจัดการเรียนในลักษณะการจัดการเรียนร่วมมากขึ้น ในรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการพิเศษ และความพร้อมของบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ 8) เป็นการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการที่จะนำไปสู่การดำรงชีวิตพึ่งพาตนเองได้ (Independent Living) โดยการสร้างทักษะทางวิชาการที่จะนำไปสู่การพึ่งตนเอง ในชีวิตประจำวัน (Daily Living) สร้างทักษะทางวิชาการที่เอื้อเป็นการเฉพาะต่อคนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เกิดการเข้าถึง (Access for All) 9) การศึกษาจะต้องมุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล เป็นศูนย์กลาง การศึกษาในระดับภูมิภาคอินโดจีน 10) เป็นการศึกษาลักษณะการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตและนำไปสู่การทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย (Networking) ในสังคม

2.3 กฎหมายในการจัดการศึกษาพิเศษ

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการหรือการจัดการศึกษาพิเศษนั้นต้องจัดอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งในการจัดการศึกษาพิเศษมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2550:22)

2.3.1 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

จากพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 มีบทบัญญัติหลายหมวดหลายมาตราที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 1 – 5)

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “คนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมเนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมือหรือเท้าในแขนต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด “ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา ผู้ปกครองบุตร สามีภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรือรับอุปการะคนพิการ “แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายความว่า แผน ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล “เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายความว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือที่มีการดัดแปลง หรือปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ หรือ พัฒนาความสามารถและศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสารรวมถึงกิจกรรมอื่นใดในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตอิสระ “ครูการศึกษาพิเศษ” หมายความว่า ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษสูงกว่าระดับปริญญาตรีขึ้นไป และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาทั่วไปทุกระดับและหลากหลายรูปแบบรวมถึงการจัดการศึกษาให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่ม รวมทั้งคนพิการ”สถานศึกษาเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ ทั้งในลักษณะอยู่ประจำ ไปกลับ และรับบริการที่บ้าน “ศูนย์การศึกษาพิเศษ” หมายความว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการตลอดจนชีวิต และการจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคคลากร และชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวง

“ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัยแก่คนพิการโดยเฉพาะหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล

สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัดตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาอุดมศึกษาและหลักสูตรระยะสั้น “องค์การคนพิการแต่ละประเภท” หมายความว่า องค์การสมาชิกระดับชาติ ตามประเภทความพิการที่ได้แจ้งชื่อไว้กับสำนักงานส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ “กองทุน” หมายความว่า กองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ สิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษา มาตราที่ 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้

1. ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ จนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2. เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น

3. ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทบุคคล

มาตรา 6 ให้ครูการศึกษาพิเศษในทุกสังกัด มีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทนพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด ให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู ศึกษานิเทศก์ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้การศึกษาต่อเนื่อง และทักษะในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 7 ให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนร่วม สถานศึกษาเอกชน การกุศลที่จัดการการศึกษาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับเงินอุดหนุน และความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากรัฐ หลักเกณฑ์และวิธีการในการรับเงินอุดหนุนและความช่วยเหลือเป็นพิเศษให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตราที่ 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลโดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวงในสถานศึกษา ในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจะจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาใน

ทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการ และประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

มาตราที่ 9 ให้รัฐจัดเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นใดเป็นพิเศษ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นพิเศษของคนพิการและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

มาตราที่ 10 เพื่อประโยชน์การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น ออกข้อบัญญัติ เทศบัญญัติ ข้อกำหนด ระเบียบหรือประกาศ แล้วแต่กรณี ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

2.3.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิขั้นพื้นฐานทางการศึกษาทุกคนมีสิทธิได้รับจากรัฐไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 3 – 4)

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติภาษาเพศอายุความพิการสภาพทางกายหรือสุขภาพสถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมความเชื่อทางศาสนาการศึกษาอบรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ หรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 55 บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 80 วรรคสอง รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 8) ได้จัดการศึกษาสำหรับคนที่มีความต้องการพิเศษภายใต้แนวคิด 1) สิทธิมนุษยชนเด็กทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการศึกษาบริการทางการศึกษาและอื่นๆ ตลอดจนจนสามารถได้รับประโยชน์สูงสุดตามศักยภาพ 2) การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการควรจัดให้เร็วที่สุด ตั้งแต่แรกเกิด หรือแรกเริ่มค้นพบความพิการ (Early Intervention Services) และให้สนองกับความต้องการพิเศษของเรียนเพื่อพัฒนาเทคนิคการให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และ 3) การจัดบริการการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องให้มีบทบาทในการสนับสนุนช่วยเหลือและป้องกัน การช่วยเหลือสนับสนุนให้มีลักษณะให้การศึกษาเพื่อขจัดความสามารถในการเรียนรู้และหาวิธีการเรียนการสอนแบบต่างๆ มาทดแทน การป้องกัน มีลักษณะให้การศึกษาเพื่อสนองความต้องการพิเศษของเด็ก และจัดหาวิธีการ โดยร่วมทำงานกับผู้เชี่ยวชาญทางด้านกายภาพบำบัด ด้านสังคมและอื่นๆ ป้องกันสภาพความพิการไม่ให้ขยายใหญ่ขึ้น ไม่ให้เกิดปัญหามากนัก

เกียร์ฮาร์ท และ ไวชาน (เกษม ทองสัมฤทธิ์. 2540: 24; อ้างอิงจาก Geatheart; & Weishahn. 1980: 3) ได้เน้นสิทธิเด็กพิเศษทุกคนควรได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาความสามารถของตนให้ถึงขั้นสูงสุด การศึกษาพิเศษ ควรเน้นถึงความสามารถและศักยภาพของเด็กพิเศษ โดยไม่เน้นตอกย้ำความพิการของเขา แต่ในเวลาเดียวกัน การศึกษาพิเศษจะต้องปรับเปลี่ยนตามความต้องการและความจำเป็นของเด็กด้วย ซึ่งหมายความว่า นักการศึกษาจะต้องไม่มองข้ามความพิการของเด็กเหล่านี้ หลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษข้างต้น ได้แก่ 1) การจัดบริการพิเศษต้องกระทำนับพันทันทีที่ค้นพบความต้องการจำเป็นของเด็กพิเศษ 2) ความพิการบางประเภท คือว่าเป็นอาการมากกว่าที่จะเป็นความผิดปกติทางกายภาพ และอาจปรากฏอยู่เพียงช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต 3) เด็กพิเศษคนหนึ่งอาจต้องการรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษที่แตกต่างกันไปตามช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต 4) การจัด บริการสำหรับเด็กต้องครอบคลุม ตั้งแต่วัยก่อนเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษา 5) การจัด การศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่จำกัดน้อยที่สุดตามความเหมาะสม ย่อมเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนเด็กพิเศษได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย การจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องประสานความสามารถของครูปกติและครูการศึกษาพิเศษอย่างประสิทธิผล

บลูม (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2543: 17 – 18; อ้างอิงจาก Bloom. 1976) ผู้พัฒนาวิธีการแบบครอบรู้ (Mastery Learning) เสนอว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ครบตามเป้าหมายของหลักสูตรที่โรงเรียนกำหนดไว้ได้ ถ้ามีการจัดการเรียนการสอนที่มีระบบ และเหมาะสมกับความสามารถและความพร้อมของผู้เรียน โดยเน้นให้แต่ละคนอาจใช้วิธีเรียนและใช้เวลาในการเรียนแตกต่างกัน นอกจากนี้บลูม ยังได้เสนอผลงานวิจัยที่พิสูจน์ได้ว่า สมาชิกครอบครัวของเด็ก โดยเฉพาะบิดามารดา เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ดีที่สุดของเด็กวัยเรียนที่มีอายุ 2 – 10 ขวบ เด็กจะได้รับการพัฒนาทางภาษา ความสามารถ ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ความตั้งใจ สมาธิ และพฤติกรรม จากการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบิดามารดา ผลงานการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนในครอบครัวมีลักษณะรูปแบบเฉพาะตัว และเกิดโดยธรรมชาติ โดยไม่มีส่วนสัมพันธ์กับสภาพทางเศรษฐกิจสังคม และระดับการศึกษาของบิดามารดา

แต่อย่างไร บลูม เชื่อว่า หากบิดามารดาในครอบครัวที่ยังสอนลูกไม่ได้ดีนั้น น่าจะทำได้ดีมากขึ้น หากได้รับรู้ถึงความสำคัญของบทบาทของตนต่อการพัฒนาบุตรของตน

สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะได้รับการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับระดับ และประเภทของความต้องการที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยได้รับการฝึกฝนฟื้นฟูบำบัด และการเรียนรู้จากระบบการศึกษาที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้านให้สูงสุด ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้โดยการให้เด็กได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุด ให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้อย่างมีความสุข

2.3.3 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่

2) พ.ศ.2545

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ในมาตราที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2546 :4 – 19)

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือ

กำหนดให้ “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ”

“การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิในการรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดในทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 11 บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงองค์การเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณีดังต่อไปนี้ (๑) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคล ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียนตำราหนังสือทางวิชาการสื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตจัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.3.4 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. 2550: 8 – 17)

คนพิการหมายความว่าบุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็นการได้ยินการเคลื่อนไหวการสื่อสารจิตใจอารมณ์พฤติกรรมสติปัญญาการเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไปทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด

การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หมายความว่า การเสริมสร้างสมรรถภาพหรือความสามารถของคนพิการให้มีสภาพที่ดีขึ้นหรือดำรงสมรรถภาพหรือความสามารถที่มีอยู่เดิมไว้ โดยอาศัยกระบวนการทางการแพทย์การศึกษาศาสนาการศึกษาสังคมอาชีพหรือกระบวนการอื่นใด เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสทำงานหรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างเต็มศักยภาพ

การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตหมายความว่า การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจัดสวัสดิการการส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิการสนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

หน่วยงานของรัฐหมายความว่ากระทรวงทบวงกรมส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมราชการส่วนภูมิภาคราชการส่วนท้องถิ่นรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ

หรือพระราชกฤษฎีกาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

องค์การคนพิการแต่ละประเภทหมายความว่าองค์กรสมาชิกระดับชาติตามประเภท
ความพิการที่ได้แจ้งชื่อไว้กับสำนักงานตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

กองทุนหมายความว่ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
คณะกรรมการหมายความว่าคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
แห่งชาติ

ผู้ดูแลคนพิการ หมายความว่าบิดามารดาบุตรสามีภรรยาญาติพี่น้องหรือบุคคลอื่นใด
ที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ ผู้ช่วยคนพิการหมายความว่าบุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะ
บุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
มาตรา 20 คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวก
อันเป็นสาธารณะตลอดจนสวัสดิการและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ดังต่อไปนี้

1. การบริการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยกระบวนการทางการแพทย์และค่าใช้จ่าย
ในการรักษาพยาบาลค่าอุปกรณ์เครื่องช่วยความพิการ และสื่อส่งเสริมพัฒนาการ เพื่อปรับสภาพทาง
ร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมพฤติกรรมสติปัญญาการเรียนรู้หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนด

2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติหรือแผนการศึกษา
แห่งชาติตามความเหมาะสมในสถานศึกษาเฉพาะ หรือในสถานศึกษาทั่วไปหรือการศึกษาทางเลือก
หรือการศึกษานอกระบบ โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการ และ
ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

3. การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพการให้บริการที่มีมาตรฐานการคุ้มครอง
แรงงานมาตรการเพื่อการมีงานทำตลอดจนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและบริการสื่อสิ่ง
อำนวยความสะดวกเทคโนโลยีหรือความช่วยเหลืออื่นใดเพื่อการทำงานและประกอบอาชีพของคนพิการ
ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเศรษฐกิจและการเมือง
อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปตลอดจนได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก
และบริการต่างๆที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

5. การช่วยเหลือให้เข้าถึงนโยบายแผนงาน โครงการกิจกรรมการพัฒนา
และบริการอันเป็นสาธารณะผลิตภัณฑ์ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต การช่วยเหลือทางกฎหมาย
และการจัดหาทนายความว่าต่างแก่ต่างคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

6. ข้อมูลข่าวสารการสื่อสารบริการโทรคมนาคมเทคโนโลยีสารสนเทศ และ
การสื่อสารและเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสารสำหรับคนพิการทุกประเภท ตลอดจน
บริการสื่อสารสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐตามหลักเกณฑ์
วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดในกฎกระทรวง

7. บริการล่ามภาษามือตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

8. สิทธิที่จะนำสัตว์นำทางเครื่องมือ หรืออุปกรณ์นำทาง หรือเครื่องช่วยความพิการใดๆ ติดตัวไปในยานพาหนะหรือสถานที่ใดๆ เพื่อประโยชน์ในการเดินทางและการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะโดยได้รับการยกเว้นค่าบริการค่าธรรมเนียมและค่าเช่าเพิ่มเติมสำหรับสัตว์เครื่องมืออุปกรณ์หรือเครื่องช่วยความพิการดังกล่าว

9. การจัดสวัสดิการเบี่ยงความพิการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

10. การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยการมีผู้ช่วยคนพิการ หรือการจัดให้มีสวัสดิการอื่น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบผู้ช่วยคนพิการให้มีสิทธิได้รับการลดหย่อน หรือยกเว้นค่าบริการค่าธรรมเนียมตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการมีสิทธิได้รับการจัดสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยและการเลี้ยงดูจากหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีสถานสงเคราะห์เอกชนจัดที่อยู่อาศัยและสวัสดิการให้แล้วรัฐต้องจัดเงินอุดหนุนให้แก่สถานสงเคราะห์เอกชนนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ

2.3.5 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2550

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และมาตรา 10 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 1 – 2)

ข้อ 1 ให้ยกเลิกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545

ข้อ 2 ในกฎกระทรวงนี้

คนพิการหมายความว่า คนพิการที่ได้จดทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ หรือบุคคลที่สถานศึกษารับรองว่า เป็นคนพิการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้ปกครองหมายความว่า บิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และหมายความรวมถึงบุคคลที่คนพิการอยู่ด้วยเป็นประจำ

สถานศึกษาหมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้วิทยาลัยสถาบันมหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่คนพิการสมัครเข้าศึกษาและได้ลงทะเบียนแล้ว

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลหมายความว่า แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ จำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

คณะกรรมการหมายความว่าคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา

กรรมการ หมายความว่า กรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา

ข้อ 3 คนพิการที่ประสงค์จะขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษา ขอขยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาและขอขยืมเงิน เพื่อจัดซื้อและขอรับสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย
2. มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

3. ลงทะเบียนและเข้าศึกษาในสถานศึกษา

ข้อ 5 ให้คนพิการที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๓ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามบัญชีท้ายกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

1. ขอขยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาให้เป็นไปตามรายการในบัญชี ก.

2. ขอขยืมเงินเพื่อจัดซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกสื่อและบริการทางการศึกษาให้เป็นไปตามรายการในบัญชี ก. และบัญชี ค.

3. ขอรับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นไปตามรายการในบัญชี ข. และบัญชี ค.

ข้อ 9 ให้คนพิการหรือผู้ปกครองที่ประสงค์จะใช้สิทธิขอรับเงินอุดหนุนทางการศึกษายื่นคำขอต่อสถานศึกษาที่เข้าศึกษาตามระเบียบและแบบที่คณะกรรมการกำหนด พร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งจัดทำโดยสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษา

2. จำนวนเงินอุดหนุนทางการศึกษาที่ประสงค์จะขอรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดสรรเงินอุดหนุนทางการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ 10 การขอขยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาให้คนพิการหรือผู้ปกครองยื่นคำขอตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดต่อสถานศึกษาที่เข้าศึกษา พร้อมกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลซึ่งจัดทำโดยสถานศึกษาที่รับคนพิการเข้าศึกษาและรายการสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาที่ประสงค์จะขยืมตามรายการในบัญชี ก.

ข้อ 11 เมื่อสถานศึกษาได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานตามข้อ 10 แล้วให้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและส่งคำขอพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่ผ่านการตรวจสอบ

แล้วไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดหรือศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางแล้วแต่กรณีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

ข้อ 12 เมื่อคนพิการ หรือผู้ปกครองได้รับแจ้งการอนุมัติ การขอยืมสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อทางการศึกษาแล้วให้คนพิการ หรือผู้ปกครองทำสัญญาขืม และสัญญาค้ำประกัน สัญญาขืมสัญญาค้ำประกันและการคืนสิ่งของที่ขืมตามข้อ 10 ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

สรุป การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดให้คนพิการมีสิทธิและโอกาสได้รับการบริการ และความช่วยเหลือทางการศึกษาเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการตั้งนั้นเพื่อให้บริการและการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการในด้านการศึกษา เป็นช่วยเหลือแก่คนพิการในด้านการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกระบบ และทุกระดับการศึกษา

2.4 นโยบาย และมาตรการการจัดการศึกษาพิเศษ

จากการที่รัฐบาลได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาของประเทศและกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศในปี 2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการซึ่งเห็นว่า “คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” รวมทั้งในปี พ.ศ. 2543 กระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบายว่า “คนพิการทุกคนต้องได้เรียนโดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม” ทั้งนี้เพื่อเร่งรัดปรับปรุง และขยายบริการการศึกษาสำหรับคนพิการให้ทั่วถึง และมีคุณภาพยิ่งขึ้นมุ่งเน้นการให้โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดหลักการการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ในการนี้ได้ดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษโดยจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษซึ่งประกอบด้วยคณะบุคคล

จากหน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษคณะกรรมการชุดดังกล่าวได้จัดโครงสร้างงานด้านการศึกษาพิเศษ ปรับปรุงระบบบริหารจัดการระบบบริหารงานบุคลากรการพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศ การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษารวมทั้งจัดทำกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 1)

นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนพิการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการบนหลักการสิทธิมนุษยชน (4 – A) มีดังนี้

1. การจัดการศึกษาแบบให้เปล่า (Adaptability)

นโยบาย 1 : ให้คนพิการทุกคนมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย

12 ปี

นโยบาย 2 : ให้จัดบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว

นโยบาย 3 : ให้สถานศึกษาจัดให้คนพิการได้รับบริการสนับสนุนตามที่กำหนด
ใน IEP

2. การจัดการศึกษาที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Accessibility)

นโยบาย 4 : ให้จัดการศึกษาให้คนพิการเป็นพิเศษ

นโยบาย 5 : ให้จัดการเรียนการสอนเด็กพิการ ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัด
น้อยที่สุดโดยให้ได้รับการพัฒนาทุกด้าน

นโยบาย 6 : ให้นักเรียนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความ
ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฯ

3. การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ (Acceptability)

นโยบาย 7 : เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่ (สพท.) 175 แห่งมีความพร้อมให้สำนักงาน
การศึกษาพิเศษ (สศศ.) โอนงานโรงเรียนและศูนย์ฯ ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่ (สพท.) โดยปรับบทบาท
สำนักงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.) เป็นผู้ให้การสนับสนุน

นโยบาย 8 : ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ส่งเสริม
การผลิตพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาพิเศษ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ
ชั้นสูง

4. การศึกษาที่สามารถปรับให้เหมาะกับนักเรียน (Adaptability)

นโยบาย 10 : ให้จัดการศึกษาให้แก่คนพิการอย่างหลากหลายรูปแบบ

นโยบาย 11 : ให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับ
ความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการเป็นเฉพาะบุคคลตาม IEP

นโยบาย 12 : ให้จัดสอนและฝึกทักษะชีวิตให้กับนักเรียนพิการนอกเหนือจาก
การสอนวิชาการ

นโยบาย 13 : ให้มีหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนพิการระดับมาก

นโยบาย 14 : ให้เพิ่มเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับคนพิการแต่ละ
ประเภท

นโยบาย 15 : ให้ปรับเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้สอดคล้องกับนักเรียนพิการแต่ละ
ประเภท

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศปี พ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ
ภายใต้หลักการคนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน เพื่อเร่งรัด ปรับปรุง ปลายขยายบริการทางการศึกษา
สำหรับคนพิการให้ทั่วถึงและมีคุณภาพยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 3 – 4) คณะรัฐมนตรี มี
มติเรื่องมาตรการการจัดการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้คนพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี
สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างคนทั่วไปและประกอบอาชีพได้ตามอัธยาศัย

2. กำหนดเป้าหมายมุ่งขยายโอกาสให้แก่คนพิการที่อยู่ในวัยเรียนขั้นพื้นฐาน 12 ปี

3. ผลิตและพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ แลบุคลากร

4. พัฒนากานวิจัย ปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก
5. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่ท้องถิ่น
6. ให้สถานศึกษาเพิ่มการรับนักเรียนพิการ
7. ให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนตามปกติได้รับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
8. จัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา และศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด

9. ให้สถานศึกษาของรัฐและเอกชนจัดบริการแก่คนพิการ โดยจัดชั้นเรียน หรือแยกชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม หรือเป็นโรงเรียนพิเศษเฉพาะความบกพร่อง

10. ต้องคำนึงถึงคุณภาพ และมีการกระจายอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่

เห็นได้ว่า ประเทศไทยได้มีนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการที่ชัดเจนขึ้นตามหลักการคนพิการที่อยากเรียนต้องได้เรียนนั้น จะเห็นได้ว่า มีการดำเนินการและจัดทำแผนการดำเนินงานที่สำคัญและน่าสนใจ ดังนี้

1. มีการจัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ
2. ประกาศปีการศึกษาเพื่อคนพิการประชาสัมพันธัรณรงค์ให้คนพิการเข้าเรียน
3. มีการพัฒนาระบบการบริหารการศึกษาสำหรับคนพิการ
4. มีการจัดทำฐานข้อมูลคนพิการ ศึกษาวิจัย รวบรวมสถิติคนพิการทางการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาวางแผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างต่อเนื่อง
5. จัดทำทำเนียบโรงเรียน สถานศึกษา แหล่งบริการให้ผู้ปกครองรับทราบ
6. กำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาพิเศษ ทั้งการศึกษาในระบบ โดยจัดในสถานศึกษาเรียนร่วม หรือสถานศึกษาเฉพาะคนพิการ การศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษาโดยครอบครัวชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
7. จัดทำมาตรฐานการศึกษา หลักสูตร สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนคนพิการให้เป็นตามมาตรฐานการจัดการศึกษาแก่คนพิการทุกประเภท
8. ผลิตและพัฒนาบุคลากร ผู้บริหาร ครูผู้สอนและบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษให้เพียงพอและมีคุณภาพในทุกด้าน
9. แก้ไขกฎหมาย และระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษ
10. จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องภารกิจจัดการศึกษาพิเศษ
11. แสวงหาความร่วมมือจากชุมชน องค์กรเอกชนเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาให้แก่คนพิการได้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและมีคุณภาพ
12. ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณอุดหนุนเอกชนที่มีส่วนจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ
13. ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนับสนุนความร่วมมือในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนพิการให้ได้รับการศึกษา มีงานทำ ช่วยเหลือตนเองได้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

14. ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาพิเศษ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่ละระดับและประเภทให้เป็นไปตามมาตรฐาน

15. รณรงค์ปลุกฝังเจตคติที่ถูกต้องแก่ครอบครัวคนพิการ

16. จัดตั้งศูนย์สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับคนพิการทุกประเภท

เห็นได้ว่า นโยบายด้านการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการในประเทศไทย ในปัจจุบันนั้น เริ่มกำหนด นโยบาย แนวทางการปฏิบัติ หน่วยงานที่รับผิดชอบ และผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจนมากขึ้นมีการนำเอาองค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ มีการสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ไว้ชัดเจนคาดว่า ทิศทางในอนาคต ของการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการในประเทศไทย จะสามารถพัฒนาให้ทัดเทียมกับนานาชาติ

3. การจัดการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดให้บุคคลที่มีความต้องการพิเศษและบุคคลพิการ เข้าไป ในระบบการศึกษาทั่วไป มีการร่วมกิจกรรม เป็นความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (collaboration) ระหว่างครู ทั่วไป และครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและบริการ ต่างๆ ให้กับนักเรียนในช่วงเวลาในแต่ละวันระหว่างบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ บุคคลพิการ และ บุคคลทั่วไป

3.1 การจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย

ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการ (2543: 13 – 16) ได้การจัดการเรียนร่วมเท่าที่มี ปรากฏหลักฐาน และรวบรวมไว้ ดังนี้

พ.ศ. 2499 ประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนร่วมเป็นครั้งแรก โดยการจัดการเรียน ร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการมองเห็นของโรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ ไปเรียนร่วม ในโรงเรียนเซนต์คาเบรียล ซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากมูลนิธิตาบอดแห่งประเทศไทย

พ.ศ. 2500 กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการทดลองนำเด็กเรียนช้า เข้าเรียนร่วมใน โรงเรียนปกติระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรก 7 แห่ง คือ โรงเรียนพญาไท โรงเรียน วัดชนะสงคราม โรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนสามเสนและโรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม

พ.ศ. 2504 – 2508 มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการฯ ร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ จัดตั้ง โรงเรียนสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้น โดยมีบุคลากรฝ่ายบริหารและทำการสอนจากองค์การศึกษา พิเศษ กรมสามัญศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการ อนุมัติงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้พระราชทาน ชื่อให้ว่า โรงเรียนศรีสังวาล ใน พ.ศ. 2508

พ.ศ. 2505 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุน ด้านวิทยากร จากมูลนิธิอเมริกันเพื่อคนตาบอดโพ้นทะเล (America Foundation Oversea for the Blind) วางโครงการนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการมองเห็นเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ ใกล้เคียงบ้าน

เป็นครั้งแรก โดยมีครูการศึกษาพิเศษเดินสอน ไปช่วยสอนเด็กในโรงเรียนที่มีความต้องการพิเศษทางการมองเห็นเรียนร่วม

พ.ศ. 2509 กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เริ่มโครงการทดลองให้เด็กตาบอดเรียนร่วมกับเด็กทั่วไปในโรงเรียนของรัฐในส่วนกลาง

พ.ศ. 2507 กรมสามัญศึกษาได้ให้โรงเรียนพญาไทรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการได้ยินประเภทหูตึงเข้าเรียนร่วม โดยจัดเป็นชั้นเรียนคู่ขนานกับชั้นเรียนประถมศึกษาปกติ มีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอนและฝึกแก้ไขการพูดให้เด็กนักเรียน

พ.ศ. 2512 – 2516 กรมการฝึกหัดครูอนุมัติการจัดตั้งศูนย์ทดลองสอนเด็กพิการชั้นเด็กเล็กในวิทยาลัยครูสวนดุสิต พร้อมทั้งเปิดสอนวิชาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญาเป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2513 โดยจัดให้เด็กอนุบาลทั่วไปเข้าเรียนร่วมกับเด็กหูตึง

พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการได้ขยายโครงการสอนเด็กนักเรียนเรียนช้าและเด็กหูตึงเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาออกไปอีกหลายโรงเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาลสามเสน โรงเรียนอนุบาลวัดนางรอง โรงเรียนวัดหนัง โรงเรียนประถมนนทรี โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา

พ.ศ. 2525 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการมองเห็น เข้าเรียนร่วมในโรงเรียน

พ.ศ. 2529 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมภายใต้ชื่อ โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยมอบให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ดำเนินการทดลองจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการ 2 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

พ.ศ. 2531 กรมการฝึกหัดครูได้รับมอบหมายให้สถาบันราชภัฏสวนดุสิตจัดให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กพิเศษ และครอบครัวโดยมีจุดมุ่งหมายให้คำแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กพิการซึ่งมีอายุระหว่าง 0 – 7 ปี เพื่อให้ได้พัฒนาการไปตามขั้นตอนเช่นเดียวกับเด็กปกติ

พ.ศ. 2533 กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยดำเนินการร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดแห่งประเทศไทย และองค์การเฮเลน เคลเลอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล อินคอร์ปอเรต : เฮลเคไอ (Helen Keller International Incorporated : HKI) จัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติในโครงการนำร่อง โดยจัดที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ

พ.ศ. 2534 ประเทศไทยได้มีกฎหมายฉบับที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคนพิการ คือ พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พุทธศักราช 2534 ประกาศใช้เมื่อเดือนพฤศจิกายน

พ.ศ. 2534 ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาการมีส่วนร่วมและความเสมอภาคของคนพิการ

พ.ศ. 2537 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ขยายโครงการเรียนร่วมเพิ่มอีก 55 จังหวัด โดยจัดสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม 3 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทางการได้ยินและทางการมองเห็น

พ.ศ. 2538 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ขยายโครงการจัดการศึกษาพิเศษ รูปแบบการเรียนร่วมครบทุกจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ก: 37)

พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ปรากฏสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่คนพิการในหลายมาตรการ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายให้เป็นปีแห่งการศึกษา เพื่อคนพิการโดยมีคำขวัญว่า “คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” รวมทั้งได้มีการจัดระบบโครงสร้างการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ เพื่อขยายโอกาสให้คนพิการทุกกลุ่ม ทุกประเภท และปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อคนพิการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การจัดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ ทำหน้าที่กำกับ ดูแลการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ

2. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษแห่งชาติ ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษา เพื่อคนพิการ

3. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา จำนวน 13 เขต ทำหน้าที่นโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการดูแลงานวิชาการศึกษาพิเศษ

4. การจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ทำหน้าที่บริการช่วยเหลือในระยะเริ่มแก่เด็กพิการและครอบครัว และเตรียมความพร้อมแก่คนพิการ รวมทั้งการดำเนินการคัดแยก พิ้นฟูและส่งต่อคนพิการไปยังสถานศึกษา

5. การจัดให้มีการเรียนร่วมในทุกสังกัด และทุกระดับการศึกษาทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

6. การจัดโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ

7. การจัดการศึกษานอกระบบ

8. การจัดการศึกษาโดยองค์กรเอกชน ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9. การจัดการสนับสนุนเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย

10. การสนับสนุนให้คนพิการได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา

พ.ศ. 2547 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ วิธีการและการบริการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนที่มีเด็กพิการเรียนร่วมทั่วไป โดยมีโรงเรียนจำนวน 390 โรงเรียน

พ.ศ. 2548 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขยายผลโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจำนวน 2,000 โรงเรียน กระจายครอบคลุมทุกอำเภอทั่วประเทศ ได้ดำเนินการจัดการเรียนร่วมเป็นตัวอย่างแก่โรงเรียนใกล้เคียง และรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทเข้าเรียนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 1 – 2)

สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนกับเด็กปกติในรูปแบบที่เหมาะสม สอดคล้องกับระดับความพร้อมและความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยจัดสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดให้สามารถเรียนรู้และร่วมกิจกรรมกับเด็กทั่วไปให้มากที่สุด โดยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งการทำงานร่วมกับนักวิชาการในสาขาต่างๆ ซึ่งมักเรียกกันว่า สหวิทยาการและที่สำคัญที่สุดคือ การให้โอกาสแก่คณะครู ผู้บริหาร ผู้ช่วยอาสาสมัครที่จะเข้าทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือเด็กให้เจริญเติบโต สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างเหมาะสมได้ประโยชน์ที่สุดตามความต้องการพิเศษของเด็ก และได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข

3.2 ความหมายของการจัดการเรียนร่วม

นักการศึกษาหลายท่านถือว่า การเรียนร่วมเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ โดยมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อที่ว่าเด็กแต่ละคนควรได้รับการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้น ซึ่งเด็กจะได้รับการตอบสนองของการเรียนร่วมในลักษณะคล้ายคลึงกัน ดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู. (2546: 1 – 3) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมว่า “การเรียนร่วมหมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

1. การเรียนร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming) การเรียนร่วมเต็มเวลา หมายถึง การที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนชั้นเดียวกับเด็กปกติที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งเด็กได้รับการเรียนการสอนอย่างไร เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับเช่นเดียวกัน จุดประสงค์เพื่อให้เด็กเข้าใจซึ่งกันและกัน

2. การเรียนร่วมบางเวลา (Integration) การเรียนร่วมบางเวลา หมายถึง เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนเดียวกันกับเด็กปกติ และอาจจัดให้อยู่รวมกันในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนวิชาหลักในชั้นเรียนพิเศษโดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอนเรียนบางวิชาร่วมกับเด็กปกติซึ่งส่วนมากจะไม่ใช้วิชาทักษะ เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี หรือเด็กอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

3. การเรียนรวม (Inclusion) การเรียนรวมหรือการจัดการศึกษาโดยวิธีเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นแนวคิดทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ว่าโรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นเด็กปกติหรือเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ไพริน ปุกมะ (2553: 36) ได้สรุปความหมายของการเรียนร่วมเอาไว้ว่า การเรียนร่วม คือ การจัดการศึกษาที่ให้โอกาสกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติทั่วไป ตามความสามารถและความต้องการพิเศษของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ อย่างมีความสุขและมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่ถูกแบ่งแยกเพราะเหตุแห่งความพิการโดยจัดการศึกษาหลายรูปแบบให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติเพื่อ ดำเนินการสอนและกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลที่สามารถพัฒนา และมีโอกาสเรียนรู้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 5) ให้ความหมายของการเรียนร่วม ไว้อีกว่า หมายถึง การจัดให้เด็กและเยาวชนพิการที่ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อนเรียนร่วมกับ นักเรียนทั่วไปในโรงเรียนปกติ จัดได้หลายรูปแบบ เช่น เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา เรียนร่วม เป็นบางเวลา และเรียนร่วมโดยรับบริการสอนเสริม

เบญญา ชลธารันนท์ (2546: 9) ได้กล่าวถึง ความหมายของการเรียนร่วมไว้ว่า การเรียนร่วม คือ การรวมเอาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในระบบการศึกษาปกติ โดยใช้เวลาว่างของแต่ละวัน ในช่วงใดช่วงหนึ่งให้มีการร่วมกิจกรรมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ

วาริ ธิระจิตร (2541: 16) ได้กล่าวถึง การเรียนร่วมเป็นการรวมเด็กพิเศษไว้กับเด็กปกติ ในด้านเวลา ด้านการเรียนการสอนและด้านสังคมภายใต้พื้นฐานการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปรับตัวทางสังคม เพื่อให้เด็กมีประสบการณ์ตรงและสามารถ พัฒนาตนเองไปให้ได้มากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 21) ได้กล่าวถึง การเรียนร่วม ว่าเป็นวิธีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อส่งเสริมให้ เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้ ตามรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงความสามารถของบุคคลนั้นให้สามารถ ดำรงชีวิตอย่างปกติสุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2543: 17) ได้ให้ความหมายของการเรียนร่วม คือ การจัดให้เด็ก ที่มีความต้องการพิเศษและเด็กพิการเข้าไปในระบบการศึกษาทั่วไป มีการร่วมกิจกรรมและใช้เวลาว่าง ช่วงใดช่วงหนึ่งในแต่ละวัน ระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กพิการกับเด็กปกติทั่วไป

พีรพัฒน์ ชูชัย (2548: 11) กล่าวว่า การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดศึกษาให้เด็ก ที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยได้รับความช่วยเหลือ ตามความจำเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และอยู่ร่วมในสังคมปกติได้อย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 5) ได้ให้ความหมายการเรียนร่วม หมายถึง การจัดให้เด็กและเยาวชนพิการที่ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อนเรียนร่วมกับนักเรียน ทั่วไปในโรงเรียนปกติ จัดได้หลายรูปแบบ เช่น การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลาเรียนร่วมบางเวลา เรียนร่วมโดยได้รับการบริการสอนเสริมจากครูสอนเสริมหรือครูเดินสอน และจัดให้มีการบริการสนับสนุน ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กและเยาวชนเป็นเฉพาะบุคคล

สรุปได้ว่า ความหมายของการจัดการเรียนร่วม คือ การจัดการศึกษาที่ให้โอกาสแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติทั่วไป ตามความสามารถและความต้องการพิเศษของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโดยไม่ถูกแบ่งแยกเพราะสาเหตุจากความพิการ ได้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมปกติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ยอมรับซึ่งกันและกัน เพื่อให้ความต้องการพิเศษทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กได้รับการตอบสนองและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งเป็นความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (Collaboration) ระหว่างครูทั่วไป และครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน โดยจัดการศึกษาหลายรูปแบบให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และบริการต่างๆ ให้กับนักเรียนที่อยู่ในความดูแล โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคลที่สามารถปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพให้มีโอกาสเรียนรู้ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

3.3 ประัชญาของการจัดการเรียนร่วม

นักการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการให้เด็กพิเศษที่มีความบกพร่อง มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ จะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลเหล่านี้ สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ การเรียนร่วมมีลักษณะเป็นปรัชญา เป็นหลักการ แนวคิด นักการศึกษาพิเศษหลายท่านให้ความหมายของปรัชญาการเรียนร่วมไว้หลายลักษณะ

แพตตัน และคนอื่นๆ (Patton; et al. 1996: 3) กล่าวว่า ปรัชญาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม คือ การให้โอกาสเด็กพิการได้เรียนอย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับเด็กทั่วไปในสภาพห้องเรียนปกติ ซึ่งหากได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกวิธีแล้ว เด็กพิการสามารถจะประสบความสำเร็จได้ การเรียนร่วมทำให้เด็กพิการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กทั่วไป และรอดพ้นจากการถูกตีตราว่าเป็น เด็กพิการ ทำให้เด็กทั้งสองกลุ่มยอมรับซึ่งกันและกัน และไม่นำผลจากการเรียนมาประเมินคุณค่าซึ่งกันและกัน

ผดุง อารยะวิญญู (2546: 6 – 10) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนร่วมว่าเป็นปรัชญา เป็นแนวคิด เป็นความเชื่อของนักการศึกษาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นหลักการที่สำคัญ คือ

1. ความยุติธรรมในสังคม (Social Justice) เมื่อเด็กปกติทุกคนได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติด้วย การกีดกันไม่ให้เด็กพิเศษได้รับการศึกษาในโรงเรียนปกติคือความไม่ยุติธรรมในสังคมที่นั่น อันจะตามมาซึ่งความสับสนวุ่นวายในภายหลัง

2. การคืนสู่ภาวะปกติ (Normalization) ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีความเคลื่อนไหวในการจัดการศึกษาพิเศษในลักษณะที่เป็นการคืนสู่ภาวะปกติ ลดการสร้างสถานสงเคราะห์คนพิการในรูปแบบต่างๆ มาให้บริการแก่ผู้บกพร่องในลักษณะดังกล่าวแทน โดยผู้บกพร่อง อาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะ วัฒนธรรมต่างๆ เช่นเดียวกับคนปกติ ในระบบการศึกษาก็มีการเคลื่อนไหวเช่นกัน มีการหยุดขยายงานของโรงเรียนเฉพาะหรือโรงเรียนพิเศษเฉพาะทาง หันมาส่งเสริมให้เด็ก

ได้เรียนในโรงเรียนปกติ เด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเฉพาะทั้งหลายก็ถูกส่งกลับบ้าน เพื่อให้เข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน

3. สภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment) คือ การจัดให้เด็กได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด เนื่องจากโรงเรียนพิเศษต่างๆ จัดอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จำกัดในโรงเรียนเฉพาะ โรงเรียนเรียนร่วมเปิดโอกาสให้ทุกคน รวมทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย เปิดโอกาสให้ครูและผู้ปกครองเข้าใจ ยอมรับเด็ก ยอมรับในความหลากหลายของมนุษย์ ซึ่งเป็นความเข้าใจพื้นฐานที่จะทำให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้

4. การเรียนรู้ (Learning) เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็เด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ตาม หากเด็กมีความพร้อม และได้รับการสนับสนุนอย่างถูกวิธี โดยการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับระดับความสามารถและลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก โรงเรียนที่จะจัดการเรียนร่วมได้ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดี จึงควรปรับกระบวนการใหม่ ตั้งแต่ปรัชญา การศึกษา หลักสูตร การวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็ก

ศรียา นิยมธรรม และคณะ (2546: 17) กล่าวว่าคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรเตรียมผู้พิการเสียแต่ในขณะเยาว์วัยเพื่อให้มีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยเชื่อว่าการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ จะช่วยให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มเรียนรู้และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีพร่วมกันได้ ในสังคม เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่

เลอนเนอร์ และคณะ (ประภคิตี พูลพัฒน์. 2549: 58; อ้างอิงจาก Lerner; et al. 1981: 26 – 27) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แยกประเภทตามความบกพร่องเป็นการจัดบริการให้แก่เด็กเรียนพิเศษ ตั้งแต่แรกเริ่มโดยไม่บรรจุนักเรียนเข้าในความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณาว่าปัญหาต่างๆ เกิดจากความบกพร่องหรือเป็นความล่าช้าทาง วุฒิภาวะ ซึ่งสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่าทันนักเรียนปกติในเวลาอันควรก่อนที่นักเรียนคนนั้นจะบรรลุวุฒิภาวะ เพราะนักเรียนที่มีความพิการซ้อนหรือนักเรียนก่อนวัยเรียนในระยะแรกของปัญหาทางพัฒนาการ อาจมีลักษณะหลายประเภทแยกได้ยากมีผลต่อความคาดหวังต่อตนเองในทางลบ ซึ่งครูหรือผู้ปกครอง อาจเกิดความผิดพลาดในการคาดหวังและจัดประเภท

สมิท และคณะ (Smith; et al. 1982: 22) กล่าวว่า การนำนักเรียนเข้าสู่ภาวะปกติมากที่สุด เป็นวิธีการที่เป็นปกติวิสัยของสังคม เพื่อคงทักษะและพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนพิเศษไว้ให้มากที่สุด ดังนั้น จึงต้องนำนักเรียนพิเศษเข้าสู่สภาวะปกติที่สมบูรณ์โดยให้โอกาสในการรับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับคนปกติได้รับการยอมรับโดยไม่มีกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อนและบุคคลอื่นในวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับเจตคติและการแสดงออกของสมาชิกในชุมชนจัดเป็นการเข้าสู่สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมการออกกฎหมายเป็นเพียงการนำไปสู่ความเป็นไปได้ที่จะนำเข้าสู่สภาวะปกติอย่างสมบูรณ์ แต่ไม่ได้ประกันการเข้าร่วมในสังคมอย่างแท้จริงของนักเรียนพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 5) เสนอแนวคิดปรัชญาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความต้องการพิเศษไว้ ดังนี้

1. การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนในการพัฒนาบุคคลไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รูปแบบของการศึกษารอบคอบรวมทั้งการศึกษาตามแนวระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย อันเป็นการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการและสภาพแวดล้อม

2. เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาที่สอดคล้องกับระดับและประเภทของความสามารถความถนัดและความสนใจที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลเพื่อพัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดสุด และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมในสังคมพ่อแม่ผู้ปกครองและครอบครัวที่เป็นบุคคลแรกของเด็กและเยาวชนที่มีหน้าที่เลี้ยงดูและส่งเสริมให้เป็นคนที่สมบูรณ์เพื่อพัฒนาการที่รอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม

3. พ่อแม่ผู้ปกครองและครอบครัวมีบทบาทพิเศษที่จะต้องเอาใจใส่การพัฒนาเด็กและเยาวชน

4. สังคมต้องให้การยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและความหลากหลายของบุคลิกภาพและอื่นๆ

5. รัฐและบุคคลพึงพัฒนาความสามารถด้านอื่นโดยรอบด้านเพื่อเป็นที่มีการพัฒนาที่สมบูรณ์ทั้งสอง ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถพิเศษที่มีอยู่ ทั้งนี้พึงระวางว่าการพัฒนาบุคคลโดยองค์รวมนั้นจะต้องไม่ลดทอนหรือสกัดกั้นความสามารถพิเศษของบุคคล

6. รัฐต้องไม่สร้างระบบการศึกษาที่ไม่ปิดกั้นการพัฒนาความสามารถพิเศษทุกด้านของเด็ก และเยาวชน ด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งหรือสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้นแต่ต้องสร้างระบบการศึกษาที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษได้แสดงออกถึงความสามารถทุกครั้งที่มีการพัฒนาตามความสามารถเหล่านั้นไปพร้อมๆ กัน

7. การจัดระบบการเรียนรู้ต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนแสดงออก ซึ่งความสามารถพิเศษได้ตลอดชีวิตของการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้นั้นต้องเอื้อต่อการสร้างสรรค์ คิดค้นริเริ่ม การเป็นตัวของตัวเองและสร้างจินตนาการที่แหวกแนวโดยผู้รับผิดชอบในการเรียนรู้ต้องเข้าใจนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษนั้นจะมีลักษณะดังกล่าวข้างต้นค่อนข้างมาก

8. รูปแบบการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษควรคำนึงถึงการบริการพิเศษหลายรูปแบบ เช่น การจัดการเรียนรู้พิเศษหรือการเรียนรู้เฉพาะทาง การจัดกิจกรรมเสริมในระบบโรงเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักศักยภาพที่มีอยู่นั้นให้บรรลุจุดสูงสุด

ประภคิต พูลพัฒน์ (2546: 17 – 18) ได้เสนอปรัชญาพื้นฐานในการจัดการเรียนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาให้กับมนุษย์ทุกคนโดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมจึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้นการจัดการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์ทางสังคมเพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกันเมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียน ย่อมสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล ดังนั้นการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมจึงควรได้รับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอน เพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อพัฒนาความพร้อมและความรู้ความสามารถของนักเรียนทุกคนให้พัฒนาการทุกด้านด้วยวิธีการ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับระดับประเภทของความแตกต่างกันของแต่ละบุคคล โดยได้รับการฝึกฝนฟื้นฟู บำบัด และการเรียนรู้จากระบบการศึกษาที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้านให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยการให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุด เพื่อมีความพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปกติได้

3.4 หลักการของการจัดการเรียนร่วม

การจัดการศึกษาพิเศษจำเป็นต้องจัดตามความเหมาะสม โดยพิจารณาความต้องการและความสามารถ เพื่อประโยชน์สำหรับเด็กอย่างเต็มที่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 5) ยังได้สรุปหลักการพื้นฐานของโรงเรียนแบบเรียนร่วมว่า เด็กทั้งหมดควรเรียนด้วยกันเท่าที่เป็นไปได้ โดยไม่คำนึงอุปสรรคต่างๆ หรือความแตกต่างใดๆ ที่อาจจะมีการเรียนแบบเรียนร่วมต้องยอมรับและตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างของนักเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งรูปแบบและระดับของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และประกันคุณภาพการศึกษาให้กับนักเรียนทั้งหมด โดยวิถีทางของการใช้หลักสูตรการจัดระเบียบทางการบริหารยุทธศาสตร์ การสอน การใช้ทรัพยากรและการสร้างความเป็นหุ้นส่วนกับชุมชนของโรงเรียนอย่างเหมาะสม รวมทั้งควรมีการให้การสนับสนุน และบริการที่ต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เพื่อให้สอดคล้องกับลำดับขั้นของความต้อการพิเศษของเด็กที่เกิดขึ้นในโรงเรียนต่างๆ แห่ง และเป็นการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อการเรียนร่วม

- 1) แนวคิดการนำเด็กเข้าสู่ภาวะปกติให้มากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาพิเศษในปัจจุบัน ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถปฏิบัติสิ่งต่างๆ ในชีวิตได้ดีขึ้น สามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมให้เป็นสิ่งเสริมแรง ฯลฯ
- 2) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แยกประเภทตามความพิการ
- 3) แนวคิดการเน้นสิ่งปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีพัฒนาการและมีความสามารถที่จะปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้
- 4) แนวคิดการประสานงานกันระหว่างนักวิชาการอื่นจากหลายๆ สาขา

อุบล เล่นวารี (2542: 22) กล่าวถึงปรัชญาการเรียนร่วมว่า ไม่มีสังคมใดไร้คนพิการ ดังนั้นเมื่อคนพิการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเราไม่สามารถขจัดคนพิการออกไปจากสังคมได้จึงควรเตรียม

ผู้พิการให้มีความพร้อมแต่เยาว์วัย เพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ นักการศึกษาพิเศษส่วนใหญ่เชื่อว่าการให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นสุข

ประภคิต พูลพัฒน์ (2546: 17 – 18) ได้เสนอปรัชญาพื้นฐานของการเรียนร่วมไว้ 3 ประการคือ

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคนโดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้นการจัดการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนเพื่อให้เด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์ทางสังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองตอบความแตกต่างแต่ละบุคคล ดังนั้นการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้รับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อพัฒนาความพร้อมและความรู้ ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้พัฒนาการทุกด้านด้วยวิธีการและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ทฤษฎีและหลักการจัดการเรียนร่วมดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มีการยอมรับเด็กพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การให้เด็กพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันยอมรับซึ่งกันและกัน อันเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และต่อไปในอนาคตเมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จึงต้องมีความพร้อมที่จะดำรงอยู่ในสังคมด้วยศักยภาพที่แต่ละบุคคลมีอยู่ โดยกระบวนการฟื้นฟูบำบัดและการเรียนรู้จากกระบวนการศึกษาที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม

3.5 ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554: 22 – 23) ได้อธิบายประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมเอาไว้พอสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการเรียนรู้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในชั้นเรียนปกติสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาหลักสูตรทั้งหมดพร้อมกับเพื่อนนักเรียนปกติสามารถได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ มากมายจากเพื่อน

2. ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติที่มีทัศนคติในแง่ลบมีต่อกันค่อยๆ หายไป

3. ด้านประสบการณ์จริงที่พบในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานในอนาคตเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ของการทำงานร่วมกันและการแข่งขันกับผู้อื่นอันเป็นภาพที่เป็นจริงของสังคมซึ่งเขาต้องประสบเมื่อผ่านชีวิตการศึกษามาแล้ว

ซินเดิน (Schindele. 1981: 2 – 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ 3 ประการ คือ

1. ประโยชน์ในด้านการเรียนรู้
2. ประโยชน์ในด้านปฏิสัมพันธ์กับสังคม
3. ประโยชน์ในด้านประสบการณ์จริงที่พบในชีวิตประจำวัน

ฮอททักิส (ฮอบบ์ เล่นวารี. 2542: 26ว อ้างอิงจาก Hotchkis. n.d. 1986) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. ทางด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติ โดยไม่มีข้อยกเว้น เช่น ถ้าเด็กในชั้นพิเศษ ครูก็มักจะให้ความพิเศษแก่เด็กมากไป หรือตั้งความหวังไว้ค่อนข้างต่ำ เมื่อเด็กทำอะไรไม่ได้ครูก็มักจะปล่อย เพราะถือว่าเด็กมีความบกพร่อง ถ้าเด็กเรียนในโรงเรียนปกติ เด็กจะต้องปฏิบัติตามเด็กปกติ เช่น พยายามทำงานให้เสร็จเหมือนคนอื่น เด็กก็จะได้รับทักษะต่างๆ มากขึ้น

2. ทางด้านสังคม เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ดีขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น ไม่เฉพาะแต่เพื่อนพิการเท่านั้น เพื่อนบ้านเข้าใจเด็กดีขึ้น ยอมให้ลูกของตนมาเล่นด้วย เพราะเด็กอยู่ในโรงเรียนเดียวกันกับลูกของตน

3. การเปลี่ยนเจตคติ เด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กพิการมากขึ้น เพราะได้อยู่ร่วมกัน เรียนร่วมกัน จึงไม่เห็นว่าเด็กพิการจะเป็นมนุษย์ประหลาด น่ากลัว ขวนขวายในท่าทางและรูปร่างอีกต่อไป นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ว่าเด็กพิการต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้าง และความเข้าใจต่อเด็กพิการดีขึ้น ยอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ประหยัดงบประมาณของรับ เมื่อเด็กพิการสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐก็ไม่ต้องมีความจำเป็นที่จะสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิการ จึงเป็นการลดค่าใช้จ่าย และงบประมาณลงไปมาก เพียงแต่เพิ่มบุคลากรที่จำเป็นบางอย่างขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น เช่น ครูสอนซ่อมเสริม หรือครูเวียนสอน หรือครูการศึกษาพิเศษ ในด้านการบริหาร ก็มีผู้บริหารโรงเรียนปกติอยู่แล้ว

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมนั้นมีหลายประการ ทั้งให้ประโยชน์โดยตรงกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และโดยอ้อมไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ต่อครู และต่อโรงเรียน ทั้งในด้านประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวันของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งในการทำงานร่วมกันและการแข่งขันกับผู้อื่นในสภาพที่เป็นจริงทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันได้ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม

4.1 รูปแบบของการจัดการเรียนร่วม

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554: 20 – 21) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนร่วม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. เรียนในชั้นเรียนพิเศษและได้รับการปฏิบัติเหมือนเด็กปกติทุกประการ
2. เรียนร่วมในชั้นเรียนพิเศษแต่ได้รับการอันจำเป็นจากครูการศึกษาพิเศษ
3. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติบางวิชาและเรียนในชั้นเรียนพิเศษบางวิชา
4. เรียนในชั้นเรียนปกติทุกวิชาแต่มีครูการศึกษาพิเศษให้การช่วยเหลือแก่เด็กเป็น

รายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อย ๆ ขณะครูประจำวิชาอธิบาย

5. ให้เด็กปกติไปเรียนร่วมกับเด็กพิเศษในชั้นเรียนพิเศษ
6. จัดเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกัน นักเรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันในบางวิชา แต่ในบางวิชาเด็กปกติจะแยกไปเรียนกับเด็กปกติในห้องอื่น และเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็แยกไปเรียนกับเด็กพิเศษในห้องอื่น

7. เรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับเด็กปกติ

8. เรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่จำเป็น

การจัดการเรียนร่วมสามารถดำเนินการจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับจำนวนครู นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ความพร้อมและบริบทของโรงเรียน การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบใดควรเลือกดำเนินการให้เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพที่โรงเรียนมีอยู่

เรโนลด์ และ บริค (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541: 12 – 14;

อ้างอิงจาก Reynold; & Birch. 1977: 142) ได้กล่าวถึงรูปแบบ และได้รูปแบบการจัดการเรียนร่วม 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา เป็นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจนถึงระดับที่ช่วยตนเองได้แล้ว และได้รับการพิจารณาว่ามีความพร้อมทางการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีหรือค่อนข้างดี ตลอดจนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคมดีพอในทุกๆ กลุ่มวิชา ให้เข้าเรียนร่วมกับนักเรียนเหมือนกับนักเรียนปกติ

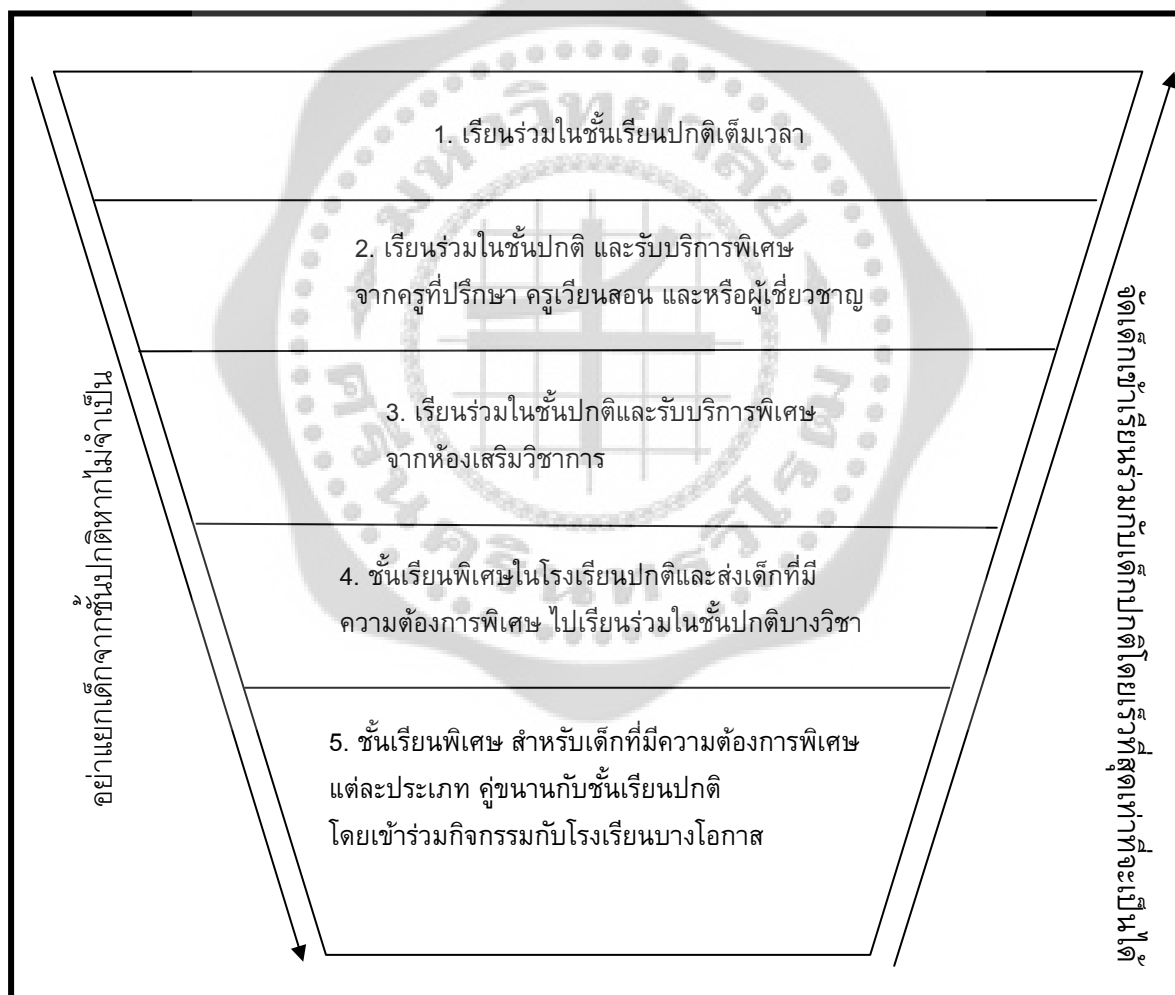
2. การจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีบริการให้คำแนะนำปรึกษา เป็นการจัดการเรียนร่วมเต็มเวลาล้าคลึงกับแบบแรก แต่จะมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ให้คำปรึกษา ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ครูเวียสอนตามโรงเรียนหรือครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

3. การจัดการเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ เป็นการจัดการครูการศึกษาพิเศษประจำอยู่ที่ห้องเสริมวิชาการ โดยกำหนดตารางการเรียนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการการศึกษาพิเศษบางเวลาและบางวิชา ตามความมากน้อยของความต้องการพิเศษหรือความจำเป็นของเด็ก และสอนในเนื้อหาที่เด็กมีปัญหาหรือไม่ได้รับการสอนในชั้นเรียนปกติ การสอนอาจกระทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

4. การเรียนชั้นพิเศษในโรงเรียน และเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไว้ในห้องเรียนเดียวกัน โดยคู่ขนานกับห้องเรียนปกติและจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูการศึกษาพิเศษประจำชั้นและสอนเองเกือบทุกวิชา ยกเว้นวิชาที่เด็กสามารถไปเรียนร่วมกับเด็กปกติได้

5. การจัดชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียน เป็นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องค่อนข้างมากในประเภทเดียวกัน โดยจัดเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ไม่น้อยกว่า 6 คน เรียนในชั้นเรียนพิเศษร่วมกันตลอดเวลา มีครูประจำชั้นเป็นผู้สอนเองทุกวิชา แต่อยู่ในโรงเรียนปกติ

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนร่วมเขียนเป็นภาพประกอบ 1 ได้ดังนี้



ภาพประกอบ 2 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การจัดการศึกษาพิเศษ เล่ม 3. การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา. หน้า 12.

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 221 – 222) ได้กล่าวถึง การเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการ พิเศษกับเด็กปกติอาจทำได้หลายลักษณะ เป็นวิธีการจัดการเรียนร่วมซึ่งปฏิบัติกันอยู่หลายประเทศ โดยกล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนร่วมไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. การเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ ทุกประการ เด็กที่จะเข้าเรียนลักษณะนี้ได้ ควรเป็นเด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อม ในด้านการเรียน

2. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้ คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษา พิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้น

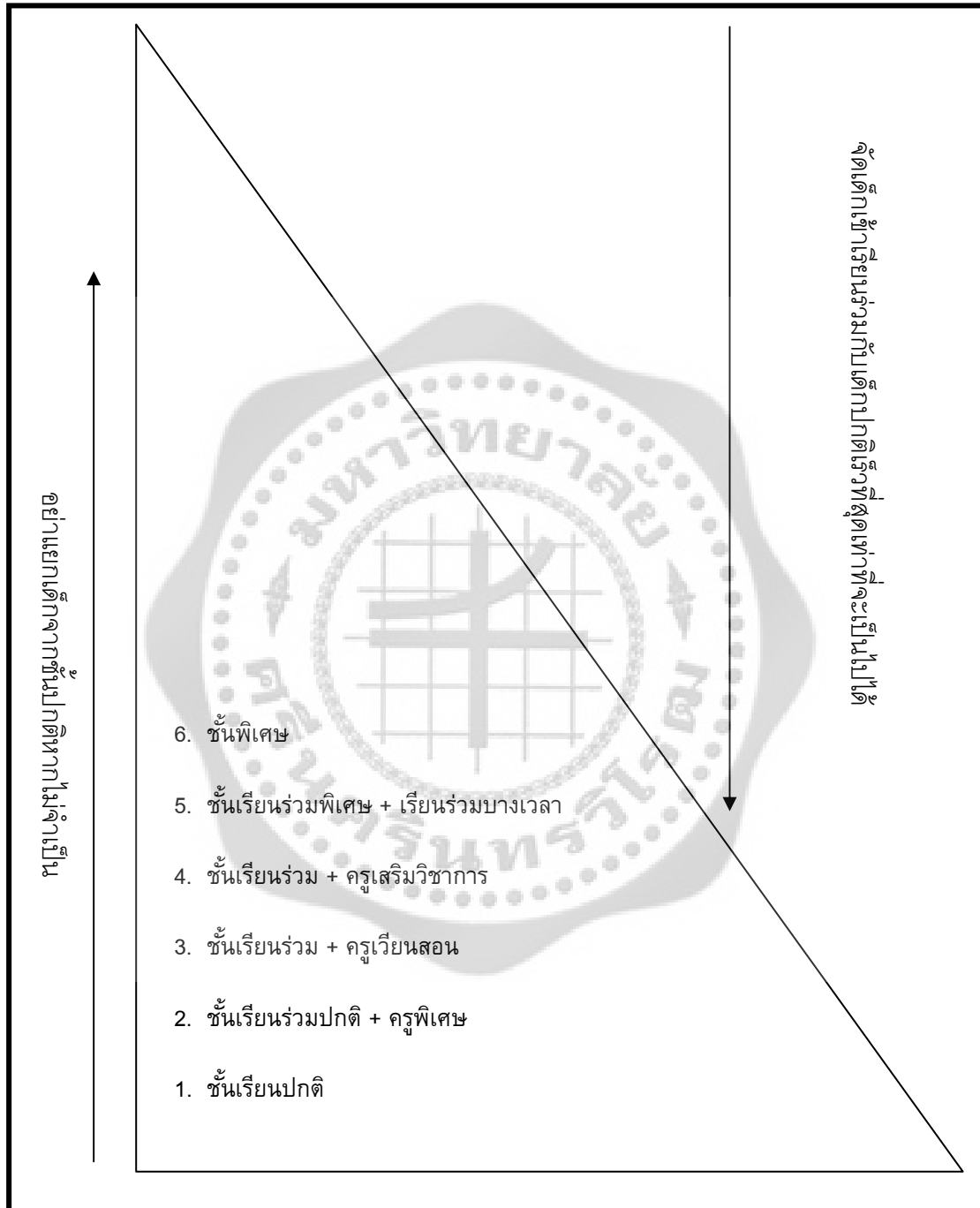
3. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเวียนสอน เป็นการจัดเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และรับบริการด้านการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งจะเดินทางไปต่างโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เนื่องจากมีจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียน ไม่มากนัก ครูจึงเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์ก็วนกลับมาสอนเด็กเดิม ในโรงเรียนเดิม จึงเรียกครูประเภทนี้ว่าครูเดินสอนหรือครูเวียนสอน

4. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชาการ ครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำในห้องเสริมวิชาการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียน กับครูเสริมวิชาการวันละ 1 – 2 ชั่วโมง หรือมากกว่านี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็กพิเศษ เด็กทุกคน ที่เข้ามาเรียนห้องนี้จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน ครูเสริมวิชาอาจมีคนเดียว หรือหลายคน ขึ้นอยู่กับจำนวนเด็ก และประเภทของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสอนเด็กอาจกระทำเป็นรายบุคคล หรือสอนเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ และสอนในเนื้อหาที่เด็กไม่ได้รับการสอนในชั้นปกติหรือเนื้อหาที่เด็กมีปัญหา นอกจากสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ครูเสริมวิชาการยังมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ ครูปกติในการปฏิบัติต่อเด็กประเภทนี้ด้วย

5. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติเรียนร่วมบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการ พิเศษไว้ในชั้นเรียนเดียวกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีครูประจำชั้นสอนแทบทุกวิชา ยกเว้นบางวิชา ที่เด็กไป เรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น ศิลปะ พลศึกษา หรือกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่นๆ

6. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความ บกพร่อง ประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกันและเป็นกลุ่มขนาดเล็ก เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นเรียนพิเศษ ตลอดเวลา ครูประจำชั้นสอนทุกวิชา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความพิการค่อนข้าง มาก

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนร่วมเขียนเป็นภาพประกอบ 3 ได้ดังนี้



ภาพประกอบ 3 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ที่มา: ผดุง อารยะวิญญู. (2541). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. หน้า 224.

ศรียา นียมธรรม และคณะ (2546: 18) ได้แบ่งรูปแบบการจัดการเรียนร่วมไว้ 8 รูปแบบ ดังนี้คือ

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติและปฏิบัติเหมือนเด็กปกติทุกประการ
2. เรียนร่วมในชั้นปกติ แต่ได้รับบริการที่จำเป็นจากครูการศึกษาพิเศษ
3. เรียนร่วมในชั้นเรียนพิเศษบางเวลา และชั้นเรียนพิเศษเฉพาะเด็กที่มีความบกพร่องบางวิชา
4. เรียนในชั้นเรียนปกติทุกรายวิชาโดยมีครูการศึกษาพิเศษให้ความช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล หรือกลุ่มย่อยๆ ขณะครูประจำชั้นวิชาอธิบาย
5. เรียนในชั้นเรียนพิเศษ โดยมีปกติเข้าเรียนร่วม
6. เรียนในชั้นเรียนพิเศษ โดยให้เด็กปกติเข้าไปเรียนร่วมในบางวิชา แต่บางวิชาเด็กปกติแยกไปเรียนกับเด็กในท้องถิ่น และเด็กมีความต้องการพิเศษแยกไปเรียนร่วมกับเด็กปกติในห้องเรียนอื่น
7. เรียนในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรกับเด็กปกติ
8. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่จำเป็น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543: 96) กล่าวว่า การจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบโรงเรียนเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาจัดในหลายลักษณะ แตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละพื้นที่ โรงเรียนเรียนร่วมนอกจากจะได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแล้ว โรงเรียนเรียนร่วมในประเทศไทยมีหลายแห่งที่จัดให้เรียนร่วมในโรงเรียนปกติ ในบางโรงเรียนจะจัดเด็กเป็นชั้นเรียนพิเศษแล้วออกไปเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ เมื่อเด็กคนใดมีความพร้อมที่จะไปเรียนร่วมได้ นอกจากนี้มีโครงการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งกองการศึกษาพิเศษจัดเตรียมความพร้อมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสทางการศึกษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ร่วมกับการบำบัดรักษา เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทางการได้ยิน ทางสติปัญญา และทางร่างกาย รวมทั้งเด็กเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล เพื่อให้สามารถและเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ตามความเหมาะสมในโอกาสต่อไป นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาสงเคราะห์เปิดโอกาสแก่เด็กที่ขาดโอกาสจะเข้าเรียนในโรงเรียนปกติ เช่น ชาวป่า ชาวเขา ชาวเรือ ชาวเกาะ

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนร่วมมีหลายรูปแบบ โรงเรียนหนึ่งอาจจัดการเรียนร่วมได้มากกว่าหนึ่งรูปแบบ ส่วนจะใช้รูปแบบใดต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับความบกพร่อง ความพร้อมของเด็กแต่ละคน ตลอดจนปัจจัยอื่นประกอบ แต่ควรเน้นให้เด็กได้เรียนร่วมกับเด็กปกติให้มากที่สุด เพื่อที่จะช่วยเหลือให้พัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มความสามารถ และเพื่อเป็นการเตรียมเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข และเป็นที่ยอมรับของคนปกติ

4.2 แนวทางของการจัดการเรียนร่วม

ในการจัดการเรียนร่วมนั้นมีองค์ประกอบหลายอย่างที่โรงเรียนต้องคำนึงถึงการดำเนินงาน ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 1 – 2) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วม ควรดำเนินการบนพื้นฐานของแนวคิดและหลักการสำคัญ 3 ประการ ประการแรกคือ มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดกระบวนการศึกษา จึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคนโดยไม่คำนึงถึงความบกพร่องหรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละบุคคล ประการที่สอง มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้น การจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนและวัยเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ร่วมกับนักเรียนทั่วไป ย่อมก่อให้เกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม ประการที่สาม การเรียนการสอนในชั้นเรียน ย่อมสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อพัฒนาความพร้อมและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงหลักการที่ควรคำนึงในการจัดการเรียนร่วม ว่าเด็กทุกคนนั้นมีสิทธิได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเด็กคนนั้นจะเป็นนักเรียนปกติ หรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการศึกษาเป็นลักษณะของการจัดการศึกษาเพื่อทุกคน การจัดการเรียนร่วมเป็นการบริหารจัดการแบ่งแยกทางสังคมอย่างหนึ่ง เป็นการสอนคนให้ดำรงอยู่ร่วมกัน และเด็กเป็นผู้เลือกโรงเรียนไม่ใช่โรงเรียนเลือกเด็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 26 – 43) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนร่วม เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานแก่โรงเรียนในสังกัด มี 5 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมการ

1.1 การเตรียมสิ่งแวดล้อม

1.1.1 อาคารสถานที่ ต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อความสะดวกและเหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เตรียมห้องเรียน มุมวางเครื่องใช้ และอุปกรณ์ อาจจำเป็นต้องจัดสร้างหรือดัดแปลงให้เหมาะสม เช่น พื้นควรปูด้วยกระเบื้องยาง ทำทางลาด ราวจับในห้องน้ำ สำหรับเด็กบกพร่องทางร่างกาย เป็นต้น

1.1.2 การจัดห้องเรียนและที่นั่ง ห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นชั้นพิเศษเฉพาะ หรือห้องเรียนร่วม ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวน หรือมีน้อยที่สุด ไม่ควรจัดห้องที่อยู่ติดถนนหรือห้องดนตรี

1.1.3 รูปแบบการจัดห้องเรียน จัดเหมือนการจัดห้องเรียนเด็กปกติ คือจัดให้มีโต๊ะครู ควรสะดวกในการเดินดูนักเรียนอย่างใกล้ชิด และสามารถร่วมกิจกรรมกับนักเรียนได้ กระดานดำจัดไว้หน้าห้องเรียน ป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนที่ ติดไว้ตามผนังห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้เรียน ควรเหมาะสมกับวัยของเด็ก จัดให้อึดต่อการเรียนการสอน ตู้เก็บเอกสารคู่มือครู และสื่ออุปกรณ์ แฟ้มข้อมูลประจำตัวเด็ก แบบประเมินความก้าวหน้า โดยจัดชั้นให้มีที่ว่างในการประกอบกิจกรรม และที่ว่างสำหรับเด็กพิการทางกายเคลื่อนไหวสะดวก นอกจากนี้ ควรจัดให้มีห้องฝึกพูด หรือห้องเสริมวิชาการไว้ด้วย

1.2 การเตรียมบุคลากร ควรมีการเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้พร้อมที่จะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วม เข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องการสอนเพื่อเสริมงานเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ บุคลากรที่ควรเตรียมการ ได้แก่

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีเจตคติที่ดี มีหลักการบริหารจัดการเรียนร่วม ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน จัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนร่วม และส่งเสริมให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.2.2 ครูประจำชั้นเรียนร่วม หรือครูประจำวิชา ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐาน และวิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนของตน เข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนได้ และยอมรับให้เข้าเรียนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียน

1.2.3 ครูประจำชั้นพิเศษ เป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือผ่านการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษเฉพาะ และควรเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน

1.2.4 ครูเสริมวิชาการ เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนในชั้นเรียนปกติ และเป็นผู้ประสานให้คำแนะนำครูให้ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ถูกต้อง

1.3 การเตรียมเด็ก

1.3.1 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การเตรียมเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่ง และหากเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วมแล้ว จะช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วม และยังช่วยลดความยุ่งยากให้กับครูประจำชั้นเรียนร่วม เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบในโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ลักษณะ คือเด็กที่รับเข้ามาใหม่ และยังไม่มีการเตรียมความพร้อมเด็กที่เรียนในชั้นเรียนอยู่แล้ว แต่ผู้ปกครองและครูไม่ทราบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาความสามารถแล้วจากศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือจากโรงเรียน/มูลนิธิต่างๆ และส่งต่อเพื่อเข้าเรียนร่วม

เด็กที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อม ควรได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นว่ามีความพร้อมหรือความสามารถพื้นฐานเพียงใด เพื่อนำมากำหนดแผนเตรียมความพร้อม โดยใช้แผนจัดการศึกษารายบุคคล หรือพัฒนาความสามารถด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนแก่เด็กด้วย เมื่อเด็กมีความพร้อมจึงส่งเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนร่วมเต็มเวลาหรือบางเวลา หากโรงเรียนไม่สามารถจัดเป็นชั้นพิเศษได้ อาจส่งเด็กเข้าเรียนในชั้นปกติ และจัดเวลาพิเศษให้เด็กได้รับการเสริม เพื่อพัฒนาความสามารถในบางเรื่อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความบกพร่องของเด็กเป็นสำคัญ

1.3.2 เด็กปกติ โรงเรียนต้องทำความเข้าใจกับเด็กปกติ เพื่อให้เข้าใจการปฏิบัติตน หรือให้การช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ สร้างเจตคติที่ดี ไม่ล้อเลียน ดูหมิ่น โดยจัดในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่ความเข้าใจ ยอมรับ และเอื้ออาทรแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้เด็กพิเศษอยู่ในสังคมโรงเรียนด้วยความสุข

1.4 การเตรียมผู้ปกครอง สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การปฐมนิเทศผู้ปกครอง ก่อนเปิดภาคเรียน การนัดหมายพบกันเป็นระยะ การสนับสนุนผู้ปกครองให้ร่วมกิจกรรมในรูปของอาสาสมัคร การสนับสนุนให้รวมกลุ่มตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น โดยควรให้ผู้ปกครองมีความรู้ในเรื่องสิทธิของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แนวทางที่ถูกต้องในการอบรมเลี้ยงดู แนวการสอนและการประเมินผล บทบาทในการให้ความร่วมมือแก่โรงเรียน การให้การยอมรับ เข้าใจ ไม่รังเกียจเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยควรทำการเตรียมทั้งผู้ปกครองเด็กปกติ และผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย

1.5 การเตรียมแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เด็กที่เรียนร่วมจะเรียนหลักสูตร เช่นเดียวกับเด็กปกติ แต่เนื่องจากความบกพร่องทำให้ไม่สามารถเรียนบรรลุได้ทุกจุดประสงค์ จำเป็นต้องตัดสิ่งที่ไม่สามารถเรียนได้ออก หรือปรับลดหรือเพิ่มเติมสิ่งที่จำเป็นอื่นเข้าไป การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้เรียนตามความสามารถ และได้รับบริการพิเศษตามความเหมาะสม

1.6 การเตรียมการวัดผลประเมินผล การวัดผลประเมินผล ควรแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากเด็กปกติ โดยไม่นำคะแนนและจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษไปรวมกับเด็กปกติ การวัดผลต้องสอดคล้องกับการเรียนการสอนของเด็กพิเศษแต่ละคน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และอาจต้องปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผล ปรับเกณฑ์การประเมินความก้าวหน้าให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน

2. การคัดแยกเด็ก คือ การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสำคัญมาก เพราะหากดำเนินการผิดพลาด จะส่งผลกระทบต่อการวางแผนจัดการเรียนการสอน และการให้ความช่วยเหลือเด็ก สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ การตรวจสอบผลงาน และมีเครื่องมือหลายชนิด เช่น แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบเฉพาะ แบบคัดแยกแบบหมุน แบบคัดแยกเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หรือแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง การใช้แบบคัดแยกอย่างใดอย่างหนึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่าเด็กจะเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้านใด ดังนั้น การคัดแยกจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือหลายๆ แบบ และหลายวิธีประกอบกัน การคัดแยกเด็กควรดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง สัมพันธ์กับการเรียนการสอน ว่าเด็กคนใดผิดปกติบ้างหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลคัดเลือกเด็กเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 2 หากครูยังไม่แน่ใจว่าเด็กที่ค้นพบนั้น มีความผิดปกติแน่ชัดหรือไม่ อาจทำขั้นตอนที่ 1 อีกครั้ง หลังจากได้คำตอบว่าผิดปกติจริง ก็ดำเนินการขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ครูและผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ช่วยกันรวบรวมข้อมูลความผิดปกติของเด็กอย่างละเอียด โดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรม ทดสอบมาตรฐาน เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง เป็นต้น แล้วบันทึกไว้

ขั้นตอนที่ 4 คณะทำงานประเมินว่าข้อมูลที่ได้มาเพียงพอหรือไม่ ถ้ายังไม่พอ ให้เก็บข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 ใหม่

ขั้นตอนที่ 5 พิจารณาว่าเด็กที่คัดเลือคนั้น ควรได้รับความช่วยเหลือโดยวิธีใดบ้าง ถ้าถึงขั้นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษแขนงใด จะได้ส่งเด็กไปขอรับบริการพิเศษ

ขั้นตอนที่ 6 ในกรณีตัดสินใจส่งต่อครูต้องเตรียมเอกสารและรายงานตรง ความจำเป็นเพื่อขอรับบริการพิเศษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 7 ในการปฏิบัติงาน ครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วม ต้องศึกษาหลักสูตร ปรับแผนการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับเด็กเป็นรายบุคคล และประสานงานการเรียนที่จัดอยู่ในโรงเรียนต่อไป

3. การทำแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individualized Implementation Plan)

3.1 แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เรียกว่า IEP เป็นแผนจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษรายบุคคล เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก โดยปกติเป็นแผนระยะ 1 ปี มีการทบทวนทุกภาคเรียน โดยทั่วไปควรมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น ชื่อ อายุ เพศ ประวัติ ประเภทความบกพร่อง
 3.1.2 ระยะเวลาเริ่มใช้ และระยะเวลาสิ้นสุดการใช้แผน
 3.1.3 ระดับความสามารถของเด็กในด้านต่างๆ เช่น สังคม การรับรู้ การช่วยเหลือตนเอง

3.1.4 จุดมุ่งหมายระยะยาว โดยทั่วไปกำหนด 1 ปี ครบ 1 ปีแล้ว เด็กควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง และสามารถแสดงพฤติกรรมอะไรได้บ้าง

3.1.5 จุดมุ่งหมายระยะสั้น
 3.1.6 เด็กเรียนร่วมต้องระบุว่า เรียนร่วมเมื่อใด อย่างไร
 3.1.7 บริการพิเศษที่จำเป็น
 3.1.8 การประเมินผล ต้องระบุว่า จะใช้วิธีใด มีขั้นตอนการวัดและประเมินผลอย่างไร

3.1.9 การรับรองแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง

3.2 แผนการสอนเฉพาะบุคคล เรียกว่า IIP เป็นแผนการสอนที่จัดทำในรูปแบบเดียวกันกับเด็กปกติ อาจมีบางจุดประสงค์ที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของเด็กในการจัดการเรียนการสอน อาจต้องปรับการสอน ปรับเพิ่มเวลา สื่อการสอน และวิธีการจัดและประเมินผลให้สอดคล้อง เหมาะสมตามลักษณะความต้องการพิเศษ

4. การประเมินผลการเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม จะมีการวัดประเมินผลจะแตกต่างไปจากเด็กปกติ เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการและความสามารถแตกต่างกัน การวัดผลประเมินผลจะถูกกำหนดไว้ในแผน IEP ของแต่ละคน การวัดผลประเมินผลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอาจดำเนินการได้ ดังนี้

4.1 กำหนดลำดับขั้นของทักษะ ครูอาจจำเป็นต้องกำหนดทักษะทางการเรียนของเด็กเป็นขั้นย่อยๆ สอนให้มีทักษะตามขั้นย่อยๆ แล้ววัดผลโดยการทดสอบด้วยวิธีการหลายวิธี เมื่อเห็นว่าเด็กมีทักษะตามขั้นย่อยๆ แล้วถือว่าสอบผ่าน

4.2 ไม่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเด็กอื่น เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคนมีหลักสูตรของตนเอง แต่ละคนเรียนไม่เหมือนกัน มีความก้าวหน้าไม่เหมือนกัน จึงไม่ควรนำผลการเรียนมาเปรียบเทียบหรือใช้เกณฑ์เดียวกับเด็กปกติ ควรเปรียบเทียบความก้าวหน้าเฉพาะของเด็กแต่ละคนว่ามีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเพียงใด

4.3 การให้เกรด ควรกำหนดวิธีประเมินผลและให้เกรดใหม่ให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน เช่น

4.3.1 ครูร่วมกันให้เกรด ในกรณีเรียนร่วมเติมเวลากับเด็กปกติ และได้รับการสอนเพิ่มเติมจากครูการศึกษาพิเศษ เกรดที่ได้ ไม่ควรมาจากครูคนเดียว ครูที่สอนควรมีบทบาทในการให้เกรดเท่าๆ กัน

4.3.2 ให้เกรดจากคะแนนรวม ครูควรจำแนกคะแนนทั้งหมดออกเป็นกิจกรรมย่อยต่างๆ กัน เนื่องจากเด็กมีข้อจำกัดหลายด้าน จึงจำเป็นต้องให้เกรดเด็กจากกิจกรรมหลายด้าน

5. การสอบ ครูควรใช้วิธีการยืดหยุ่นในการทดสอบ โดยอาจใช้วิธีการ ดังนี้

5.1 ให้เด็กสอบปากเปล่า กรณีเด็กมีปัญหาการอ่าน การเขียน เด็กอาจเข้าใจแต่อ่านช้าหรือเขียนไม่ได้ จึงควรช่วยเหลือเด็กให้ทำข้อสอบได้โดยให้ตอบด้วยวาจา

5.2 ให้ทำข้อสอบโดยไม่จำกัดเวลา เนื่องจากปัญหาการอ่านการเขียน อาจไม่ต้องนั่งสอบในห้องเดียวกับเด็กปกติก็ได้

5.3 ให้สอบโดยการบันทึกเสียง บางคนมีปัญหาการเขียนมาก อาจให้เด็กตอบปากเปล่า โดยบันทึกเสียงตอบ แล้วครูนำไปเปิดฟังอีกครั้ง

5.4 กำหนดเกณฑ์การทำข้อสอบใหม่ อาจปรับวิธีการให้คะแนนด้วยการนับจำนวนข้อที่เด็กทำเสร็จในเวลาที่กำหนด หรือในเวลาที่ยาวเพิ่มให้แล้ว อาจช่วยให้มีโอกาสได้คะแนนสูงขึ้นได้

5.5 ให้สอบในห้องพิเศษหรือห้องเสริมวิชาการ เด็กอาจถามครูได้เมื่อมีปัญหาคัดลอกใจเลื่อนชั้น ควรใช้ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นสำคัญอันดับหนึ่ง และผลสัมฤทธิ์เป็นอันดับรอง

กองการศึกษาเพื่อคนพิการ (2543: 14) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วมมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้เรียนพิการและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักวิชาการศึกษาพิเศษ ครูแนะแนว ครูแก้ไขการพูด เป็นต้น

2. จัดทำทะเบียนคนพิการที่เรียนร่วมในสถานศึกษา

3. จัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล สำหรับทุกคนในสถานศึกษาที่เรียนร่วม

4. จัดให้มีผู้ประสานงานการเรียนร่วมประจำสถานศึกษา จัดให้มีครูสอนเสริมหรือครูการศึกษาพิเศษ และบุคลากรอื่นที่จำเป็นตามความเหมาะสม ทำหน้าที่สอนเสริมคนพิการที่เรียน

ร่วมอยู่ในโรงเรียนโดยช่วยสอนวิชาต่างๆ หรือสอนทักษะที่จำเป็น เช่น การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น เป็นต้น

5. ในกรณีที่คนพิการ มีความจำเป็นต้องรับการศึกษา พื้นฟูสมรรถภาพด้านอื่นๆ ให้สถานศึกษาประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการอื่นใดทางการศึกษาตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนพิการรายบุคคล

7. การรับนักเรียนให้เป็นไปตามประกาศรับนักเรียนของสถานศึกษา

8. การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ของนักเรียนพิการ ให้ดำเนินการตามโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคล

9. โรงเรียนดำเนินการประเมินผล การดำเนินงานจัดการเรียนร่วมเป็นระยะๆ อย่างไม่เป็นทางการ เช่น ผู้บริหารเยี่ยมชั้นเรียนที่จัดการเรียนร่วม พบปะสนทนากับครูสอนเสริม ครูประจำชั้น ตลอดจนผู้ปกครอง และคนพิการอย่างสม่ำเสมอ

เบญญา ชลธารินทร์ (2546: 23) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้าง (SEAT) มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชุมบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน เพื่อทำความเข้าใจสร้างเจตคติ และส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. ตั้งคณะกรรมการโครงการเรียนร่วม

3. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา

4. พัฒนาบุคลากรตามความต้องการจำเป็นของบุคลากรในแต่ละสถานศึกษา โดยทำร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษเขต / จังหวัด และหน่วยงานอื่น

5. ประสานงานบุคลากรและประสานเขตพื้นที่ ศูนย์การศึกษาเขต/จังหวัด ในเรื่องการรับเด็ก ทั้งเด็กอยู่ในโรงเรียนและเด็กที่เข้าใหม่

6. โรงเรียนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

7. ดำเนินงานตามโครงสร้างซีท

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ควรทำความเข้าใจเพื่อสร้างเจตคติที่ถูกต้องให้กับบุคคล โดยให้ความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูทุกคนในสถานศึกษา นักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลในชุมชน ให้มีความเข้าใจในแนวทางของการจัดการเรียนร่วม

4.3 การจัดการเรียนร่วมโรงเรียนเอกชน

นโยบายปฏิบัติการศึกษาศาสตร์สำหรับคนพิการของโรงเรียนเอกชนภายใต้วิสัยทัศน์ คนพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทัวถึง และเสมอภาค ประกอบด้วย นโยบาย 4 ข้อ คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 3 – 6)

1. คนพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค

1.1 เพิ่มโอกาสให้คนพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับบริการทางการศึกษา โดยมีมาตรการ คือ

1.1.1 พัฒนาระบบและจัดทำฐานข้อมูลคนพิการและผู้ด้อยโอกาสด้านการศึกษา ให้เป็นปัจจุบันและมีคุณภาพ

1.1.2 จัดระบบการดูแลช่วยเหลือ การคัดกรอง การวินิจฉัย และประเมินสมรรถภาพ พื้นฐานของคนพิการเพื่อเข้ารับการการศึกษา

1.1.3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับความต้องการของคนพิการและผู้ด้อยโอกาส

1.1.4 เพิ่มจำนวนสถานศึกษา สาขา ห้องเรียน และเครือข่าย ครอบครัวยุทธ ชุมชน ในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย และครอบคลุมทุกพื้นที่

1.1.5 กำหนดกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการให้คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

2. คนพิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตาม มาตรฐาน การศึกษา ในทุกระบบและรูปแบบการศึกษา

2.1 พัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้เหมาะสม สำหรับ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยมีมาตรการ คือ

2.1.1 พัฒนามาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส

2.1.2 ส่งเสริม การวิจัย พัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้ง การจัดทำหลักสูตร นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา การวัดผล และประเมินผลที่เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น

2.1.3 พัฒนาระบบและให้การสนับสนุนสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมทั้งเทคโนโลยีทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

2.1.4 กำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการศึกษา การเทียบโอน สำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส

2.2 พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และ ผู้ด้อยโอกาส โดยมีมาตรการ คือ

2.2.1 ส่งเสริมให้มีมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานคุณวุฒิ เกณฑ์การประเมินสมรรถนะ วิชาชีพครูการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์

2.2.2 ส่งเสริม สนับสนุน การผลิตครูการศึกษาพิเศษให้ครูการศึกษาพิเศษ ครู และ คณาจารย์ได้รับการพัฒนาศักยภาพ องค์ความรู้ การศึกษาต่อเนื่องและทักษะในการจัดการศึกษา สำหรับ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

2.2.3 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาสมรรถนะบุคลากร ผู้ดูแลคนพิการ และผู้เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสในทุกระบบและรูปแบบการศึกษา

2.2.4 ปรับปรุง กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่เกี่ยวกับการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์

2.3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้สำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยมีมาตรการ คือ

2.3.1 ส่งเสริม สนับสนุน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้มีระบบการประกันคุณภาพและได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

2.3.2 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้

2.3.3 ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในทุกสังกัด จัดสภาพแวดล้อม ระบบ สนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการและผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส

3.1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยมีมาตรการ คือ

3.1.1 ส่งเสริมความเข้มแข็ง และพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายในการจัดการศึกษา ด้วยการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน

3.1.2 ส่งเสริม สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยการจัดทำคู่มือในการจัดการศึกษา/แนวปฏิบัติและภารกิจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.1.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครอบครัวมีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพคนพิการอย่างต่อเนื่องและการเรียนรู้โดยครอบครัว

3.1.4 พัฒนากลไก การประสานงานเครือข่ายในการจัดการศึกษา ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส

4.1 พัฒนาระบบการบริหารและกลไกในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส โดยมีมาตรการ คือ

4.1.1 จัดทำแผนแม่บทในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้ครอบคลุมทุกระดับและรูปแบบ

4.1.2 พัฒนาระบบการจัดการศึกษา ระบบการส่งต่อ และระบบการสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสอย่างเป็นรูปธรรม

4.1.3 เร่งจัดทำ กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เอื้อต่อการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ และ พ.ร.บ.การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

4.1.4 กำหนดนโยบายด้าน การบริหาร และกลไกการจัดการศึกษา พร้อมจัดทำ แผนพัฒนาสู่การปฏิบัติ

4.1.5 ส่งเสริมศักยภาพในการประชาสัมพันธ์ การประสานงาน กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

4.1.6 ส่งเสริมความเข้มแข็งในการบริหารงานของสถานศึกษา โรงเรียนดี ประจำ ตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงาน ที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส

4.1.7 ยกกระดับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้มีฐานะเทียบเท่ากรมตามมติ คณะรัฐมนตรีโดยเร่งรัดให้มีการปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.2 ปฏิรูประบบการเงิน การคลัง และงบประมาณ เพื่อการศึกษาสำหรับคนพิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยมีมาตรการ คือ

4.2.1 เร่งรัดให้มีรายได้จากการออกสลากการกุศล และภาษีของสินค้าที่เป็นต้นเหตุ แห่งความพิการเข้ากองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาสำหรับคนพิการ

4.2.2 ให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณสนับสนุนกองทุนส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา

4.2.3 ส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชนในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะระบบร่วมทุนด้วยการแก้กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการดำเนินการ

4.2.4 สนับสนุนเงินอุดหนุนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับค่า ใช้จ่ายจริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: (ร่าง) แผนนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและ ผู้ด้อยโอกาส)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เบญจมา ชลธารินทร์ (2546: 7) กล่าวถึง ลักษณะการสอนของครูที่มีการจัดการเรียนร่วม ก่อนการเรียนในชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มไม่ทดลองเรียน เป็นกลุ่มที่มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง โรงเรียนสอนคนตาบอด หรือมีใบรับรองแพทย์ เพื่อส่งตัวมาเรียน โดยเรียนรวมกันกับนักเรียนปกติ โรงเรียนและครูจะต้องปรับ สภาพแวดล้อม หลักสูตร วัตถุประสงค์ เทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์ การประเมินผลเพื่อให้ครูและโรงเรียน สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อสนองความต้องการของเด็กทุกคนเป็นรายบุคคลได้

2. กลุ่มทดลองเรียน โดยทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ทุกด้าน โดยการกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ฟื้นฟูสมรรถภาพความพิการ การเตรียมความพร้อม ต้องเตรียมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและวิชาการ รวมทั้งการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเช่น การทำความสะอาดกับสภาพแวดล้อมในการเคลื่อนไหว เพื่อ

ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด และอยู่ร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้อย่างปกติสุข

โครงการเรียนร่วมของโรงเรียนเอกชน

โครงการเรียนร่วมของโรงเรียนเอกชน ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อต้นปี 2540 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนดังกล่าวที่ได้ผ่านการพิจารณาหลาย ๆ ด้านประกอบกัน ตามความเหมาะสมกับโครงการแล้ว ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนและร่วมทำกิจกรรมกับเด็กนักเรียนปกติทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในโครงการเรียนร่วมทั้งในด้านวิชาการ และการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน และอนาคต

นอกจากนี้ยังมีผู้บริหารและคุณครูจากมูลนิธิสถาบันแสงสว่างประกอบด้วย อาจารย์จินตหรา เตชะทักษิณพันธ์ รักษาการผู้อำนวยการมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง เป็นที่ปรึกษา และอาจารย์ดุษณี ภัทรวราภรณ์ เป็นผู้ปฏิบัติการนิเทศวิชาการระดับประถมศึกษา มีผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการเรียนร่วมเป็นผู้ช่วยร่วมบริหารและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ มีคณะครูผู้สอนในชั้นเรียนปกติและคณะครูจากโครงการเรียนร่วมของโรงเรียนเอกชน รวมทั้งคณะครูจากมูลนิธิสถาบันแสงสว่างที่ให้บริการสอนเสริมทักษะต่างๆ ทุกฝ่ายที่กล่าวมามีความมุ่งมั่น ความเข้าใจ ให้ความรักและความอบอุ่นอันเป็นพื้นฐานในการดำเนินโครงการให้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

สำหรับการเรียนร่วมของโรงเรียนเกษมพิทยานับว่า สามารถจัดการเรียนร่วมอย่างได้ผล ทั้งนี้เป็นเพราะได้มีการทำงานร่วมกันระหว่างครู พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูจากมูลนิธิสถาบันแสงสว่างที่เห็นได้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ใกล้เคียงเด็กปกติมากที่สุด ไม่เป็นภาระต่อครอบครัวและสังคมต่อไปในอนาคตจากนโยบายของโรงเรียนในการรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียน โดยถือประโยชน์ร่วมกัน ระหว่างเด็กพิเศษและเด็กในชั้นเรียนซึ่งจะเริ่มรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในปีการศึกษา 2550 นั้น จึงเป็นภาระสำคัญยิ่งในการวางแผนและเตรียมการเพื่อรับเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วม อย่างรอบคอบเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพเห็นควรที่จะจัดทำเป็นโครงการเรียนร่วม

การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียน จำเป็นต้องผ่านการคัดเลือกครูของมูลนิธิสถาบันแสงสว่างและเมื่อได้เข้ามาเรียนร่วมแล้วในหนึ่งวันของแต่ละสัปดาห์ ครูจากมูลนิธิสถาบันแสงสว่างจะเข้ามาช่วยดูขั้นตอนการเรียนร่วมดังกล่าว และอาจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเรียนร่วมของโรงเรียนเอกชน จะพิจารณาที่ตัวเด็กว่า เขาควรจะเรียนร่วมในลักษณะใด เช่น เรียนร่วมบางเวลา เรียนร่วมเต็มเวลาหรือเรียนรวมในชั้นเรียนปกติ มีเด็กเป็นจำนวนมากที่ยังต้องเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ และเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย สังคมและวิทยาศาสตร์ในห้องพัฒนาการ 1 และ 2 ในวิชาพลศึกษา ดนตรี ลูกเสือและศิลปะให้เรียนร่วมบางเวลากับเด็กปกติได้

ในปัจจุบัน ปีการศึกษา 2550 โครงการเรียนร่วมมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นประถมศึกษาและในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น มีครูโครงการเรียนร่วมจำนวน 20 คน (นักเรียนรุ่นที่ 1

ได้สำเร็จการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อปีการศึกษา 2546 และบางคนกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย โรงเรียนเกษมพิทยา) ซึ่งทางโรงเรียนพยายามจัดให้เด็กเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ อัตราส่วนครูและนักเรียน 1 : 3 โดยห้องหนึ่งมีนักเรียน 3 คน มีครูโครงการเรียนร่วม 1 คน ดูแลร่วมกับครูประจำชั้นและครูผู้สอนประจำวิชา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.3.1 การเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อม หมายถึง การเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียนและมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย แนวทางในการรับสมัคร คัดแยก คัดกรองนักเรียนและการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน

แนวทางการบริหารและการจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียนและบุคลากร ดังนี้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมต้องมีการเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ประกอบด้วย (สำนักการศึกษา (2554: 68)

1. ประชุมชี้แจงครูและบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม และเกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติ
2. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม อาจประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนหัวหน้าสายชั้น ตัวแทนหัวหน้ากลุ่ม ประภการณ์ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา นักแก้ไขการพูด เป็นต้น
3. ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและผู้ปกครองเด็กปกติเข้าใจวัตถุประสงค์ และการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม รวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่และให้ความรู้กับนักเรียนปกติในและบุคลากรของโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
4. การส่งเสริมการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอน ตลอดจนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีความชัดเจน
5. ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนโยบายและการดำเนินการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับแนวทางของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548: 33) ได้อธิบายองค์ประกอบของการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีทีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมด้านนักเรียนว่า การเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมในด้านนักเรียนนั้นจะประกอบไปด้วย

1. นักเรียนทั่วไป จำเป็นต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความพิการของเพื่อนก่อนที่จะเข้ามาเรียนร่วม ครูประจำชั้นอาจจะต้องใช้เวลาในการเปิดเรียนวันแรกบอกให้นักเรียนได้รับรู้และจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ช่วยเหลือเด็กทั้งชั้นเข้าใจข้อจำกัดของความพิการ

2. นักเรียนพิการ จำเป็นต้องได้รับการบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ก่อนเข้ารับการเรียนร่วม ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล

ความพร้อมในการเรียนจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่มนุษย์ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนตลอดออกมา เจริญเติบโตเป็นลำดับ จวบจนสิ้นอายุขัย มนุษย์อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมมากมายหลายชนิด สิ่งแวดล้อมของมนุษย์มิใช่เพียงอากาศ เพียงอย่างเดียว เมื่อมนุษย์ได้สัมผัสสิ่งแวดล้อมต่างๆ ก็เกิดความรู้ความเข้าใจเป็นลำดับ เมื่อมนุษย์ไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมอย่างใหม่ ก็จะเรียนรู้อีกเป็นเช่นนี้ตลอดเวลา เบนจามิน บลูม (Benjamin, Bloom) ได้รายงานไว้ว่า ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมมีผลให้ระดับสติปัญญาของเด็ก แตกต่างกันไปมากในช่วงอายุนี้ โดยเด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ด้อยในวัยแรกของชีวิตนี้ก็จะสกัดกั้น พัฒนาการด้านสติปัญญาด้วย แม้จะได้รับสิ่งแวดล้อมที่ดีในช่วงอายุต่างๆ มากก็ไม่อาจแก้ไขได้ แต่ถ้าเด็กวัยนี้ได้รับสิ่งแวดล้อมที่ดี แม้ช่วงอายุต่อมาจะได้รับสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ก็ไม่ทำให้พัฒนาการ ด้านสติปัญญาชะงักได้ ระดับสติปัญญาที่ต่างกันนี้ จะทำให้ความสำคัญของชีวิตเมื่อโตขึ้นต่างกันมาก ดังนั้นสติปัญญาและสิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อความพร้อมในการเรียน

สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนนั้น อาจแบ่งได้เป็น 2 ทาง ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางบ้านและปัจจัยสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางบ้านครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญา ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนเป็นอันมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเก็บประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยพัฒนาเด็กให้มีสติปัญญาเต็มตามศักยภาพ แต่ในทางตรงข้าม สิ่งแวดล้อมที่ด้อยจะยังผลให้สติปัญญาเด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควร เมื่อครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการของเด็กดังกล่าว จึงขอแบ่งสภาพแวดล้อมทางครอบครัวออกเป็น 4 เรื่อง ดังนี้

1.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ได้แก่ อาชีพและรายได้ของครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อขนาดของบ้าน จำนวนบุตร อาหาร การพักผ่อน การอบรมเลี้ยงดูบุตร เศรษฐกิจ ของครอบครัว เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีเกี่ยวกับการเรียนของเด็กและผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะความพร้อมด้านภาษา เด็กที่เกิดมาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจดีและปานกลาง จะมีพัฒนาการด้านภาษาดี ทำให้เด็กมีความพร้อมในการพูดและฟัง ด้านบุคลิกภาพและสังคม เด็กจะมีบุคลิก มีความมั่นใจ เข้าใจระเบียบวินัยของโรงเรียน ซึ่งตรงข้ามกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะ เศรษฐกิจต่ำ เด็กจะมีพัฒนาการด้อยไปทุกด้าน เช่น ด้านภาษา จะฟังครูพูด สั่ง ไม่ใคร่เข้าใจ ทำให้ไม่พร้อมที่จะเรียน นอกจากนี้ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวยังส่งผลถึงเจตคติ ของบิดมารดาที่จะเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญาแก่เด็กอีกด้วย

1.2 ฐานะทางสังคมของครอบครัว หมายถึง การจัดกลุ่มหรือจัดชั้นของครอบครัว มีการจัดตำแหน่งของสมาชิกในสังคมว่าใครเป็นพวกใคร ใครเด่นใครด้อย ซึ่งแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันในสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ อิทธิพล แบบแผนในการดำเนินชีวิต ความสะดวกสบาย ความมีหน้าตา ความมั่นคง ชาติตระกูลและบางสังคมก็ไขว่วรรณะด้วยตัวกำหนดพฤติกรรมของคนเหล่านี้เป็นมูลเหตุให้คนแต่ละชั้นมีความคิดไม่เหมือนกัน ซึ่งส่งผลต่อการเลี้ยงดูอบรมเด็กด้วย จากการศึกษาวิจัยพบว่า บุตรของชนชั้นสูง และชนชั้นกลางมีความพร้อมในการเรียนเมื่อแรกมาโรงเรียนแล้ว เพราะบิดามารดา

มีเจตคติดีต่อการศึกษา ย่อมจัดสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ของเล่นควบคู่กันไปกับโภชนาการสำหรับร่างกาย แต่สำหรับคนจนหรือคนชั้นต่ำไม่มีค่านิยม เรื่องการศึกษาเด็ก จึงขาดความพร้อมในการเรียนเมื่อแรกมาโรงเรียน โดยเด็กที่มาจากครอบครัวเช่นนี้จะมีลักษณะ เช่น มีความเจริญด้านภาษาน้อย พูดจาไม่ฉะฉาน ไม่สนใจอยากรู้ อยากเห็น ขาดความกระตือรือร้น ไม่ค่อยมีระเบียบวินัย ไม่รู้จักแบ่งปันเพื่อนและบางที่อาจมีส่วนสูงและน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์

1.3 คุณภาพชีวิตของครอบครัว หมายถึง ความเป็นไปภายในครอบครัวของแต่ละครอบครัว ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อจิตใจ อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพของเด็กมาก ครอบครัวทำหน้าที่วางรากฐานต่างๆ ไว้ให้เด็กทั้งสิ้น เช่น ทศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิต ศาสนา ความเชื่อ โอกาสของชีวิต ลักษณะการดำเนินชีวิตครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา บทบาทความรับผิดชอบของบิดามารดาต่อครอบครัว เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อความเจริญด้านบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม ตลอดจนการปรับตัวของเด็ก ซึ่งจัดเป็นความพร้อมในการเรียน อีกด้านหนึ่งด้วย การศึกษาลักษณะการดำเนินชีวิตครอบครัวที่ยากจน พบว่า เด็กได้รับความเชื่อ และลักษณะการดำเนินชีวิตครอบครัวที่ยากจน พบว่า เด็กได้รับความเชื่อและลักษณะการดำเนินชีวิต อันมีส่วนทำให้เด็กเหล่านั้นเสียเปรียบเป็นอันมาก เช่น การเชื่อถือโชคกลาง มีความคับข้องใจ น้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับสังคมใหญ่ได้ ชอบการใช้กำลังกายมากกว่าการใช้สมอง ชอบเรื่องตื่นเต้นต่างๆ และชอบความสนุกสนานทางการอย่างฉาบฉวย พ่อแม่ที่ยากจนมักจะขาดทิศทางที่ชัดเจนถูกต้องและเป็นไปได้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งต่างกับพ่อแม่ที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ชัดเจนถูกต้อง และเป็นไปได้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งต่างกับพ่อแม่ที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ชัดเจนและเป็นไปได้ เมื่อหน่วยครอบครัวซึ่งทำหน้าที่วางรากฐานในการดำเนินชีวิตมีคุณภาพต่างกันจึงยังผลให้เด็กแตกต่างกันทั้งด้านภาษา ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและการปรับตัว ตลอดจนความพร้อมในการเรียนตั้งแต่แรกมาโรงเรียน

1.4 โภชนาการ ความสำคัญของโภชนาการเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย อาหารมีความสำคัญต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต ทั้งทางตรงและทางอ้อม อันตรายของการขาดอาหาร มีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านร่างกาย ระบบย่อยอาหารและสุขภาพจิต เรื่องของอาหารจึงเป็นเรื่องที่เด็กควรได้รับการเอาใจใส่อย่างดี เพราะถ้าเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ ไม่ว่าจะก่อนคลอด หรือระยะเจริญเติบโต จะมีผลต่อการเจริญเติบโตของสมอง การที่สมองเจริญเติบโตไม่เต็มที่จะมีผลทำให้การเพิ่มพูนความสามารถทางสติปัญญาเป็นไปได้น้อยด้วย เด็กที่สมองเจริญเติบโตช้าจะเรียนรู้ช้า จดจำสิ่งต่างๆ ได้ช้ากว่าเด็กที่สมองเจริญเติบโตตามปกติ ถึงแม้จะได้รับประสบการณ์หรือสิ่งเร้า เช่นเดียวกัน และมีเวลาเรียนรู้เท่าๆ กัน นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าเด็กที่ขาดอาหารจะมีอาการหิวโหย อ่อนเพลีย กระวนกระวาย ทำให้ไม่มีสมาธิที่ดี ไม่มี ความสนใจ ขาดความกระตือรือร้น ไม่อยากรู้ ไม่อยากเรียน ซึ่งเป็นเหตุที่ทำให้เด็กเรียนไม่ทันเพื่อน เกิดความท้อถอยและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน นอกจากสภาพการอบรมเลี้ยงดูและการแสดงอารมณ์ของผู้ปกครองทางครอบครัวแล้ว สภาพการจัดประสบการณ์และการฝึกทักษะต่างๆ ให้แก่เด็ก โดยโรงเรียนและครูก็มีผลต่อความพร้อมของเด็ก ดังนั้น โรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมต่อเด็ก

ให้ถูกต้องและเหมาะสมในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ไป ในโรงเรียน บุคลิกภาพของครู การจัดบทเรียนของครู รวมทั้งวิธีที่ครูใช้ในการสอน ฯลฯ ถ้าเด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ห้องเรียน ครู และเพื่อนๆ ก็จะทำให้เขาเกิดความสนใจ ความต้องการที่จะเรียน อยากเรียน อยากทำ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กพร้อมที่จะเรียน การที่จะจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้แก่เด็กได้ถูกต้องและเหมาะสม ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

2.1 การพัฒนาเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านร่างกาย ด้านความสามารถหรือสติปัญญา ด้านคุณธรรมหรือลักษณะนิสัย และสังคมนิสัย

2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของเด็กวัยนี้ เน้นความสามารถและทักษะในการหาความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาของคนและสังคม

2.3 เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใด กับใคร ในสถานการณ์ใด การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ ความสนใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้

2.4 ควรเปิดโอกาสการเรียนรู้ วิธีการ และเวลาให้ยืดหยุ่นได้ เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ สติปัญญาและความสนใจ

2.5 การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เกิดขึ้น เมื่อนักเรียนได้สัมผัส จึงต้องทดลอง ทำตามแบบดั่งนั้น การเรียนรู้ที่เน้น ครอบงำนักเรียนรับฟังอย่างเดียวจึงไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

2.6 การเล่น คือ ธรรมชาติของเด็กวัยนี้ทุกคน การเล่นมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทุกด้าน เพราะการเล่นเป็นประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจ ดั่งนั้น การเล่นจึงเป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

จากความหมายของความพร้อมในการเรียนดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าองค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนมีมากมาย ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย ได้แก่ ความเจริญเติบโต โดยทั่วไปทางด้านร่างกาย เช่น การมีสุขภาพดี อนามัยสมบูรณ์ สามารถบังคับกล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ได้ ตลอดจนประสาทสัมผัสต่างๆ ทำงานสัมพันธ์กันดี

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ การรู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ เล่นเป็นหมู่ ไม่แย่งสิ่งของกัน ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อยๆ ไม่เข้าแหย่กัน ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ ช่วยตนเองหรือทำกิจส่วนตัวได้ ควบคุมความประพฤติตนได้ เมื่อครูไม่อยู่

3. องค์ประกอบด้านสังคม ได้แก่ ความสนใจในการมีเพื่อนเล่น รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อรู้จักเอาใจเพื่อน มีความสามารถในการปรับตัวได้ทั้งส่วนตัวและสังคม

4. องค์ประกอบด้านสติปัญญาหรือการรู้ การคิด ได้แก่ ความสามารถในการจำแนก เปรียบเทียบ จัดประเภทสิ่งแวดล้อมทุกชนิดที่อยู่รอบกาย ความสามารถด้านภาษา ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์ จากเรื่องต่างๆ ที่ได้ฟังหรือได้ดูมา สามารถลำดับเรื่อง หรือภาพได้ดี จำได้แม่นยำ จะพูดหรือสิ่งอะไร ก็เข้าใจง่าย รู้จักการนับ การรู้จักของจำนวน และความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์รอบตัวทุกชนิด

4.3.2 ประโยชน์ของการเตรียมความพร้อมในการเรียน

การเตรียมความพร้อมก่อให้เกิดประโยชน์ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2550: 45 – 47)

1. ความพร้อมช่วยให้การเรียนตรงกับระดับสติปัญญาของเด็กนักเรียนได้ศึกษาพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัย 2 – 5 ปี พบว่า การคิดของเด็กอยู่ในขั้นรูปธรรม กล่าวคือ เด็กจะคิดออกก็ต่อเมื่อได้เห็นของจริง ได้สัมผัส ทดลอง การใช้เหตุผลเป็นเพียงกึ่งเหตุผล ยังใช้เหตุผลแท้จริงไม่ได้ และยึดตนเองเป็นศูนย์กลางของความคิด โดยคิดว่าความคิดของตนเองถูกที่สุด ไม่อาจคิดหรือแก้ปัญหาโดยใช้ทัศนะของผู้อื่นได้ การศึกษาที่สอดคล้องกับระดับสติปัญญาของเด็กวัยนี้คือ เรียนความพร้อมในการเรียน และวิธีสอนที่ใช้วิธีเล่นปนเล่น การให้เด็กเรียนอ่าน – เขียนพยัญชนะและคิดเลขเป็น เป็น การเรียนที่เกินความสามารถของเด็ก เด็กอาจเรียนได้แต่จะทำให้ทำช้าๆ ใช้เวลานาน ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย และปราศจากความเข้าใจ ทำแบบนกแก้วนกขุนทอง ซึ่งเป็นผลเสียต่อเด็กมาก ดังนั้นการสอนความพร้อมในการเรียนจึงตรงกับระดับสติปัญญาของเด็กวัยนี้

2. ช่วยเด็กที่เสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อมเด็กทุกคนมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตเท่าเทียมกัน แต่ศักยภาพนั้นมีได้สมบูรณ์ในตัวของมันเอง ต้องอาศัยปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเป็นอันมาก สิ่งแวดล้อมมีธรรมชาติเป็นเงื่อนไข กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมที่ดีจะสร้างพัฒนาการของเด็กให้สมบูรณ์ดีทุกด้าน และสิ่งแวดล้อมด้อย จะทำให้พัฒนาการของเด็กบกพร่อง เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน จึงไม่พร้อมที่จะเรียน เพราะเสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อมทำให้มีปัญหาในการเล่าเรียนและการปรับตัวเป็นอันมาก ดังนั้นการจัดการศึกษาชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ก็เพื่อช่วยเด็กที่เสียเปรียบด้านสิ่งแวดล้อม การเรียนในชั้นเด็กเล็กจะเสริมสร้างพัฒนาการและความพร้อมในการเรียน ตลอดจนลดความล้มเหลวในการเรียนที่จะเกิดขึ้นในระยะเริ่มแรก

3. ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านลักษณะนิสัยและสังคมนิสัยเนื่องจากโดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้ ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กตั้งแต่เกิดมาจนอายุ 6 ปี อยู่ในสังคมแคบๆ เฉพาะครอบครัวและญาติ ซึ่งคนเหล่านั้นก็เอาอกเอาใจตาใจเด็กจนเด็กคิดว่าตนเองสำคัญที่สุด เสริมให้เด็กมีนิสัยที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางยิ่งขึ้น นิสัยของเด็กวัยนี้จะมีนิสัยต่อต้านสังคมหรือไม่เป็นสังคมนิสัยที่ดี คือ ชอบแข่งขัน อิจฉา ชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น ร่วมมือ อยากให้ผู้อื่นยอมรับ ชัดแย้ง เห็นแก่ตัว โกรธง่าย เป็นต้น การจัดการศึกษาโดยการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เพราะการเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะด้านลักษณะนิสัยและสังคมนิสัย มีจุดหมายเพื่อฝึกจิตใจหรือเสริมสร้างลักษณะนิสัยและสังคมนิสัยที่พึงปรารถนาอย่างจริงจัง หากเด็กในวัยนี้มีลักษณะนิสัยและสังคมนิสัยที่ไม่พึงปรารถนาแล้ว เด็กจะเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ยอมรับผู้อื่น ไม่เข้าใจกฎระเบียบของสังคม ซึ่งเป็นอันตรายต่อตนเองและส่วนรวมอย่างยิ่ง เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่

4. ช่วยลดการซ้ำชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปัจจุบันการเกณฑ์เด็กที่มีอายุตามเกณฑ์เข้าเรียนชั้นประถมปีที่ 1 โดยถือหลักว่า เด็กมีความพร้อมถึงระดับที่สมควรเรียนตามหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว แต่ปรากฏว่าอัตราการซ้ำชั้นมีสูงมากในชั้นประถมปีที่ 1 โดยเฉพาะในท้องถิ่น

ที่มีปัญหาทางภาษาและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในท้องถิ่นเหล่านี้ ขาดความพร้อมที่จะเรียน การเตรียมความพร้อมในการเรียนชั้นประถมปีที่ 1 จึงหวังผลว่าการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมช่วยลดอัตราการซ้ำชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลงได้บ้างหลักการเตรียมความพร้อมจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

4.1 การเตรียมความพร้อมในการเรียนของเด็ก จะต้องเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกๆ ด้าน ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์และทักษะเบื้องต้นสำหรับการเรียนวิชาต่างๆ ในชั้นประถมต่อไป

4.2 แนวการสอนจะต้องมีบูรณาการ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา และกิจกรรมมีทั้งประสบการณ์ในการใช้ภาษา ดนตรี ศิลปะ การอยู่ร่วมกัน ฯลฯ มากกว่าที่จะเรียนแต่ละวิชา และแยกกัน

4.3 แนวการสอนควรต่อเนื่องและสามารถที่จะเปลี่ยนจากประสบการณ์อันหนึ่งไปยังอีกอันหนึ่งได้สะดวก

4.4 ประสบการณ์ที่จะนำมาสอนควรยืดหยุ่นได้ คำนึงถึงความแตกต่างของเด็กแต่ละคนและอัตราการโตเร็วโตช้าของเด็กให้เด็กมีโอกาสที่จะเลือกแสดงความคิดเห็นให้เด็กได้ทำงานและเล่นได้สมดุลกัน

4.5 เนื้อหาควรจะสอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละบุคคล และของเด็กในชั้น ทั้งนี้จะต้องตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละบุคคลและของเด็กในชั้นและตรงกับความต้องการของท้องถิ่นด้วย

4.6 กิจกรรมในแนวการสอนจะต้องให้สมดุลกัน จะต้องมีการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกิจกรรมต่างๆ ให้มีกิจกรรมทั้งในอาคาร นอกอาคาร ทั้งกิจกรรมที่เด็กต้องเคลื่อนไหวมากๆ และอยู่เฉยๆ ตลอดจนมีเวลาพักผ่อนและกินอาหาร

4.7 ควรได้มีวัสดุ และของเล่นให้เด็กได้ทำเป็นสิ่งที่ของ โดยใช้ความคิดคำนึงความสามารถในการสร้างสรรค์ การสร้างสิ่งต่างๆ ตามความประสงค์ คิดหาเหตุผลแก้ปัญหา

4.8 ควรให้เด็กทุกคนได้มีโอกาสชื่นชมในความสำเร็จของตนตามความสามารถที่แตกต่างกัน

4.9 สร้างความคิด ความรู้สึก หรือทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียนให้แก่เด็ก โดยหวังให้เด็กมีความสุขสบาย และร่าเริงแจ่มใส

4.10 ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับที่เด็กจะอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับเพื่อนๆ รู้จักแบ่งปันสิ่งของกันใช้ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักเสนอแนะ ออกความคิดเห็น และฟังความคิดของคนอื่น

4.11 กิจกรรมสำหรับการเตรียมความพร้อมในการเรียนให้แก่เด็กเล็กนี้ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยการเล่นหรืออ่านนิทานให้ฟัง อ่านโคลง ดูรูปภาพในหนังสือ ค่อยอภิปรายกันในเรื่องง่ายๆ พาไปเที่ยวชมสถานที่ ฟังดนตรี การเล่นโดยเสรีภายในขอบเขตที่ไม่มีอันตรายแก่ตนเองและผู้อื่น เล่นละคร บัน ตัดกระดาษ เขียนรูปและระบายสี เล่นหุ่น และอื่นๆ ดังจะได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนในบทต่อไป

4.12 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ควรเป็นประสบการณ์ตรง เพื่อให้เด็กได้สังเกต สัมผัส รับรู้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

4.13 กิจกรรมแต่ละกิจกรรมควรจัดระยะเวลาให้เหมาะสมกับเด็ก กิจกรรมที่ต้องใช้พลังงานควรสลับกิจกรรมที่เด็กไม่ต้องใช้พลังงาน

4.14 การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก ควรแทรกการเล่น เพื่อให้เด็กได้เรียนอย่างสนุกสนาน จะทำให้เด็กจำบทเรียนได้ง่าย

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม หมายถึง การเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และบุคลากรภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม ประกอบด้วย การประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียน การให้ความรู้กับนักเรียนปกติในและบุคลากรของโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การส่งเสริมเสริมให้นักเรียนปกติและบุคลากรในโรงเรียนมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การให้ความร่วมมือของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนในการจัดการเรียนร่วม การส่งเสริมการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอน การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและบุคลากรภายในโรงเรียน การกำหนดนโยบาย แนวทางในการรับสมัคร คัดแยก คัดกรองนักเรียนและการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน

4.3.3 การจัดสภาพแวดล้อม

แนวทางการบริหารและการจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมด้านการจัดสภาพแวดล้อม ว่า การจัดการศึกษาพิเศษ จะต้องเน้นการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับคนทั่วไป โดยเฉพาะการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และได้พัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สามารถพึ่งตนเองได้ และอยู่อย่างมีสิทธิศักดิ์ศรี และปกติสุขเช่นคนทั่วไป (สำนักการศึกษา. 2554: 43)

การเตรียมสิ่งแวดลอม สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อเครื่องมือ และอุปกรณ์ โรงเรียนควรมีการเตรียมสิ่งแวดลอมของสถานศึกษาดังนี้ (สำนักการศึกษา. 2554: 45 – 46)

1. สภาพทั่วไปในบริเวณโรงเรียน ต้องปรับสภาพทั่วไปในบริเวณโรงเรียนให้เอื้อต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย โรงเรียนควรจัดเตรียมทางลาดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ ห้องน้ำ ห้องส้วม ควรจัดให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน เป็นต้น

2. ห้องเรียนสำหรับการเรียนร่วม ควรมีขนาดที่เหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรลดเสียงรบกวนให้มากที่สุด เพื่อให้การรับฟังจากเครื่องช่วยฟังชัดเจน นักเรียนที่มีความบกพร่องในการได้ยินอาจมีความจำเป็นต้องใช้ล่ามภาษามือ โรงเรียนควรจัดพื้นที่สำหรับล่ามให้เหมาะสม เพื่อความสะดวกในการเดินและเคลื่อนไหว

3. ห้องสอนเสริม เป็นห้องที่ควรมีสื่อประเภทวัสดุ-อุปกรณ์ เอกสาร หนังสือ ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อม และควรพัฒนาตนเอง ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม

แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ เครื่องมือ วัสดุ-อุปกรณ์ ควรจัดให้มืออย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและนักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอิสระ

4. สื่อเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

5. สื่อสร้างความเข้าใจ เป็นสื่อที่ใช้เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของคนพิการ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลทั่วไปกับคนที่มีความต้องการพิเศษ หน้าที่ความรับผิดชอบ การยอมรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

6. สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริหาร และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดห้องเรียนที่เน้น “เด็กเป็นศูนย์กลาง” จะช่วยให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด หากมีการจัดระเบียบสภาพแวดล้อม มีการจัดมุมการเรียนรู้ และการจัดเตรียมสื่อ-อุปกรณ์ที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ ซึ่งเด็กสามารถที่จะเลือกและเข้าไปเล่นได้โดยอิสระ สำนักการศึกษา (2554: 49 – 53) ได้กำหนดแนวทางในการจัดสิ่งแวดลอมในโรงเรียนเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. บริเวณและสถานที่

บริเวณและสถานที่ มีความจำเป็นอย่างมากต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เด็กๆ ต้องการมุมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ตนทำ จะต้องเป็นมุมที่กระตุ้นการเคลื่อนไหว การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทดลองสามารถขยายยืดหยุ่นได้ เล่นบทบาทสมมุติได้ เก็บของได้ แสดงผลงานของตนเอง หรือเล่นเป็นกลุ่มได้

ห้องเรียนแต่ละห้องก็ต้องการพื้นที่เก็บของส่วนตัวของเด็ก ซึ่งเด็กแต่ละคนอาจจะได้ล้อคเกอร์ไม้ หรือกล่องกระดาษ โลหะ เพื่อใช้ใส่ของส่วนตัวบริเวณ และพื้นที่ที่จัดจะต้องมีความปลอดภัยทั้งในด้านกายและจิตใจ ความปลอดภัยทางด้านจิตใจ รวมทั้งการเคารพในสิทธิเด็ก ต้องให้เด็กรู้ว่า มุมใด เมื่อไร ที่เด็กจะสามารถเข้าไปเล่นได้ ซึ่งเด็กจะเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น และปลอดภัย หากมุมที่จัดคำนึงถึงเด็ก ผู้ใหญ่จะต้องเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นของเด็ก หรือพูดคุยกับเด็ก มุมที่จัดก็ต้องมีความสะดวกสบาย ดึงดูดความสนใจ เด็กเกิดความรู้สึกสบายใจ อบอุ่น และเป็นระเบียบ

ข้อพึงระวังในการจัดสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย ดังนี้

1. การบำรุงรักษาอาคาร ซึ่งรวมทั้งความสะดวกของพื้นที่ การซ่อมแซมอุปกรณ์ ความสว่างอย่างเพียงพอ ความสะดวกของหน้าต่าง สามารถถ่ายเทอากาศได้ดี

2. ความปลอดภัยในทางเดินไปสู่ประตู ไม่ว่าเด็กทั่วไป หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่างต้องการทางเดินเข้าสู่ห้องต่างๆ เช่น ห้องเรียน ห้องนั่งเล่น ห้องน้ำ ที่สะดวกสบาย โลงไม้ไม่มีสิ่งกีดขวางพื้นที่กว้างพอสำหรับรถเข็น ไม่ค้ำยัน ในพื้นที่กลางแจ้งเด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีหลังคา เพื่อป้องกันแดดและฝน ทางเดินต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กที่ใช้เครื่องช่วยเดินหรือรถเข็น

3. อุปกรณ์มีความเหมาะสม และมีเพียงพอกับความต้องการของเด็ก
 ห้องน้ำ อ่างล้างหน้า ต้องมีความสูงและขนาดที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อจูงใจให้เด็กสามารถใช้ได้ด้วยตนเอง
 พื้นที่ปลอดภัย ไม่เปียก หรือลื่น ห้องน้ำต้องมีราวจับ เพื่อช่วยเด็กพิการทางกาย ของเล่น วัสดุอุปกรณ์
 ต้องเหมาะสมกับอายุของเด็กเล็ก ต้องไม่ชิ้นเล็กเกินไป เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กกลืนเข้าปาก สามารถทำ
 ความสะอาดได้ ต้องไม่มีสารที่เป็นอันตรายต่อเด็ก โตะเก้าอี้ ต้องปรับได้ เพื่อใช้ในการนั่งได้อย่างเหมาะสม
 กับเด็กทั่วไป และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความสูงพอเหมาะสำหรับนั่งทำกิจกรรม และนั่งได้สบาย
 โตะต้องสามารถใช้งานได้หลายกิจกรรม ให้ใช้สื่อ พรหม ผ้าห่ม เพื่อความสะอาด

4. การป้องกันอันตรายต่างๆ เช่น ปลั๊กไฟ สายไฟ ต้องกำหนดจุด
 ไม่ให้เด็กเอื้อมถึงวัสดุ-อุปกรณ์ต้องมีการซ่อมแซมให้เรียบร้อย วัตถุอันตรายต้องเก็บให้ห่างเด็ก

5. ขั้นตอนการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ต้องมีเครื่องมือปฐมพยาบาลไว้
 เสมอ

2. วัสดุและอุปกรณ์

วัสดุและอุปกรณ์ จะมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็ก
 ที่มีความต้องการพิเศษ เพราะจะเป็นตัวกระตุ้นในการสำรวจและเรียนรู้ของเด็ก

การเล่นที่มีวัสดุและอุปกรณ์ที่ได้รับการออกแบบอย่างดี จะมีผลต่อการพัฒนา
 ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ และการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อเล็ก การพัฒนาทางสติปัญญา ความคิด
 ริเริ่ม การเข้าสังคม และการตระหนักในคุณค่าของตัวเอง

อุปกรณ์ทั่วไป หมายถึง เครื่องเรียน หรือสิ่งอื่นๆ ที่ใหญ่ และมักเป็นสิ่งที่
 ที่ราคาแพงของโรงเรียน เช่น ขาดั่งสำหรับระบายสี โตะ เก้าอี้ อุปกรณ์ตกแต่งบ้านจำลอง อุปกรณ์ปั้น

วัสดุ หมายถึง สิ่งของที่เล็กลงมา และราคาไม่แพงมากในโรงเรียน เช่น จิกซอร์
 เกมการศึกษาต่างๆ หนังสือ ของเล่น รวมทั้งสี กาว กระดาษ ซึ่งต้องใช้และเปลี่ยนประจำ

นอกจากการเลือกอุปกรณ์ที่ดีแล้ว ครูจะต้องเลือกพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ คือ สิ่ง
 เลือกมีความน่าสนใจเมื่อสัมผัสจะรู้สึกดี เป็นวัสดุที่มีคุณภาพคงทนและเด็กสามารถทำได้เหมาะสม
 กับวัย ความสามารถและความสนใจของเด็ก

เบญจมา ชลธารันนท์ (2546: 6 – 13) ได้อธิบายถึงกระบวนการจัดสภาพแวดล้อม
 สำหรับการเรียนร่วมตามโครงสร้างชี้ว่า การจัดสิ่งแวดลอมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนพิการ
 หรือที่มีความบกพร่องเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด (Least Restrictive Environment : LRE)
 โรงเรียนควรพยายามให้เด็กได้เรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด หากไม่สามารถจัดให้เด็กเรียนร่วม
 ได้เต็มเวลาก็อาจจัดเป็นบางเวลาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการ หรือ
 ที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคล โดยทั่วไปควรจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดย
 แยกนักเรียนออกไปจากเพื่อนทั่วไปให้น้อยที่สุด โรงเรียนควรปรับสภาพแวดล้อม โดยใช้หลักวิชาการ
 คือ พิจารณาถึงสภาพความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่มีการเห็นเลือนราง
 ควรมีโป๊ะไปที่โตะเรียนและจัดให้นักเรียนมานั่งแถวหน้าสุด รวมทั้งไม่ให้แสงสะท้อนจากหน้าต่าง เข้ามา

รบกวนเวลาขณะที่นักเรียนดูกระดานดำ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรจัดที่นั่งประมาณแถวที่ 2 หรือ 3 โดยนั่งมุมใดมุมหนึ่งของห้อง เพื่อให้นักเรียนสามารถมองครู และเพื่อนนักเรียนในห้องได้ทั่วถึง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายที่นั่งรถเข็น เมื่อจำเป็นต้องเรียนวิชาเกษตรและนักเรียนต้องปลูกผักสวนครัว ครูควรยกระดับแปลงผักให้สูงขึ้นจากพื้น และอยู่ในระดับเดียวกับที่นั่งเก้าอี้รถเข็น เพื่อให้นักเรียนสามารถปลูกผักได้สะดวก นอกจากนี้ควรคำนึงถึงพาหนะที่ใช้ในการรับส่งนักเรียนจากบ้านและจากโรงเรียนไปบ้าน ไปทัศนศึกษา และกิจกรรมอื่นๆ ที่นักเรียนจะต้องเคลื่อนย้าย นอกจากนี้จะต้องมีการบริหารจัดการตารางเวลาเรียนและห้องเรียน เช่น ห้องเรียนสำหรับการเรียนร่วม ควรอยู่ชั้นล่างของอาคาร พื้นห้องเรียนควรราบเรียบและมีการปรับระดับเพื่อความสะดวกในการใช้รถเข็น ห้องน้ำ โถะ แก้ว และคำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศ แสงจากธรรมชาติ แสงไฟ

บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน โรงเรียนทั่วไป ที่มีการจัดการเรียนร่วมผู้บริหารจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในโรงเรียนที่จะเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่องเรียนร่วมในโรงเรียน หากทางโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนไว้แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องนำเสนอเรื่องการจัด การเรียนร่วมให้คณะกรรมการโรงเรียนทราบ และพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ประจำโรงเรียน ซึ่งควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครูทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรภายนอก เพื่อกำหนดนโยบายการจัดการเรียนร่วม แนวทางการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม เมื่อคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียนประชุมกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานในการจัดการเรียนร่วมเรียบร้อยแล้ว ทางโรงเรียนต้องจัดการประชุมชี้แจงถึงนโยบายของโรงเรียน และมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยให้ถือเป็นปริมาณงาน พร้อมทั้งให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และร่วมเป็นเจ้าของโครงการนอกจากนี้ทางโรงเรียนต้องจัดทำป้ายประกาศ นำเสนอในลักษณะของโปสเตอร์ แผ่นพับ วีดีโอ หรือจัดป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบเกี่ยวกับนโยบาย ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองของเด็กพิการ หรือที่มีความบกพร่องอาสาเป็นวิทยากร หรือหากมีกิจกรรมการดำเนินงานด้านคนพิการในสังคมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนร่วมจะได้เผยแพร่ให้ทุกคนรับทราบครูทั่วไป และครูการศึกษาพิเศษต้องเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน โดยทำงานร่วมกันเป็นทีม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 16 – 17) ได้เสนอการจัด สภาพแวดล้อมในด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ อาคารเรียน ห้องเสริมวิชาการ ห้องน้ำ ห้องส้วม นอกจากนี้ ผดุง อารยวิญญู (2541: 229 – 230) ได้กล่าวถึง การจัดสิ่งแวดล้อมให้มีความสอดคล้องกันต้องเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการอื่นใดทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนั้น ผดุง อารยวิญญู (2541: 51 – 54) ยังได้กล่าวถึง การจัดห้องเรียน ซึ่งหมายถึง การจัดวาง ตำแหน่งโถะ แก้ว โถะ แก้ว ตลอดจนอุปกรณ์บางอย่างในห้องเรียนให้เหมาะสม การจัดมุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน เช่น มุมอ่านหนังสือ มุมอิสระ การจัดโถะ แก้ว ในลักษณะที่ครูกับนักเรียนเคลื่อนไหวได้สะดวก ถ้ามีนักเรียนที่นั่งรถเข็นอยู่ต้องดัดแปลงสถานที่ หาก

จำเป็น เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวในห้องเรียนหรือเคลื่อนไหวได้สะดวก เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้นั่งแถวหน้า เด็กที่เสียสมาธิง่ายไม่ควรนั่งใกล้หน้าต่างหรือประตู

กุลา ก่อสุวรรณ (2553: 100 – 101) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดสิ่งแวดล้อมว่า สิ่งที่มีอิทธิพลมากต่อการเรียนรู้มาประการหนึ่ง คือ สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้อาจช่วยส่งเสริมให้เด็กสนใจและเรียนรู้ได้มากขึ้น หรือทำให้เด็กเบื่อไม่อยากจะเรียนได้สิ่งแวดล้อมที่กล่าวถึง ได้แก่ สถานที่ หากเด็กนั่งแถวหน้าของห้องเรียน เด็กย่อมจดจ่อต่อสิ่งที่ครูสอนได้มากกว่าแถวหลัง บรรยากาศของห้องเรียน หากห้องเรียนสงบ ไม่วุ่นวาย เด็กจะสนใจการเรียนมากกว่าห้องที่มีเสียงดังเกินไปหรือ ไม่ยุ่งเหยิงไม่เป็นระเบียบ แสงและกลิ่น ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง เมื่อเด็กต้องอ่านหนังสือแต่แสงไม่พอเด็กจะต้องเพ่งสายตามากเกินไป เด็กก็จะอ่านได้ไม่นาน อุณหภูมิ หากห้องเรียนร้อนหรือหนาวเกินไปเด็กจะไม่สบายตัวทำให้เด็กไม่สามารถจดจ่อในสิ่งที่ครูสอนได้ ดังนั้นห้องเรียนที่เหมาะสมส่วนใหญ่จึงต้องมีอากาศโปร่งสบาย ลมถ่ายเทได้สะดวก หรือหากใช้เครื่องปรับอากาศ อุณหภูมิในห้องเรียนต้องได้รับการปรับให้เหมาะสม

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนรวมถึงการจัดสื่อ บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมให้มีขีดจำกัดน้อยที่สุด การจัดเตรียมอาคารสถานที่ภายนอก ห้องน้ำ โรงอาหาร ทางเดิน การจัดสภาพแวดล้อมในตัวอาคาร ประตู สวิตช์ไฟ แสงสว่าง การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน การจัดสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ความเพียงพอของสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดบุคลากรหรือผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การประชุมปรึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อม การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจุบัน การจัดสภาพแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ การประเมินการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

4.3.4 การบริหารจัดการหลักสูตร

การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความจำเป็นพิเศษและให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีขีดจำกัดในการเรียนตามหลักสูตรน้อยที่สุดซึ่งแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรได้มีนักการศึกษาพิเศษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อธิบายถึงวิธีการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

เกยูร วงศ์ก้อม (2548: 138 – 139) ได้อธิบายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษอาจกระทำได้หลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีลักษณะร่วมกัน ในที่นี้เสนอแนวทางการจัด 3 รูปแบบ คือ

1. การจัดกลุ่มเด็กตามความสามารถเป็นการจัดเด็กที่มีความสามารถประเภทเดียวกันให้เรียนรวมอยู่ด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กพิเศษซึ่งการจัดการศึกษาลักษณะนี้จะสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การจัดเป็นโรงเรียนพิเศษ การจัดชั้นเรียนพิเศษโดยเฉพาะ หรือเป็นกลุ่มพิเศษโดยเฉพาะในการจัดกลุ่มเด็กในลักษณะนี้จะต้องมีเกณฑ์

ที่ชัดเจนและต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ตรงกับความสามารถกับเด็กจริง ตลอดจนครูผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มนี้จะต้องผ่านการฝึกอบรมและเตรียมการมาโดยเฉพาะ

2. การสอนเร่ง เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กได้เข้าเรียนในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งได้เร็วขึ้น หรือเป็นการจัดให้เด็กได้เรียนหลักสูตรเร็วขึ้น ตามความสามารถของแต่ละคน โดยเฉพาะหลักสูตรควรมีความกว้างมากพอที่จะค้นพบสิ่งที่ตัวเองถนัดและสนใจได้ เช่น หลักสูตรเปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาค้นคว้าและลงลึกในวิชาต่างๆ ได้และควรเน้นแนวคิด หลักและทฤษฎีก่อนแล้วค่อยลงไปรายละเอียดวิชาหรือข้อปลีกย่อยต่างๆ ซึ่งการสอนเร่งในลักษณะนี้ สามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การเข้าเรียน

3. การสอนเสริม เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กโดยการเพิ่มวิชาเรียนและเนื้อหาวิชาเข้าไปในหลักสูตรปกติ เพื่อให้เด็กได้รับความรู้และประสบการณ์ ทั้งในแนวกว้างและแนวลึก โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้มีโอกาสค้นคว้าศึกษาหาความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการระดับสูง เบญจา ชลธารันนท์ (2546: 15 – 19) ได้กล่าวอธิบายถึงการบริหารจัดการหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมว่า หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การปรับหลักสูตรทั่วไป คือ ปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนทั่วไป มาใช้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็นอาจปรับจาก การวาดรูปมาเป็นการปั้นแทน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอาจปรับให้ไม่ต้องอ่านออกเสียง

3.2 การจัดทำหลักสูตรเฉพาะ คือ หลักสูตรที่เป็นแนวทางการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (หลักสูตรสำหรับหรือหลักสูตรคู่ขนาน) ซึ่งถือเป็นหลักสูตรเฉพาะบุคคลโดยพิจารณาจากระดับของความพิการจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนโรงเรียนอาจประยุกต์ตามแนวทางของกรมวิชาการ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหลายคนไม่สามารถเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยเฉพาะ เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ค่อนข้างรุนแรงจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่หลักสูตรตัดต่อหรือนำหลักสูตรในระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา สัดส่วนของเนื้อหาหลักสูตรในชั้นประถมศึกษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่านออกเสียงได้ เลขคณิต ความเข้าใจในภาษาจะสูง และเมื่ออยู่ในช่วงทักษะมัธยมศึกษาตอนปลายจะค่อยๆ ลดลง แต่ถ้าเป็นเรื่องของทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการเตรียมความพร้อมในด้านอาชีพจะต่ำในช่วงแรกๆ แล้วจะค่อยๆ เพิ่มมากขึ้น โดยการจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนทั่วไป ให้มีลักษณะคู่ขนานไปกับระดับชั้นเรียนที่เพื่อนนักเรียนทั่วไปเรียนอยู่

4. การจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่อง เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ได้แก่ การรับประทานอาหารการดูแลบ้านเรือน การทำความสะอาดร่างกาย การไปซื้อของ การใช้โทรศัพท์สาธารณะ การใช้บริการของไปรษณีย์ ธนาคาร ทักษะการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ ทักษะการทำความสะอาดคั่นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ทักษะ

การใช้แว่นขยาย สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเห็น ทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนออทิสติก ภาษามือ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) เป็นแผนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องต้องการ เรียกชื่อย่อว่า IEP กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องจัดทำ IEP ให้กับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นเฉพาะบุคคลทุกคน โดยต้องตรวจสอบเพื่อบ่งชี้จุดเด่นและจุดด้อยของนักเรียน รวมถึงความต้องการจำเป็นพิเศษ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดระบบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 โดยให้มีการจัดสรรงบประมาณแต่ละปีเป็นเงินอุดหนุนสำหรับคนพิการ ในอัตราที่มากกว่า แต่ไม่เกิน 5 เท่าของเงินอุดหนุนด้านสื่อและวัสดุการศึกษาที่จัดสรรให้แก่เด็กนักเรียนทั่วไปต่อคน

1. วัตถุประสงค์ในการใช้ IEP มีอยู่ 2 ประการ คือ

1.1 เป็นแผนการจัดการศึกษาที่เขียนขึ้นเป็นลายลักษณ์ สำหรับเด็กคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ IEP หรือที่ประชุมเด็กเฉพาะกรณีเกี่ยวกับเด็ก ใน IEP จะมีข้อมูลในการจัดเด็กเข้ารับบริการการศึกษาและบริการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

1.2 เป็นเครื่องมือในการจัดการกับกระบวนการตรวจสอบและกระบวนการสอนทั้งหมด ฉะนั้น IEP ในแง่ที่เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการตรวจสอบ และกระบวนการสอนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลและวิธีการสอน

2. เหตุผลในการจัดทำ IEP

2.1 เพื่อให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณทางการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2545 และ มาตรา 10 วรรค 3 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2545 ซึ่งกำหนดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และสิทธิในการรับบริการช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล

2.2 เพื่อประกันความเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องตามความต้องการพิเศษทางการเรียนรู้ของเด็กแต่ละบุคคล

2.3 เพื่อประกันว่าได้มีการจัดบริการทางการศึกษาพิเศษต่างๆ ตามที่ระบุไว้จริง

2.4 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการควบคุมและติดตามผลการให้บริการ

3. แผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation : Plan : IIP) เป็นแผนการสอนที่จัดซื้อเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่องคนนั้นๆ ในวิชา หรือทักษะที่เป็นจุดอ่อน แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ใน IEP

4. การตรวจสอบทางการศึกษา (Educational Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ใช้วิธีการต่างๆ หลากวิธี ในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะกำหนดปัญหาและหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านวิชาการพฤติกรรม และร่างกาย รวมทั้งตัดสินใจเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องการส่งต่อการคัดแยกการกำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

5. เทคนิคการสอน เทคนิคการสอนที่ควรนำมาใช้กับนักเรียนพิการ หรือที่มีความบกพร่องเป็นพิเศษ มีดังนี้

5.1 การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) เป็นเครื่องมือ 2 อย่าง คือ เป็นเทคนิคการสอน และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบหรือประเมินเด็กว่ามีทักษะในเรื่องนั้นๆ แล้วหรือไม่ การวิเคราะห์งาน สามารถใช้ได้หลายกรณี โดยทั่วไปคนหลายคนเข้าใจผิดคิดว่า การวิเคราะห์งานใช้สอนเฉพาะทักษะ การดำรงชีวิตหรือการฝีมือ เช่น การสานนกด้วยใบลาน เท่านั้น แต่ในความเป็นจริงสามารถนำเทคนิคการวิเคราะห์งานไปใช้ในด้านการได้ด้วย ในวิชาคณิตศาสตร์ หากต้องการสอนทักษะใหม่ ต้องมีการประเมินพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กก่อนที่จะเริ่มสอนทักษะใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ในการสอนการบวก ซึ่งการบวกคือการรวมกัน $1+1=2$ ต้องมีทักษะเบื้องต้นที่เด็กควรจะรู้ก่อนที่จะมาถึงทักษะตรงนี้ ในการวิเคราะห์งานจะช่วยให้ครูตรวจสอบได้ว่า เด็กจะต้องมีพื้นฐานวิชาความรู้อะไรก่อนมาเรียนเนื้อหานี้ ดังนั้น ในการบวกเลขเด็กต้องรู้จักตัวเลข 0 ถึง 9 และรู้ความหมายและค่าของตัวเลขแต่ละตัว หากไม่รู้ค่าของจำนวนเด็กบวกเลขไม่ได้ นอกจากนี้เด็กต้องรู้จักและเข้าใจค่าประจำหลักในการสอนหลักเดียวครูอาจไม่ประสบปัญหาอะไร เช่น $1+1=2$ แต่เมื่อเป็นเลข 2 หลัก เด็กต้องรู้จักหลักสิบ หลักร้อย หลักพัน จึงบวกเลขเพิ่มเติมขึ้นไปได้ ทุกอย่างมีกระบวนการของการใช้ทักษะการวิเคราะห์งาน มาเป็นเทคนิคการสอน เพื่อให้ครูตรวจสอบและประเมินดูว่าเด็กมีพื้นฐานเพียงพอแล้วหรือไม่ ดังนั้น เวลาครูจะสอนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง เด็กอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่มีความรู้พื้นฐานในวิชาเลขอาจไม่ถึงระดับชั้นอนุบาล 3 ยังไม่รู้ค่าของตัวเลข การที่ครูจะมาสอนเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จึงเป็นไปได้ สิ่งที่ครูทำได้ คือ พิจารณาว่า เด็กมีพื้นฐานความรู้อยู่ในระดับใด แล้วเริ่มต้นจากจุดนั้นขึ้นมาเรื่อยๆ

5.2 การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) หมายถึง วิธีการสอนที่ให้เพื่อนนักเรียนช่วยสอนให้เพื่อนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ แบบตัวต่อตัว หรือ 1 : 1 โดยเพื่อนช่วยสอนอาจเป็นนักเรียนชั้นสูงกว่าหรือนักเรียนชั้นเดียวกันอายุเท่ากันแต่มีความสามารถสูงกว่ามาช่วยสอน

5.3 ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) ในการจัดการเรียนการสอน โดยเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านวิชาการ ยังต้องอาศัยความร่วมมือของเพื่อนนักเรียนทุกคนในการส่งเสริมกำลังใจและช่วยเหลืออำนวยความสะดวก เพื่อนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องในเรื่องทั่วไป เช่น

นำทางไปห้องเรียน ห้องน้ำ และโรงอาหาร อ่านหนังสือบนกระดานหรือแผ่นใส สื่อสารกับผู้อื่น เขียนตัวอักษรปกติให้ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการฝึกทักษะทางสังคมระหว่างเพื่อน นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องและนักเรียนทั่วไป การจัดการเรียนการสอนระบบเพื่อนช่วยเพื่อน จะทำให้นักเรียนเกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน นักเรียนทั่วไปได้เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือบุคคลพิการหรือที่มีความบกพร่องที่ถูกต้องและเหมาะสม ในขณะเดียวกัน นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องได้เรียนรู้วิธีการปฏิบัติต่อเพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกแก่ตนเองอย่างถูกวิธีอย่างไรก็ตาม ครูผู้จัดการเรียนการสอนระบบเพื่อนช่วยเพื่อน พึงระมัดระวังปัญหาบางประการที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องรอคอยเวลาที่จะมีผู้มาช่วยเหลือตลอดเวลา ส่วนนักเรียนผู้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อนช่วยเพื่อน อาจทุ่มเทเวลาในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้เพื่อนมากเกินไป ในทางตรงกันข้ามนักเรียนผู้หนึ่งอาจเกิดความรำคาญ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนได้ ในบางกรณีนักเรียน ผู้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อนช่วยเพื่อนต้องการจะช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้เพื่อนอย่างเต็มที่ หรือเกิดความรู้สึกว่าหากทำงานร่วมกันกับเพื่อนอาจต้องใช้มากกว่า จึงทำกิจกรรมต่างๆ แทนเพื่อนเกือบทุกกิจกรรมอาจส่งผลให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเกิดความรู้สึกว่า ตนเองทำอะไรไม่ได้ดีพอ และรู้สึกว่าตนเองด้อยค่าไปในที่สุด ดังนั้นครูผู้จัดการเรียนการสอนระบบเพื่อนช่วยเพื่อน จึงควรให้ความรู้ในการปฏิบัติตนระหว่างเพื่อให้เข้าใจก่อน หากพบว่ามีปัญหาใดๆ ครูควรช่วยเหลือและแนะนำเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนระบบดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง

6. การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ในปัจจุบันใช้วิธีการทบทวนและปรับ IEP ปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง รวมทั้งมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ที่ใช้สอนเด็กในแต่ละสาระการเรียนรู้ ทักษะ และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะมีการระบุว่าประเมินโดยวิธีใดและใช้เกณฑ์อะไร โดยอาจนำเสนอในรูปของกราฟแท่ง กราฟเส้นประกอบ การบรรยาย หรือคิดเป็นคะแนนและเกรดในชั้นประถมศึกษาครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษที่ร่วมกันสอนนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเรียนร่วมอาจแยกกันประเมินผลนักเรียน กล่าวคือ ครูแต่ละคนประเมินผลและให้เกรดนักเรียนเฉพาะส่วนของตนเอง พร้อมทั้งมีรายละเอียดเกี่ยวกับพัฒนาการของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องประกอบด้วยแล้วจึงนำผลการประเมินผลของครูแต่ละคนมาตัดสินใจร่วมกัน วิธีนี้จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย รวมถึงพ่อแม่ของตัวนักเรียนเอง

7. การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน นอกจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดภายในชั้นเรียนและภายในโรงเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมนอกโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนควรมีการบริหารจัดการในเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัย ยานพาหนะ ที่พัก ฯลฯ เพื่อช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมนอกสถานที่ของนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ลักษณะกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น ในวิชาพลศึกษาจัดให้นักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไปในสนามเด็กเล่น กิจกรรมห้องสมุดให้มีการปรับห้องสมุดโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology : ICT) เข้ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้คนพิการทุกประเภทมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร จัดให้มีบริการหนังสือในรูปแบบของหนังสือเสียง เป็นต้น

8. การประกันคุณภาพ

8.1 โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมขึ้นมา โดยที่คณะกรรมการการประกันคุณภาพ ควรมีขั้นตอนการทำงาน ดังนี้

8.1.1 ประชุมเพื่อแถลงนโยบายกับผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่น ในโรงเรียน และผู้ปกครอง

8.1.2 จัดทำป้ายนิเทศ แผ่นพับเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบนโยบาย

8.1.3 ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน

8.1.4 กำหนดกิจกรรมการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม

8.1.4.1 การจัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม

8.1.4.2 จัดห้องสอนเสริม

8.1.4.3 จัดประชุมครู / ผู้ปกครองอย่างน้อย 2 ครั้ง/1 ปีการศึกษา

8.1.4.4 จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

8.1.4.5 จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

8.1.5 ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม รวมทั้งดูความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมด้วย

8.1.6 นำเสนอผลการประกันคุณภาพให้ผู้บริหารและบุคลากรอื่นๆ ทราบ

8.1.7 หากมีหน่วยงานภายนอกมาขอผลการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม ก็สามารถนำเสนอผลการประกันคุณภาพ ให้แก่หน่วยงานภายนอกได้รับทราบกลไกในการดำเนินการ

8.2 กลไกในการดำเนินการเมื่อคณะกรรมการการประกันคุณภาพได้มีการประชุมและรับทราบนโยบายร่วมกันแล้ว การดำเนินงานในเรื่องการกำหนดระบบการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมนั้นเป็นระบบการประเมินผลภายใน โดยให้ความสำคัญกับการประเมินตนเอง (Self-evaluation) กระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนร่วมนั้น จะต้องเริ่มจากขั้นตอน

การปรับปรุงแก้ไข (Action) การปรับปรุงแก้ไขเกิดจากการตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงานจากการประเมิน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การรายงานผลการประเมิน คณะทำงานจะต้องจัดรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report) กำหนดแบบการนำเสนอและรูปแบบการเผยแพร่ โดยต้องเผยแพร่ให้บุคลากรทุกกลุ่มและทุกคนรับทราบ (เบญจจา ชลธารินทร์. 2546: 18 – 20)

การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม

จำนวนเด็กที่ครูสอนเสริมจะต้องให้บริการควรเริ่มจากจำนวน 5 – 6 คน ในสัปดาห์แรกๆ แล้ว ค่อยๆ เพิ่มจำนวนเด็กขึ้นในสัปดาห์ต่อมาทีละสัปดาห์ แต่ควรจัดให้บริการตามจำนวนที่ต้องรับผิดชอบภายใน 6 สัปดาห์ ยกตัวอย่างเช่น ในสัปดาห์แรกที่ให้บริการจัดตารางบริการให้แก่เด็ก 6 คน แล้วสัปดาห์ถัดไป เพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 8 และอีกสัปดาห์ถัดไปเพิ่มอีก 2 คน รวมเป็น 10 คน (หากครูต้องรับผิดชอบเด็ก จำนวน 10 คน) การค่อยๆ ทบอยจัดบริการให้แก่เด็กเช่นนี้ จะช่วยผ่อนคลายความยุ่งยากในการที่จะต้องจัดตารางเวลาและจัดเวลาในแต่ละวันให้กับตนเอง ให้มีเวลาสำหรับเตรียมการก่อนเด็กมารับบริการที่ห้องสอนเสริมหรือก่อนที่ครูสอนเสริมจะเข้าไปให้บริการในชั้นเรียน จัดให้มีเวลาที่จะใช้ในการตรวจสอบเด็กบางกรณี และจัดให้มีเวลาที่จะให้คำแนะนำปรึกษาหรือกับครูคนอื่นๆ

การจัดตารางเวลาที่จะทำให้ทุกฝ่ายยอมรับเป็นสิ่งที่ยาก ฉะนั้นครูสอนเสริมจึงต้องคำนึงถึงเด็กว่าตารางเวลาที่จัดให้กับเด็กที่รับผิดชอบแต่ละคนนั้น เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก รวมทั้งตัวครูด้วยรูปแบบการจัดตารางเวลามี ดังนี้ (เบญญา ชลธารินทร์. 2546: 23 – 25)

รูปแบบที่ 1 เป็นการจัดให้นักเรียนแต่ละคนมารับบริการครั้งละไม่เกินครึ่งชั่วโมง แต่เด็กสามารถมารับบริการได้มากกว่า 1 ครั้งขึ้นไป ในหนึ่งวัน ในการจัดตารางเวลาการให้บริการเช่นนี้ ครูสอนเสริมเน้นการให้บริการการสอนโดยตรงกับเด็ก โดยใช้สิ่งเสริมแรง และให้นักเรียนมีโอกาสทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น เด็กชายธงชัยอายุ 11 ปีมีปัญหาในเรื่องการอ่านเขียนและความตั้งใจ ครูจึงจัดให้ธงชัยมาพบเวลา 9.00 น. โดยสอนธงชัยโดยตรงในเรื่องที่เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนร่วมกับนักเรียนที่มีปัญหาใกล้เคียงกันอีก 2 คนหลังจาก 10 นาทีแล้ว นักเรียนจะเลื่อนไปนั่งอีกโต๊ะหนึ่งเพื่อทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการอ่านที่ครูให้อีก 5 นาที ซึ่งในขณะนั้นจะมีนักเรียนอีก 3 คน เข้ามาที่ห้องสอนเสริม ครูสอนเสริมนักเรียน 3 คน กลุ่มนี้ 10 นาที ก็ให้ทำแบบฝึกหัด 5 นาที ซึ่งในขณะนั้น ธงชัยกับเพื่อนก็กลับมาให้ครูตรวจแบบฝึกหัดหากนักเรียนทำได้ถูกต้องครูให้สิ่งเสริมแรง หลังจากนั้น ธงชัยและเพื่อนก็กลับชั้นเรียน ขณะที่นักเรียน 3 คนกลุ่มที่สอง จะยังทำงานตามที่ครูมอบหมาย จนถึงเวลา 11.00 น. หลังจากนั้น เด็กกลุ่มที่สองกลับเข้าชั้นเรียน สำหรับครูสอนเสริมก็อาจให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูพ่อแม่ที่ต้องการคำแนะนำสำหรับธงชัยยังมีปัญหาเรื่องการเขียนด้วย ฉะนั้นหลังอาหารเที่ยง ธงชัยจะกลับมาหาครูสอนเสริมอีกเวลา 12.45 น. เพื่อมารับการสอนเสริมเกี่ยวกับลายมือพร้อมกับเพื่อนๆ ลักษณะการจัดตารางเวลาลักษณะนี้ ครูสอนเสริมอาจจัดแบบฝึกหัดให้ครูทั่วไป นำไปใช้กับเด็กทั่วไปคนอื่นๆ ในชั้นเรียนได้สรุป ธงชัยได้รับการสอนเสริมครึ่งชั่วโมงต่อวัน เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะที่เขาเผชิญ

รูปแบบที่ 2 หากมีครูผู้ช่วยให้ห้องสอนเสริมอยู่ด้วย จะทำให้ครูสอนเสริมมีโอกาสได้ไปสังเกตนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องขณะเด็กอยู่ในชั้นเรียนปกติ หรืออาจมีเวลาตรวจสอบนักเรียนเป็นรายบุคคลได้มากขึ้น หรืออาจให้คำแนะนำกับบุคลากรอื่นได้มากยิ่งขึ้น

รูปแบบที่ 3 ครูสอนเสริมจะให้บริการแก่นักเรียน 2 หรือ 3 ในขณะเดียวกันเป็นเวลาประมาณ 30 นาที โดยเป็นการสอนเฉพาะบุคคล ถึงแม้เด็กนักเรียนในกลุ่มแต่ละกลุ่มจะคล้ายคลึงกันแต่ก็ไม่เหมือนกัน ครูจึงจำเป็นต้องสอนเป็นเฉพาะบุคคลครูสอนเด็ก 15 นาที และเวลาอีก 15 นาที ให้

เด็กทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง และขณะที่เด็กกลุ่ม 1 ทำแบบฝึกหัด กลุ่มที่ 2 จะเข้ามา การจัดลักษณะนี้ ครูสอนเสริมอาจจัดแบ่งเด็กในกลุ่มลงไปได้อีก เช่น นักเรียน 2 คน มารับบริการทุกวันจันทร์ อังคาร และศุกร์ และอีก 2 คน มาทุกวันพุธ และวันพฤหัสบดี เป็นต้น

จุดด้อยของการจัดตารางเวลาในรูปแบบนี้ คือ ครูสอนเสริมจะไม่มีเวลาตรวจสอบเด็กเป็นรายบุคคลหรือสังเกตเด็กในชั้นเรียนปกติ หรือให้คำแนะนำแก่บุคลากรอื่น ครูก็จำเป็นต้องจัดให้บริการสอนเสริมแก่เด็กนักเรียนบางกลุ่ม ก็จะทำให้เกิดผลเสียเด็กนักเรียนเหล่านั้น ฉะนั้นถึงแม้การจัดตารางรูปแบบนี้ เด็กนักเรียนจะได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ แต่ครูสอนเสริมจะไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ อันอาจทำให้เกิดปัญหาในทางการปฏิบัติได้ แต่อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 รูปแบบนี้ ครูสอนเสริมจะมีโอกาสไปสังเกตเด็กในชั้นเรียนปกติ และเข้าไปช่วยสอนเด็กในชั้นเรียนปกติร่วมกับครูประจำวิชาได้น้อยมาก และในปัจจุบันนี้นิยมใช้รูปแบบใหม่ คือ การให้ครูสอนเสริมไปช่วยสอนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องเพียงผู้เดียว ซึ่งการใช้วิธีนี้จะช่วยให้ครูสอนเสริมรู้ว่า ครูทั่วไปสอนอะไร สอนอย่างไร สอนวิธีใด ซึ่งครูสอนเสริมสามารถสอนเด็กพิการ หรือที่มีความบกพร่องให้สอดคล้องกับการสอนของครูทั่วไป และนอกจากนี้การสอนในสภาพห้องเรียนปกตินั้นจะได้บรรยากาศและอยู่ในสถานการณ์จริง

ในการพิจารณาว่า ควรจะเข้าไปช่วยสอนเด็กในชั้นเรียนปกติก็ครั้งต่อสัปดาห์ต่อคนนั้น อยู่กับสถานการณ์ของโรงเรียน สภาพความบกพร่อง และความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กแต่ละบุคคล อาจเป็น 2 – 3 หรือ 4 ครั้งต่อสัปดาห์ สำหรับเด็ก 1 คน ก็ได้ แล้วเวลาที่เหลือก็ให้เด็กมารับบริการที่ห้องสอนเสริม เป็นการใช้รูปแบบที่ผสมผสานกัน ซึ่งการจัดเช่นนี้ สามารถทำได้ แต่ก็ค่อนข้างยากที่จะจัดให้ลงตัวสำหรับเด็กทุกคน

ลักษณะการเข้าไปช่วยสอนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องในชั้นเรียนปกติของครูสอนเสริมนั้น อาจทำให้หลายลักษณะ เช่น การให้บริการหรือช่วยสอนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องโดยตรง โดยการนั่งประกบเด็กขณะครูทั่วไปสอน หรือสอนเนื้อหาวิชาซ้ำหรืออธิบายเพิ่มเติมให้กับเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องต่างหากในมุมห้องสองต่อสอง หรืออาจจัดให้เด็กทั่วไป เปลี่ยนหน้าที่กับครูทั่วไป โดยให้ครูทั่วไปสอนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่องกับเด็กทั่วไป กลุ่มเด็กแล้วให้ครูสอนเสริมสอนเด็กทั่วไป ส่วนใหญ่ในชั้นเรียน การปฏิบัติเช่นนี้ส่งเสริมให้ครูทั่วไป และครูสอนเสริมพัฒนาความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงบวก เพราะต่างฝ่ายต่างสนับสนุนและช่วยเหลือกันในการสอนนักเรียนก่อให้เกิดความเข้าใจโดยไม่ต้องใช้เวลามากในการอธิบาย รูปแบบของตารางเวลาต้องมีการคำนึงถึงความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง ความมากน้อยของความบกพร่อง การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ จำนวนเด็กพิการหรือที่มีความบกพร่อง จำนวนชั้นเรียน และจำนวนวิชาที่ครูสอนเสริมต้องรับผิดชอบให้บริการ

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึงการบริหารจัดการหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนรายบุคคล การตรวจสอบคัดกรอง คัดแยกแยกนักเรียนก่อนการรับเข้าเรียนร่วม การใช้เทคนิคการสอนของครูการศึกษาพิเศษ การรายงานผลการพัฒนาและความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดห้องเรียนและตารางเรียน การวัดผลและประเมินผลนักเรียนตามศักยภาพ การจัด

กิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดทำหลักสูตรการศึกษาพิเศษ การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน

5. วรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเรื่องศึกษาการจัดการเรียนร่วมของครูในโรงเรียนแกนนำ ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้รวบรวม วรณกรรมที่พิจารณาเห็นว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมของครูผู้ปฏิบัติการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ คือ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนการเรียนร่วม และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการเรียนร่วม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ตำแหน่ง

ณรงค์ อัมพรภาค (2550: 4) ได้ทำการศึกษา คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธศาสตร์ เขต 1 พบว่า คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูปกติ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ ธรรมบุญ รวีพงษ์ และคนอื่นๆ (2543: 9) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ

5.2 ลักษณะการสอน

เกษมพิทยา (2555: 36) ได้แบ่งลักษณะการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนในสถานศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ครูที่สอนกลุ่มไม่มีการทดลองเรียน ครูที่สอนกลุ่มทดลองเรียน

5.3 วุฒิการศึกษา

อีโกลส์ (Echols. 1992: 2883) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อการเรียนร่วมของเด็กปัญญาอ่อนในการศึกษาปกติ จากโรงเรียนบางโรงเรียนในรัฐเท็กซัส พบว่า ครูที่มีวุฒิต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนร่วมไม่ต่างกัน ทฟส์ (Tufts. 1985: 20) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครูการศึกษาพิเศษ ครูที่สอนเด็กปกติ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองเด็กปกติและผู้ปกครองเด็กพิเศษที่มีต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีปัญหาทางภาษากับเด็กปกติที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับการศึกษา ไม่ทำให้ทัศนคติต่อการเรียนร่วมแตกต่างกัน สิทธิชัย เวศสุวรรณ (2541: 72 – 75) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนแตกต่างกัน โกเมธ ปิ่นแก้ว (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

ต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ ในสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นว่า ควรมีการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก สมพงษ์ สิงหะพล (2536: บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ครูการศึกษาพิเศษ ควรมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษา เป็นอย่างต่ำ เนื่องจากต้องทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ โดยตรงที่ต้องต้องใช้ความสามารถและทักษะที่เฉพาะ

5.4 ประสบการณ์

สิทธิชัย เวศสุวรรณ (2541: 72 – 75) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 15 ปี และตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศงานโรงเรียนแตกต่างกัน ในทำนองเดียวกัน วาร์ดานี (สมบูรณ์ อาศิริพจน์. 2542: 31; อ้างอิงจาก Wardani. 1988: 1054) ได้ศึกษา พบว่า ครูที่สอนเด็กปกติที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ควรมีการอบรมครู ผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ของโรงเรียนก่อนเปิดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนนั้นๆ

5.5 การได้รับการอบรม

ชวนีย์ สายสุดใจ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งทำหน้าที่ประจำชั้นในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 97 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ วิรัตน์ วิทยานุรัตน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาด้านบุคลากร ครูส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิหรือไม่ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ จึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

หนึ่งนุช วงศ์ไทย (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตทวีวัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตทวีวัฒนา ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมประกอบด้วย การบริหารงาน การจัดการเรียนร่วม การดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ด้วยครูที่ปฏิบัติงานด้านการบริหารและดำเนินปฏิบัติการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 245 คน ผลการวิจัย

พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตทวีวัฒนา มีความเข้าใจในการบริหารงาน และการจัดการศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับปานกลางและได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษาวิจัยข้าราชการครูในเขตอื่นๆ เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบผลการวิจัยเพื่อช่วยกันหาทางแก้ปัญหา การจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมในโรงเรียนปกติและควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่อาจจะการทำให้ การจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมในโรงเรียนปกติแตกต่างกัน

นพมาศ สุทธิวิรัช (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีทีในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีทีในโรงเรียนแกนนำ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และเพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารจัดการ เรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีทีในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระประกอบด้วย ตำแหน่ง อายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการจัดการเรียนร่วม ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีที โดยครอบคลุมการบริหารจัดการเรียนร่วม ประกอบด้วย นักเรียนสภาพแวดล้อมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเครื่องมือกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร 9 คน และครูผู้สอน 101 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีที อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเครื่องมือปัญหา ในการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทีด้านนักเรียน พบว่า การเตรียมความพร้อมนักเรียน ทั่วไป มีการดำเนินการไม่ต่อเนื่อง การเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษปฏิบัติได้ ไม่ทั่วถึง ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ไม่มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน พบว่า มีปัญหาในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการจัดทำแผนการสอนที่ จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล (IIP) และด้านเครื่องมือพบว่างบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อ สื่อสำเร็จรูปค่าจ้างครูพี่เลี้ยงค่าตอบแทนวิทยากรบุคคลภายนอกและโครงการฝึกอาชีพครูไม่เพียงพอ ตามภาระงานขาดการทำวิจัยในชั้นเรียนและขาดการประสานงานกับหน่วยงานทางการแพทย์

วิวัฒน์ไชย ศรีวิวัฒน์ (2550: 94) ได้ทำการศึกษา สภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำ จัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีที (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีที (SEAT Framework) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบ สภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีที (SEAT Framework) ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนก ตามตำแหน่ง ประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระประกอบด้วยตำแหน่ง ประสบการณ์และขนาดของโรงเรียนตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ภายใต้โครงสร้างซีที (SEAT Framework) 4 องค์ประกอบ คือ 1) S – Student (นักเรียน) 2) E – Environment (สภาพแวดล้อม) 3) A – Activities (กิจกรรมการเรียนรู้) 4) T – Tools (เครื่องมือ) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีที (SEAT Framework) ระดับ

ประถมศึกษาปีการศึกษา 2547 – 2548 จำนวน 32 คน ครูโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) จำนวน 198 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี แตกต่างกัน

สมศักดิ์ไชยโชติ (2550: 109 – 110) ได้ทำการศึกษา สภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลันธุ์ เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลันธุ์ เขต 3 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลันธุ์ เขต 3 ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย สถานภาพและขนาดของโรงเรียน ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม 4 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียนมาตรฐาน ด้านกระบวนการเรียนการสอนมาตรฐานด้านการบริหารจัดการ และมาตรฐานด้านปัจจัย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหาร 59 คน และครูผู้สอน 235 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลันธุ์เขต 3 พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลันธุ์ เขต 3 สูงกว่าครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก

ณรงค์ อัมพรภาค (2550: 4) ได้ทำการศึกษา คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครุปกติ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครุการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมเป็นรายด้านและเพื่อศึกษาความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตัวแปรที่ศึกษา สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นสถานภาพตำแหน่งปัจจุบัน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนครุการศึกษาพิเศษครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมและผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในด้านคุณภาพนักเรียนด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานและความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของผู้ปกครองเด็กพิเศษเรียนร่วม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 17 คน ครูการศึกษาพิเศษ 17 คน ครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม 55 คน รวม 157 คน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครุการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับ

พอใช้ เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพนักเรียนอยู่ในระดับดี ด้านการเรียนการสอนด้านการบริหารจัดการและด้านปัจจัยการดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้เปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนครุการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมที่มีต่อคุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเป็นรายด้านพบว่าด้านคุณภาพนักเรียนและด้านการเรียนการสอนครูผู้สอนเด็กเรียนร่วมและครุการศึกษาพิเศษมีทัศนะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงานมีทัศนะแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก

กระทรวงศึกษาธิการ (2547: 10) ได้ทำการศึกษา ผลการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษของหน่วยงานต่างๆ ผลการประเมินมาตรฐานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนร่วมผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนร่วมมีนักการศึกษาหลายท่านไม่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาแบบจำแนกประเภทเด็ก เพราะว่าเป็นรูปแบบดังกล่าวอาจเหมาะสมกับเด็กด้านคลินิกแต่ไม่เหมาะสมกับงานด้านการศึกษาในการเรียนการสอนนั้น ครูพยายามต้องการหรือความสามารถของเด็กที่ยังเหลืออยู่ (Functional Needs) ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ครูจะต้องทราบว่าเด็กสามารถทำอะไรได้บ้าง และไม่สามารถทำอะไรได้บ้างครูพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งพัฒนาทักษะของเด็กที่ด้อยอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีกในขณะที่เดียวกันก็พยายามพัฒนาทักษะที่ยังไม่ดีของเด็กให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรใช้รูปแบบทางการศึกษา

เขาวินัย สายสุดใจ (2547: 102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อความต้องการในการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ตัวแปรที่ศึกษาตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย คุณวุฒิ ประสบการณ์ในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และพื้นฐานความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการในการนิเทศงานวิชาการประกอบด้วย ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านสื่อการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งทำหน้าที่ประจำชั้นในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 97 คน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ มีความต้องการนิเทศงานวิชาการในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ ครูที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีความต้องการนิเทศงานวิชาการสูงกว่าครูที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในภาพรวมและรายด้านที่ครูที่ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ มีความต้องการในการนิเทศงานวิชาการโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้านสูงกว่าครูที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

เบญจมา ชลธารันนท์ (2546: 72 – 79) ได้ประเมินระดับปฏิบัติงานตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 390 โรงเรียน ในการสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อนำนโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สำหรับเด็กและเยาวชนพิการ พบว่า

1. ด้านนักเรียน (S) ส่วนใหญ่มีการจัดเตรียมความพร้อม สำหรับนักเรียนพิการ และนักเรียนปกติ เช่น การประสานงานทางการแพทย์ การฝึกทักษะทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม และการเคลื่อนไหว การสื่อสาร การสังคม และการช่วยเหลือตนเอง สำหรับนักเรียนปกติมีการประชุมทำความเข้าใจจัดกิจกรรมการสอนร่วมกัน จัดป้ายนิเทศ และสอดแทรกในขณะทำการสอน เป็นต้น

2. ด้านสภาพแวดล้อม (E) ส่วนใหญ่ดำเนินการสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งในและนอกอาคาร เช่น ปูกระเบื้อง ทาสี ปูเสื่อ บริการน้ำเย็น ปรับแสงสว่าง ทางขึ้นลง มุ้งลวด สนามเด็กเล่น ห้องน้ำ แหล่งเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ ของเล่น ห้องเสริมวิชาการ ห้องเรียนการศึกษาพิเศษ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกและเพื่อความสวยงาม

3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A) ส่วนใหญ่ยังไม่มีในการทำหลักสูตรเฉพาะ แต่การปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียนพิการที่เรียนร่วมแต่ละบุคคลปรับยืดหยุ่นหลักสูตร ความยากง่ายให้เหมาะสมกับนักเรียน มีการจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม เน้นทักษะการช่วยเหลือตนเอง เช่น การแต่งกาย การขับถ่าย การรับประทานอาหาร การใช้อุปกรณ์ของเล่น การพัฒนากล้ามเนื้อ การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม การเคลื่อนไหว และการอ่านเขียนอักษรเบรลล์ เป็นต้น มีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะรายบุคคล (IIP) เก็บข้อมูล เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสม จัดกิจกรรมนอกห้องและในชุมชน รายงานความก้าวหน้า การประกันคุณภาพและการจัดตารางบริการเสริมให้โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติ

4. ด้านเครื่องมือ (T) มีการจัดทำนโยบาย แผน โครงการ ระบบบริการชัดเจน จัดสรรงบประมาณเฉพาะบุคคล โรงเรียนมีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อมให้มีขีดจำกัดน้อยที่สุด จัดสื่อสำหรับนักเรียนพิการ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สามารถดำเนินการได้ระดับมาก รวมทั้ง การพัฒนาบุคลากรโดยการอบรม ฝึกทักษะเฉพาะด้าน ฝึกกิจกรรมบำบัดและจัดหาบุคลากรช่วยเหลือ เป็นต้น

วิรัตน์ วิทยานุรัตน์ (2545: 79) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านนักเรียน ด้านสุขภาพ ด้านแผนการสอนและโครงการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านอาคารสถานที่ คือ สภาพอาคารเรียนไม่เหมาะสม ไม่เอื้อต่อการเรียนร่วม โดยเฉพาะนักเรียนที่พิการ ปัญหาด้านบุคลากร ครูส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิหรือไม่ผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ จึงไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม ปัญหาด้านนักเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่สนใจในการเรียน อายไม่กล้าแสดงออก ไม่ยอมร่วมกิจกรรม มีปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเรียนร่วม ไม่มั่นใจว่าบุตรหลาน

จะเรียนได้ กลัวจะถูกเพ่งรังเกียจ และฐานะยากจนต้องออกไปหารายได้เลี้ยงครอบครัว จึงมอบภาระการดูแลนักเรียนให้แก่โรงเรียน ปัญหาด้านแผนการสอนและโครงการสอน ครูไม่เข้าใจการจัดทำแผนการสอนและโครงการสอนครุมีภาระงานมาก และเห็นว่าการจัดทำแผนการสอนและโครงการสอนเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น และปัญหาด้านการวัดผลประเมินผล ครูผู้สอนยังไม่เข้าใจเรื่องวัดผลและประเมินผล การจัดการศึกษาพิเศษ ครูจะใช้เกณฑ์การวัดผลเช่นเดียวกับเด็กปกตินักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ผ่านเกณฑ์ และครูไม่ค่อยให้ความสนใจนักเรียนที่เรียนช้า

ธรรมบุญ รวีผอง และคนอื่นๆ (2543: 9) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา ตามตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ด้านการอบรม เพื่อประมวลข้อเสนอแนะในการจัดเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 344 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ควรจัดให้มีความรู้เฉพาะด้านเด็กพิเศษ ตลอดจนมีการอบรมอย่างสม่ำเสมอและมีค่าตอบแทนที่เหมาะสม อาคารสอนที่ควรจัดให้มีอาคารที่เอื้อต่อเด็กพิเศษ โดยการสร้างใหม่หรือปรับปรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่แล้ว สื่ออุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้หลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพของเด็กและควรสอนแยกตามกรวัดและการประเมินผลต่างจากเด็กปกติ

สมศักดิ์ โสรถาวร (2543: 85) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อสภาพปัจจุบันและข้อเสนอแนะการจัดการเรียนร่วมของนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ด้านการจัดอาคารสถานที่ ด้านการคัดแยกเด็ก และด้านการสื่อสารเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนร่วม 71 โรงเรียน จำนวน 142 คน จากผลวิจัยพบว่า การดำเนินการจัดการเรียนร่วมกันของนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ในด้านการจัดอาคารสถานที่ การคัดแยกเด็กและด้านการสื่อสารเรียนการสอน ส่วนการใช้เทคนิควิธีสอนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก สภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมกันของเด็กปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีปัญหาในระดับมากคือ ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ปัญหาด้านการจัดการอยู่ในระดับน้อย ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนร่วมกัน ด้านการจัดการควรมีการวางแผนร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

มีผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติร่วมกัน อย่างชัดเจน ด้านบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่องไปพร้อมๆ กัน เพื่อคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านอาคารสถานที่ ควรปรับปรุงสภาพอาคารที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนร่วม มีห้องน้ำอยู่ใกล้ห้องเรียน อากาศถ่ายเทสะดวกและห้องเรียนควรอยู่ชั้นล่างของอาคาร ด้านวัสดุอุปกรณ์ รัฐบาลจะต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้โรงเรียน เช่น เครื่องช่วยฟัง คอมพิวเตอร์ฝึกพูด และแบบทดสอบวัดสติปัญญา

สมบูรณ์ อาศิรพจน์ (2542: 83) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบเจตคติของผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนโครงการเรียนร่วมที่มีผลต่อความสามารถในการเรียนและปรับตัวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติของผู้บริหาร ครูที่ทำการสอน และครูที่ไม่ได้ทำการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนโครงการเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้บริหารมีเจตคติในทางบวกต่อความสามารถในการเรียนและการปรับตัวของนักเรียนสูงกว่าครูที่ทำการสอน และครูที่ไม่ได้ทำการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ครูที่มีวุฒิการศึกษาพิเศษที่มีเจตคติในทางบวกที่สูงกว่าครูที่ไม่มีวุฒิการศึกษาพิเศษ และครูที่มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการน้อยกว่า 5 ปี

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ทัฟส์ (Tufts. 1985: 20) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของครูการศึกษาพิเศษ ครูที่สอนเด็กปกติ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองเด็กนักเรียนและผู้ปกครองเด็กพิเศษที่มีต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีปัญหาทางด้านภาษากับเด็กปกติที่กำลังเรียนในชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตเมืองลอสแอนเจลิส แคลิฟอร์เนีย พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า เพศชายกับเพศหญิงมีทัศนคติต่อการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน อายุทำให้ทัศนคติของบุคคลดังกล่าวแตกต่างกัน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานไม่ทำให้ทัศนคติต่อการเรียนร่วมแตกต่างกัน

แมทธิวส์ (Mathews. 1984: 9) ได้ศึกษาทัศนคติของครูต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และปัญญา ในมลรัฐลันงอ ประเทศมาเลเซีย ได้ผลการศึกษา ดังนี้ ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรี ให้การยอมรับเด็กมากกว่าครูที่ไม่มีวุฒิหรือมีวุฒิในระดับอื่นๆ หากพิจารณาระหว่างเชื้อชาติแล้วพบว่าชาวมาเลเซียเชื้อสายมาเลเซียและอินเดีย ครุมีพื้นฐานทางการศึกษาพิเศษให้การยอมรับเด็กมากกว่าครูที่ไม่มีพื้นฐานทางการศึกษาพิเศษ หากพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วพบว่าครูส่วนมาก ยังมีทัศนคติในทางลบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และให้ความเห็นต่อไปว่าการให้การศึกษแก่เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญานั้นควรแยกจากเด็กปกติอย่างเด็ดขาด

ไบรท์ (Bright. 1986: 50) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของโครงการเรียนร่วมที่ได้ประสบความสำเร็จ โดยทำแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของโครงการที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งได้รวบรวมลักษณะสำคัญ 6 ประการ 1) มีการเตรียมเพื่อการเรียนร่วม 2) เจตคติเชิงบวกต่อการเรียนร่วม 3) การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการฝึกทำความคุ้นเคย 4) สัดส่วนของจำนวนครูและนักเรียนที่เหมาะสม 5) การจัดให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม 6) การประเมิน

เด็กได้เร็วที่สุดและการควบคุมติดตามผล ส่วนที่สองเป็นแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับเจตคติที่มีต่อโครงการเรียนร่วม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูสอนในโครงการเรียนร่วมที่จัดเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 85 คน และครูปกติ จำนวน 85 คน ผลจากการศึกษาพบว่า ครูสอนในโครงการเรียนร่วมส่งคำตอบกลับมาคิดเป็นร้อยละ 75 และครูปกติร้อยละ 39 มีความเห็นว่า โครงการที่ถือว่าประสบความสำเร็จนั้น จะมีลักษณะทั่วไป 3 ประการ คือ 1) เจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม 2) การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย 3) การจัดให้มีบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม และนอกจากนี้ พบว่า การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย สัดส่วนของจำนวนครูต่อนักเรียนที่เหมาะสมการประเมินเด็กได้เร็วที่สุด และการควบคุมติดตามผลที่ใช้อยู่ในโครงการ ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

วาร์ดานี (สหภัทร์ เจริญยศ. 2540; อ้างอิงจาก Wardani. 1988: 1054) ได้สำรวจเจตคติของครูการศึกษาพิเศษกับครูที่สอนเด็กปกติในเกาะบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษและการเรียนร่วม การสำรวจพบว่า ครูการศึกษาพิเศษมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในทางบวกมากกว่าครูที่สอนเด็กปกติ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 1 – 2 ปี โดยภาพรวมแล้ว ครูส่วนมากในเกาะบาห์ลี มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และต่อการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติ

เบลนชาร์ด (Blinchar. 1991: 147) ได้ทดลองจัดกิจกรรมเชิงปฐมนิเทศ สำหรับนักเรียนปกติระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนดำเนินการโครงการเรียนร่วม ระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติ พบว่า นักเรียนปกติมีทัศนคติในทางบวกต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ก่อนที่จะให้มีการเรียนร่วมระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติ

อีโคลส์ (Echols. 1992: 2883) ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อการเรียนร่วมของเด็กปัญญาอ่อนในการศึกษาปกติ จากโรงเรียนบางโรงเรียนในรัฐเท็กซัส พบว่า ครูที่มีอายุน้อยกว่า มีความคิดเห็นในทางบวกต่อการเรียนร่วมมากกว่าครูที่มีอายุมากกว่า ครูที่มีวุฒิต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเรียนร่วมไม่ต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่ามีความคิดเห็นในทางบวกต่อการเรียนร่วมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กปัญญาอ่อนมาก่อน มีความคิดเห็นต่อการเรียนร่วมไม่แตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์และครูประถมศึกษาไม่มีความคิดเห็นในทางบวกต่อการเรียนร่วม

ลัทธแฮม (Latham. 1997: 1245) ได้ศึกษาเจตคติและความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนร่วมของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการให้บริการ พบว่า ครูปกติ ผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษมีเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมและมีความเชื่อตรงกัน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีสิทธิได้รับการบริการทางการศึกษา ครูปกติและครูการศึกษาพิเศษมีความเชื่อว่า การจัดการเรียนร่วมจะสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน ข้อมูล ข่าวสารและประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนร่วมมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในด้านรูปแบบการจัดการเรียนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กพิเศษสามารถเรียนร่วมได้ดี จะมีปัญหาอยู่บ้างในเรื่องของการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม การวัดผลที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสริม แต่ก็ยังขาดสื่อการเรียนการสอน รวมทั้งต้องคำนึงถึงทัศนคติของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองว่ามีทัศนคติต่อการเรียนร่วมเป็นไปในทางใด รวมทั้งได้พัฒนาครูให้มีความพร้อมในด้านความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการจัดการเรียนร่วมซึ่งมีส่วนสำคัญยิ่งต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนร่วม ดังนั้นการจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพนั้น ได้มีข้อเสนอแนะว่า ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองในการช่วยกันวางแผน กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม การกำกับดูแล ติดตาม และให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ สื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ที่มีความจำเป็นต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเพียงพอ นอกจากนี้โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนแกนนำการดำเนินงานจัดการเรียน ทางโรงเรียนต้องมีการเตรียมความพร้อม กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย แผนงาน โครงการชัดเจน ระบบการดำเนินงานให้ครอบคลุมภารกิจ ปรับทัศนคติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน ปรับหลักสูตรวิธีสอน การวัดผล การบริหารจัดการและการประสานงานในการจัดการกับบุคลากรนอกโรงเรียน การดำเนินงานดังกล่าวจะเน้นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติประสบผลสำเร็จ ซึ่งผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนร่วมและเพื่อที่จะพัฒนาบุคลากร ทุกคนให้สามารถนำความรู้ ประสบการณ์มาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาหน่วยงานในทุกๆ ด้านอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง และยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การกำกับติดตามของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้จัดลำดับการดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งสิ้น 88 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียน ของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งมีการเลือกแบบเจาะจงมา 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเกษมพิทยา โรงเรียนสมถวิล โรงเรียนสัจย์สงวน โดยกำหนดให้เป็นครูของทั้ง 3 โรงเรียน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเป็นครูปกติ 113 คน และครูเรียนร่วม 56 คน รวมทั้งสิ้น 169 คน

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง	
	ครูปกติ	ครูเรียนร่วม
1. เกษมพิทยา	46	24
2. สมถวิล	39	20
3. สัตย์สงวน	28	12
รวม	113	56

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่จำแนกตามตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การได้รับการอบรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการปฏิบัติการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมโดยครอบคลุมการจัดการเรียนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ในสถานศึกษาเอกชน โดยครอบคลุมการจัดการเรียนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและตัวแปรที่กำหนดไว้

3. จัดทำแบบสอบถาม

3.1 สร้างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ จำแนกตามตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การได้รับการอบรม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

3.2 สร้างแบบสอบถามการปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ลักษณะแบบสอบถามประกอบด้วยประโยคข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและสำนวน ภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำร่างแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) โดยได้ค่าความสอดคล้อง 0.60 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try out) กับครูปฏิบัติการสอนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียน ของโรงเรียนดลวิทยา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในด้านเตรียมความพร้อมเท่ากับ .896 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมเท่ากับ .899 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรเท่ากับ .896 และทั้งฉบับเท่ากับ .892

7. นำแบบสอบถามฉบับที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข จนมีความสมบูรณ์ จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ปฏิบัติการสอนดำเนินการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเกษมพิทยา โรงเรียนสมถวิล โรงเรียนสัจย์สงวน

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยเข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามให้กับครูปกติและครูสอนเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน

3. รวบรวมแบบสอบถาม ได้รับคืน 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.22

5. การจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยนำมาจัดการกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ซึ่งได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.22

2. แบบสอบถามตอนที่ 1 จำแนกข้อมูลตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา คือ ตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การได้รับการอบรม นำมาหาค่าความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. แบบสอบถาม ตอนที่ 2 นำแบบสอบถาม ภาคนิพนธ์และครูสอนเรียนร่วม มาตรวจให้คะแนน ข้อคำถาม แต่ละข้อตามเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยกำหนดโปรแกรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3.3 วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการดำเนินการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 6 ด้าน ตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การได้รับการอบรม ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 สถิติสำหรับการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence, IOC)

5.1.2 หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

การเปรียบเทียบการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม จำแนกตาม จำแนกตามตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ การได้รับการอบรม ใช้การทดสอบค่าที (t-test)



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การได้รับการอบรม
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ระดับชั้นแบ่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
P	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เขต 1

ตอนที่ 4 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
ครูปกติ	111	66.9
ครูเรียนร่วม	55	33.1
รวม	166	100.0
ลักษณะการสอน		
กลุ่มไม่ทดลองเรียน	56	33.7
กลุ่มทดลองเรียน	110	66.3
รวม	166	100.0
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	119	71.7
สูงกว่าปริญญาตรี	47	28.3
รวม	166	100.0
ประสบการณ์		
น้อยกว่า 5 ปี	86	51.8
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	80	48.2
รวม	166	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
การได้รับการอบรม		
เคยได้รับการอบรม	115	69.3
ไม่เคยได้รับการอบรม	51	30.7
รวม	166	100.0

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูปกติ ลักษณะการสอนเป็นกลุ่มทดลอง เรียน วุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี และเคยเข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ผลปรากฏ ดังตาราง 3 – 6

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการเตรียมความพร้อม	4.59	0.40	มากที่สุด
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.44	0.43	มาก
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.32	0.50	มาก
รวม	4.45	0.31	มาก

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.40) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.43) และ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.50)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรวมและรายข้อ

ด้านการเตรียมความพร้อม	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมทุกภาคเรียน	4.87	0.35	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการแจ้งหรือประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน	4.76	0.45	มากที่สุด
3. โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการ กิจกรรมความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม	4.77	0.45	มากที่สุด
4. โรงเรียนของท่านมีการฝึกอบรมหรือสอนทักษะการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้กับบุคลากรและนักเรียนทั่วไป	4.64	0.61	มากที่สุด
5. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไป	4.55	0.63	มากที่สุด
6. ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียนทั่วไปและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนร่วม	4.53	0.67	มากที่สุด
7. โรงเรียนส่งครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสม่ำเสมอ	4.49	0.66	มาก
8. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียน	4.49	0.64	มาก
9. โรงเรียนมีการจัดทำแผนฝึกทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.51	0.58	มากที่สุด
10. โรงเรียนมีการจัดทำแผนฝึกทักษะทางวิชาการและทักษะการทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อม	4.52	0.64	มากที่สุด
11. โรงเรียนได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมไว้ในนโยบายหรือแผนปฏิบัติการของโรงเรียน	4.47	0.64	มาก
12. โรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วมเป็นไปตามนโยบายหรือแผนที่วางไว้	4.44	0.66	มาก
รวม	4.59	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ด้านการเตรียมความพร้อม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณารายข้อส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ข้อ 7) โรงเรียนส่งครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.66) ข้อ 8) โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติ

อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.64) ข้อ11) โรงเรียนได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมไว้ในนโยบายหรือแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.64) และ12) โรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วมเป็นไปตามนโยบายหรือแผนที่วางไว้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.66)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมและรายข้อ

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการปรับปรุงภายนอกตัวอาคาร ทางเดิน หรือสร้างสัญลักษณ์ ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.56	0.66	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีห้องน้ำตามมาตรฐานที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.46	0.68	มาก
3. โรงเรียนมีการจัดสถานที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษรับประทานอาหารอย่างเหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรค	4.46	0.70	มาก
4. โรงเรียนมีการปรับปรุงภายในอาคาร เช่น ประตู บันได พื้น ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.42	0.71	มาก
5. โรงเรียนมีการจัด สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น สวิตช์ไฟ แก้อั ลิปต์ ทางลาด เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.41	0.69	มาก
6. โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอกอาคาร ได้แก่ ราวบันได ทางเดิน เครื่องปรับอากาศ ที่นั่งพักริมทาง เครื่องช่วยฟัง อย่างเพียงพอ	4.37	0.69	มาก
7. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างชัดเจน	4.39	0.71	มาก
8. โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม	4.36	0.71	มาก
9. โรงเรียนมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม	4.37	0.75	มาก
10. โรงเรียนมีการจัดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.59	0.63	มากที่สุด
11. โรงเรียนมีการสนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในคราวต่อไป	4.47	0.67	มาก
12. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	4.40	0.62	มาก
รวม	4.44	0.43	มาก

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณารายข้อส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อ 1) โรงเรียนมีการปรับปรุงภายนอกตัวอาคาร ทางเดิน หรือสร้างสัญลักษณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.66) และข้อ 10) โรงเรียนมีการจัดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.63)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต1ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรโดยรวมและรายข้อ

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไปเพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.25	0.77	มาก
2. โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรคู่ขนานเป็นแนวทางเพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.19	0.82	มาก
3. โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล	4.22	0.75	มาก
4. โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นลายลักษณ์อักษร	4.25	0.73	มาก
5. โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอนรายบุคคล	4.52	0.68	มากที่สุด
6. โรงเรียนมีการประเมินผลการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล	4.49	0.65	มาก
7. ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนของท่านมีการใช้เทคนิคการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เทคนิคการวิเคราะห์งาน	4.36	0.75	มาก
8. โรงเรียนมีการ คัดกรองและตรวจสอบทางการศึกษานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนรับเข้าเรียนร่วม	4.24	0.81	มาก
9. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งในและนอกห้องเรียน	4.31	0.79	มาก
10. โรงเรียนมีการจัดตารางเรียนและห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.26	0.79	มาก
11. โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามศักยภาพของนักเรียน	4.29	0.79	มาก
12. โรงเรียนมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษปีละ 2 ครั้ง	4.48	0.66	มาก
รวม	4.48	0.66	มาก

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายข้อส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากยกเว้น ข้อ 5) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอนรายบุคคลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.68)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลปรากฏดังตาราง 7 – 11

ตาราง 7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ครูเรียนร่วม		ครูปกติ		t	P
	n = 55		n = 111			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านเตรียมความพร้อม	4.55	0.45	4.59	0.38	-0.689	.492
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.43	0.44	4.43	0.43	-0.061	.951
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.41	0.49	4.29	0.48	1.544	.125
รวม	4.46	0.35	4.44	0.30	0.464	.644

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา
เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามลักษณะการสอน

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ลักษณะการสอน				t	P
	กลุ่มไม่ทดลองเรียน		กลุ่มทดลองเรียน			
	n = 56		n = 110			
	\bar{X}	S.D	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านเตรียมความพร้อม	4.54	0.45	4.60	0.38	-0.853	.001*
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.42	0.45	4.44	0.42	-0.289	.773
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.40	0.49	4.29	0.48	1.424	.156
รวม	4.45	0.35	4.44	0.30	.230	.819

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีลักษณะการสอนต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเตรียมความพร้อม มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูกลุ่มทดลองเรียนมีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมด้านเตรียมความพร้อมมากกว่าครูกลุ่มไม่ทดลองเรียน

ตาราง 9 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P
	n = 119		n = 47			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านเตรียมความพร้อม	4.57	0.43	4.61	0.33	-.610	.542
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.40	0.46	4.52	0.32	-1.697	.092
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.32	0.50	4.35	0.45	-.374	.709
รวม	4.43	0.34	4.49	0.25	-1.224	.223

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ประสบการณ์				t	P
	น้อยกว่า 5 ปี		มากกว่า 5 ปีขึ้นไป			
	n = 86		n = 80			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านเตรียมความพร้อม	4.61	0.37	4.54	0.44	1.123	.263
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.50	0.40	4.36	0.45	2.153	.033
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.38	0.44	4.27	0.52	1.492	.138
รวม	4.50	0.25	4.39	0.37	2.238	.027

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกการได้รับการอบรม

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	การได้รับการอบรม				t	P
	เคย		ไม่เคย			
	n = 115		n = 51			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านเตรียมความพร้อม	4.56	0.43	4.63	0.33	-0.984	.326
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.39	0.47	4.53	0.33	-1.930	.055
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.32	0.50	4.34	0.45	-0.288	.774
รวม	4.42	0.34	4.50	0.25	-1.445	.150

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีการได้รับการอบรมต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังรายละเอียดตามตาราง 12 – 14

ตาราง 12 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านเตรียมความพร้อม

ด้านเตรียมความพร้อม	จำนวน	ร้อยละ
1. บุคลากรควรมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เพียงพอกับความต้องการและจำนวนเด็ก	10	5.92
2. ครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มากกว่านี้	7	4.14
3. ครูควรจัดความพร้อมให้ตรงตามศักยภาพของเด็กแต่ละประเภทและควรจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เกิดความเหมาะสมแต่ละด้าน	7	4.14
4. ผู้ปกครองควรส่งเสริมและมีส่วนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ไม่มีความพร้อมในการเรียนร่วมกับเด็กปกติ	5	2.96
5. โรงเรียนควรรับนักเรียนที่มีความพร้อมที่จะอยู่กับเพื่อนๆ มีพฤติกรรมไม่ก้าวร้าวและทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น	5	2.96
6. ครูควรมีการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษบางคนที่ไม่สามารถอ่านเขียน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวันให้เป็นพิเศษ	5	2.96
7. ครูควรแยกเด็กมีอายุเกินเกณฑ์ ที่มีพฤติกรรมแตกต่างกันในชั้นเรียนออกเป็นกลุ่ม	4	2.37

จากตาราง 12 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน ด้านเตรียมความพร้อม พบว่า บุคลากรควรมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เพียงพอกับความต้องการและจำนวนเด็ก มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 5.92 รองลงมาคือ ครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มากกว่านี้ และครูควรจัดความพร้อมให้ตรงตามศักยภาพของเด็กแต่ละประเภทและควรจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เกิดความเหมาะสมแต่ละด้าน คิดเป็นร้อยละ 4.14

ตาราง 13 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
1. โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนเพราะนักเรียนมีจำนวนมาก	10	5.92
2. ครูควรสร้างความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กให้มาก	8	4.73
3. โรงเรียนควรจัดห้องเรียนสำหรับเด็กเรียนร่วม สภาพแวดล้อมภายในห้องคับแคบ เมื่อเด็กรวมตัวกัน ของเล่นไม่เพียงพอ	6	3.55
4. โรงเรียนควรมีความพร้อมและงบประมาณของแต่ละโรงเรียนยังไม่เอื้ออำนวยในด้านการจัดสภาพแวดล้อม	6	3.55
5. ครูควรมีการแบ่งที่เฉพาะให้กับเด็กพิเศษ เช่น เด็กที่พิการทางแขนขา คือยังไม่มีทางลาดหรือลิฟต์	5	2.96
6. โรงเรียนควรจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้โปร่งสบาย	2	1.18

จากตาราง 13 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เพราะนักเรียนมีจำนวนมาก มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 5.92 รองลงมาคือ ครูควรสร้างความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กให้มาก คิดเป็นร้อยละ 4.73

ตาราง 14 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
1. ครูควรแยกแยะตัวชี้วัดความสามารถเด็กแต่ละคนและรายวิชา	12	7.10
2. โรงเรียนควรสร้างหลักสูตรให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้นใหม่ เพราะหลักสูตรที่ใช้อยู่ยากเกินไปสำหรับเด็กกลุ่มนี้	10	5.92
3. โรงเรียนควรเน้นหลักสูตรที่เหมาะสมกับเด็กพิเศษจริง ไม่ควรเน้นวิชาการมากเกินไป เพราะเด็กมีสมาธิในการเรียนน้อยมาก และเน้นให้เด็กช่วยเหลือตนเองให้ได้	9	5.33
4. หลักสูตรของชั้นเรียนปกติไม่เหมาะกับเด็กพิเศษ	7	4.14
5. สถานศึกษาไม่ยืดหยุ่น ไปบางครั้งให้ทำตามความสามารถของเด็ก	6	3.55
6. ครูไม่ควรเน้นวิชาการมากเกินไป ควรเข้าใจว่าเด็กแต่ละคน แต่ละประเภท จะต้องรับรองค์ความรู้ได้มากแค่ไหน	5	2.96

จากตาราง 14 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ครูควรแยกแยะตัวชี้วัดความสามารถเด็กแต่ละคน และรายวิชา มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.10 รองลงมาคือ โรงเรียนควรสร้างหลักสูตรให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้นใหม่ เพราะหลักสูตรที่ใช้อยู่ยากเกินไปสำหรับเด็กกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 5.92

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การได้รับการอบรม
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูปฏิบัติการสอนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวนทั้งสิ้น 169 คน เป็นครูเรียนร่วม 56 คน และครูปกติ 113 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ด้วยการหาค่าดัชนี IOC (Index of Item Objective Congruence) ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฏิบัติการสอนที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค ผลการวิเคราะห์มีค่าความเชื่อมั่น 0.897 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และสามารถเก็บข้อมูลได้ 166 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.22 สำหรับการจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ใช้ค่า \bar{X} และ S.D. การทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ t-test

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถามได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สรุปได้ดังนี้

2.1 การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีลักษณะการสอนต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเตรียมความพร้อม มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูกลุ่มทดลองเรียนมีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมด้านเตรียมความพร้อมมากกว่าครูกลุ่มไม่ทดลองเรียน

2.3 การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4 การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.5 การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีการได้รับการอบรมต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน ด้าน เตรียมความพร้อม พบว่า บุคลากรควรมีความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เพียงพอ กับความต้องการและจำนวนเด็ก มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 5.92 รองลงมาคือ ครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มากกว่านี้ และครูควรจัดความพร้อมให้ตรงตาม

ศักยภาพของเด็กแต่ละประเภทและควรจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เกิดความเหมาะสมแต่ละด้าน คิดเป็นร้อยละ 4.14

3.2 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เพราะนักเรียนมีจำนวนมาก มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 5.92 รองลงมาคือ ครูควรสร้างความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กให้มาก คิดเป็นร้อยละ 4.73

3.3 การรวบรวมข้อเสนอแนะการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า ครูควรแยกแยะตัวชี้วัดความสามารถเด็กแต่ละคนและรายวิชา มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.10 รองลงมาคือ โรงเรียนควรสร้างหลักสูตรให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้นใหม่ เพราะหลักสูตรที่ใช้อยู่ยากเกินไปสำหรับเด็กกลุ่มนี้ คิดเป็นร้อยละ 5.92

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายไว้ ดังนี้

1. การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยโรงเรียน มีการประชุม ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมทุกภาคเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนมีการสนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในคราวต่อไป และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยโรงเรียนมีการประเมินผลการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะการดำเนินการจัดการเรียนร่วม มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในสถานศึกษาเอกชน ภายใต้วิสัยทัศน์ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทัวถึง และเสมอภาค ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 3 – 6) สถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จึงมีการจัดการเรียนร่วมทุกโรงเรียนโดยมีการส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เปิดโอกาสให้นักเรียนดังกล่าวที่ได้ผ่านการพิจารณาหลายๆ ด้านประกอบกันตามความเหมาะสมกับโครงการแล้วให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนและร่วมทำกิจกรรมกับเด็กนักเรียนปกติทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในโครงการทั้งในด้านวิชาการ และการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน และอนาคต (โรงเรียนเกษมพิทยา. 2556: 3) นอกจากนี้ข้อค้นพบยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมาศ สุทธิวิรัช (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การบริหารการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทีในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า การบริหารการเรียนร่วม

โดยใช้โครงสร้างที่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมบุญ รวีผ่อง และคนอื่นๆ (2543: 9) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมเด็กพิเศษกับเด็กปกติ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามตำแหน่ง ลักษณะการสอน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และการได้รับการอบรม โดยอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันครูเรียนร่วมส่วนใหญ่ได้รับการอบรมตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาคนพิการของสถานศึกษาเอกชนหรือให้ดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะทาง และได้รับมอบหมายให้สอนทักษะแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากครูที่สอนชั้นเรียนร่วมสอนเด็กแล้ว แต่ทักษะยังไม่เกิดกับเด็กคนนั้น ครูเรียนร่วมต้องสอนทักษะเดิมซ้ำอีก จนกระทั่งเด็กเกิดทักษะนั้น สำหรับรูปแบบนี้ ครูเรียนร่วมจะรับผิดชอบเด็กจำนวนหนึ่ง เป็นจำนวนจำกัด ครูปกติและครูเรียนร่วมต้องมีการพบปะเพื่อประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับทักษะของเด็ก และมีการวางแผนร่วมกัน นอกจากนี้ข้อค้นพบยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานการศึกษา (2554: 68 – 77) ที่ได้อธิบายถึงกระบวนการเตรียมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำไว้ว่า โรงเรียนที่จะดำเนินการจัดการเรียนร่วมต้องมีการจัดเตรียมความพร้อมนักเรียนและบุคลากร มีการประชุมชี้แจงและประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม การรับสมัครนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วม มีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ทั้งภายนอกและภายในห้องเรียน สื่อสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับประเภทความพิการ มีการสร้างหลักสูตรและปรับหลักสูตรปกติทั่วไปให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมในโรงเรียน มีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนประจำวัน ที่ถูกต้อง และมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมเพื่อทำการติดต่อ ประสานงานกับ ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบำบัดฟื้นฟูนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีลักษณะการสอนต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเตรียมความพร้อม มีการปฏิบัติกรดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ลักษณะการสอนในกลุ่มทดลองเรียน มีการเตรียมความพร้อมมากกว่ากลุ่มที่ไม่ทดลองเรียน ซึ่งครูต้องเตรียมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้พร้อมที่จะเข้าเรียนร่วมได้ นอกจากนี้ครูยังมีความเข้าใจเด็ก และเตรียมความพร้อมที่จะสอนเด็กได้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เกษมพิทยา (2555: 36) ได้แบ่งเกณฑ์ลักษณะการสอนเด็กที่มีความต้องการ

พิเศษ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ครูที่สอนกลุ่มไม่ทดลองเรียน และครูผู้สอนกลุ่มทดลองเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจา ชลธารินทร์ (2546: 7) กล่าวถึง ลักษณะการสอนของครูที่มีการจัดการเรียนรวมก่อนการเรียนในชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนปกติ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่ทดลองเรียน เป็นกลุ่มที่มูลนิธิสถาบันแสงสว่าง โรงเรียนสอนคนตาบอด หรือมีใบรับรองแพทย์ เพื่อส่งตัวมาเรียน โดยเรียนร่วมกันกับนักเรียนปกติ โรงเรียนและครูจะต้องปรับสภาพแวดล้อม หลักสูตร วัตถุประสงค์ เทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์ การประเมินผลเพื่อให้ครูและโรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอน เพื่อสนองความต้องการของเด็กทุกคนเป็นรายบุคคลได้ และกลุ่มทดลองเรียน โดยทางโรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เด็กควรได้รับการเตรียมความพร้อมทันทีที่พบความพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพทุกด้าน โดยการกระตุ้นพัฒนาการในส่วนที่เหลืออยู่ฟื้นฟูสมรรถภาพความสามารถเตรียมความพร้อม ต้องเตรียมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและวิชาการ รวมทั้งการช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวัน เตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น การทำความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในการเคลื่อนไหว เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษช่วยเหลือตนเองได้มากที่สุด และอยู่ร่วมกับนักเรียนทั่วไปได้อย่างปกติสุข

2.3 การดำเนินงานการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการดำเนินการจัดการเรียนรวม ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนได้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู การศึกษาพิเศษที่สนับสนุนให้ครูและคณาจารย์ได้พัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ เนื่องจากต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 3 – 6) นอกจากนี้ข้อค้นพบยังสอดคล้องกับแนวคิดของ อีโคลส์ (Echols. 1992: 2883) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อการเรียนรวมของเด็กปัญญาอ่อนในการศึกษาปกติ จากโรงเรียนบางโรงเรียนในรัฐเท็กซัส พบว่า ครูที่มีวุฒิต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนรวมไม่ต่างกัน โกเมซ ปิ่นแก้ว (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ ในสถานศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีความเห็นว่า ควรมีการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก สมพงษ์ สิงหะพล (2536: บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ครูการศึกษาพิเศษควรมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาเป็นอย่างต่ำ เนื่องจากต้องทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กพิเศษ โดยตรงที่ต้องใช้ความสามารถและทักษะที่เฉพาะ

2.4 การดำเนินงานการจัดการเรียนรวมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการดำเนินการจัดการเรียนรวมทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูทุกคนได้รับการฝึกให้มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ โดยมีหน้าที่พัฒนาเด็กให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สร้างเด็กให้มีความรู้ พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาชุมชน และประเทศให้ก้าวหน้ามั่นคง นอกจากนี้ข้อค้นพบยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาร์ดานี (สมบูรณ์ อาศิริพจน์. 2542: 31; อ้างอิงจาก Wardani. 1988: 1054) ได้ศึกษาพบว่า ครูที่

สอนเด็กปกติที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 3 ปีขึ้นไป มีเจตคติในทางบวกต่อเด็กที่มีความต้องการ พิเศษ และต่อการเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ ควรมีการอบรมครู ผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากรอื่นๆ ของโรงเรียนก่อนเปิดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนนั้นๆ

5. การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีการได้รับการอบรมต่างกัน มีการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูปกติ และครูเรียนร่วมที่เคยได้รับการฝึกอบรม มีความรู้ มีความเข้าใจในการดำเนินงาน การจัดการเรียนร่วมและการประชุมวางแผน ชี้แจงแนวทางในการจัดเรียนร่วมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูผู้สอน เด็กปกติ ผู้ปกครองนักเรียนปกติ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และมีทัศนคติที่ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และให้ความเมตตาในฐานะเป็น นักเรียนในความรับผิดชอบของตนเอง นอกจากนี้ข้อค้นพบยังสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจมา ชลธารินทร์ (2546: 34 – 35) กล่าวว่า การทำวิจัยด้านการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้มีพื้นฐานทางวิชาการ เพิ่มขึ้น อาจจะสนับสนุนให้ทำงานวิจัยในชั้นเรียนหรืองานวิจัยขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนควรให้การสนับสนุน เรื่องเงินทุน หรือมีที่ให้เสนอผลงานวิจัย มีการผลิตสื่อการสอน ให้โอกาสครูและบุคลากรได้แสดงความสามารถ ได้เต็มที่ ให้รางวัลกับครูที่สอนดีมีผลงานและบุคลากรอื่นที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน เช่น มีการประกวดคัดเลือกครู บุคลากรแล้วให้รางวัล โดยจัดทำบอร์ดประกาศเกียรติคุณ อาจจัดทำโล่เกียรติคุณ ประกาศนียบัตรหรือรางวัลอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผน อบรมครูให้ความรู้ ครูเกี่ยวกับเด็ก ที่เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการ
2. สถานศึกษาควรมีการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดหลักสูตรและกำหนดตัวชี้วัดรายวิชาเพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของครู โดยมีการกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาเอกชน



บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หลักสูตรสำหรับเด็กกลุ่มพิเศษ (กลุ่ม ข.) ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- . (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2545). *ยุทธศาสตร์การบริหารโรงเรียนเรียนร่วมสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2547). *ถามตอบปัญหาการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมและการจัดการศึกษา พิเศษโดยครอบครัวและชุมชน กระทรวงฯ.
- . (2550). *รวมพลัง 3 เดือนขับเคลื่อนการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2550). *รายงานการสังเคราะห์การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงฯ.
- . (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรุงเทพมหานคร. (2551). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2552-2555)*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร.
- . (2552). *เทคนิคการบำบัดสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2552). *แผนปฏิบัติการราชการ 4 ปี (พ.ศ. 2552 – 2555)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- . (2554). *การเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
- กัญญารัตน์ ว่องศิริกุล. (2550). *แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการ พิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เกยูร วงศ์ก้อม. (2548). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: แวนแก้ว.
- คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. (2550). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฉบับที่ 3 (พ.ศ.2550 – 2554)*. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.

- จินตนา อัมพรภาค. (2546). การสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ ชาวชายโขง. (2547). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กเรียนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.
- เชาวนีย์ สายสุดใจ. (2547). การศึกษาความต้องการในการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ อัมพรภาค. (2550). การศึกษาคุณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 และ 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐรินทร์ แซ่จุง. (2549). การศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นพมาศ สุธีวิรัช. (2551). การศึกษาการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิษยา ทองจันทร์. (2547). การศึกษาความต้องการของครูและผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาพิเศษ). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจา ชลธารันนท์. (2545). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนร่วม. ใน เอกสารการสอนรายวิชาการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2546). คู่มือการบริหารการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท. กรุงเทพฯ: เพทายการพิมพ์.
- ปฎิมา จันทร์. (2549). บริบทการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจังหวัดสตูล. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ประภุช พูลพัฒน์. (2546). การเรียนร่วมชั้นเรียนของเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แว่นแก้ว.
- . (2546). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แว่นแก้ว.
- . (2554). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แว่นแก้ว.
- พวงแก้ว กิจธรรม. (2539). เอกสารการสอนเรื่องการศึกษาสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพสำหรับนักศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต และปริญญาโท. สาขาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- พิมพ์พรรณ วรชุตินทร. (2542). จิตวิทยาเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- . (2545). เอกสารคำสอนรายวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ไพริน ปุกมะ. (2553). การศึกษาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1. ปริญญาโท ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. ราชกิจจานุเบกษา 24 สิงหาคม 2550.
- วารีย์ ธิระจิตร. (2541). การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิวัฒน์ไชย ศรีวิพัฒน์. (2550). สภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลบุรี. ปริญญาโท ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.
- วีระพงษ์ เทียมวงศ์. (2547). การศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบการเรียนร่วม ตามความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาโท ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.
- ศรียา นิยมธรรม. (2541). การเรียนร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแถมมี.
- . (2546). การศึกษาพิเศษ โครงการสารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- . (2548). การเรียนร่วมสำหรับเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว.

- สมพงษ์ อันตะบุศย์. (2550). *สภาพการบริหารการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติ ในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพสินธุ์ เขต 3*. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร หวานเสร็จ. (2543). *การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม*. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.
- สมยศ สุขพัฒน์. (2550). *การศึกษาการบริหารการเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก*. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ไชยโชติ. (2550). *สภาพและปัญหาการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพสินธุ์ เขต 3*. ปรินญาณิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาพิเศษ). สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การประกันคุณภาพการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2551). *พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 – 2554)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). *แผนพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ (พ.ศ. 2543-2549) ของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2550). *รายงานการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- . (2550). *สรุปบทความย่อเอกสารจากสถาบันระหว่างประเทศเพื่อการวางแผนด้านการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.moe.go.th/>
- สิริมา หมอนไหม. (2543). *การศึกษาพิเศษ : องค์ความรู้และกระบวนการทัศน์*. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา.

- หนึ่งนุช วงศ์ไทย. (2552). *ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ).*
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิสิทธิ์ เตชะคำภู. (2544). *ปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาภาคพื้นดิน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา).*
มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- อุบล เล่นวารี. (2542). *การบริหารและการจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วม. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.*
- Birgth, Esther. (1986). *A Study of Certain Characteristics of Successful Mainstreaming.*
Ph.D. Dissertation, University of Michigan. Blankenship, C. and M.S. Lilly.
(Main Streaming Students with Learning and Behavior Problems). New York: Hot 1
Rine Heart and Winson.
- Blanchard, Donna M. (1991, June). Improving Attitudes and Social Interactions between
Non-handicapped Young Children and their Peers with Handicapping Conditions.
Dissertation Abstracts International. 51(12)A: 4083.
- Echols, I.J. (1992, September). An Analysis of Elementary Teachers Opinions Toward
Mainstreaming Moderately to Selected Schools in Texas. *Dissertation Abstracts
International.* DIA – A 52/08: 2883.
- Farley, J.L. (1992). The Current Attitudes of Principals and Teachers Regarding Mainstreaming
in Virginia Middle – Level Schools. *Dissertation Abstract International.* DIA-A52/12: 4290.
- Gagne, R.M. (1977). *The Conditioning of Learning.* 3rd ed. New York: Holt, Rinehart
and Winson.
- Gearhart, Bill R; & Wieshahn, W. Mel. (1980). *The Handicapped Students in the Regular
Classroom.* London: The C.V. Mosby.
- Heinich, R., Michel, M; & Russel, J.D. (1982). *Instructional Medics and the New Technologies
of Instruction.* New York: John Wiley & Sons.
- Hesseens, Edith L. (1995, February). Organizational Space and Attitudes Toward Special
Education Classes. *Dissertation Abstracts International.* DIA-A 47/08 A: 2534.
- Heward, W.L.; & M.S. Orlansky. (1980). *Exceptional Children.* Columbus Ohio: Charles E.
Merril.
- Kauffman, M.J.; et al. (1975). *Alternatives for Teaching Exceptional Children.* Colo: Love.
- Kirk, S.A.; & Gallagher, J.J. (1979). *Educating Exceptional Children.* 3rd ed. Bortoni: Houghton
Mifflin.

- Krejcie, Robert V.; & Morgan, Dayle W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 608 – 610.
- Krejcie, Robert V.; & Daryle, W. Morgan. (1970, July). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*. 3(2): 7 – 9.
- Latham, Dianne Lewis. (1999, October). Teacher and Building Administrators Attitude and Beliefs about Inclusion. *Dissertation Abstracts International*. 58(04)A: 1245.
- Mathews, Rachel. (1984, January). Attitudes of Teacher and Administrator Toward the Handicapped in Malaysia and Implication for Teacher Training and Programs Development. Doctoral Dissertation, University of San Diego. *Dissertation Abstracts International*. 32(4): 66 – 68.
- Patton, JR.; Blachbourn, J.M.; & Fad, K.S. (1996). *Exceptional Individuals in Focus*. 6th ed. New York: Prentice-Hall.
- Reynolds, Maynard C.; & Birch, Jack. (1979). *Teaching Exceptional Children in All America's Schools*. Reston, Virginia: The Council for Exceptional Children.
- Schindele, R. (1981, 23 March). *Statement on Integrated Education of Handicapped Children Given at Kenya Institute for Education*. Nairobi, Kenya: Department of Special Education.
- Smith, Robert M.; Neisworth, John T.; & Hunt, Frances M. (1983, 23 March). *The Exceptional Child: At Kenya Institute for Education*. Nairobi, Kenya: Department of Special Education.
- Tufts, Devon C. (1985, April). A Study of Attitudes Toward Mainstreaming Severely Language Handicapped Children. *Dissertation Abstracts International*. DIA-A45/10A: 20.
- Schindele, R. (1981). *Statement on Integrated Education of Handicapped Children Given at Kenya Institute for Education Nairobi*. Kenya: Department of Special Education.
- Stoler, R.D. (1992, March). Attitudes and Perceptions of Regular Education Teachers Toward Inclusion of all Handicapped Students in their Classrooms. *Dissertation Abstracts International*. DIA-A 52/12: 4178.
- Triandis, Herry C. (1971). *Attitude and Attitude Change*. New York: John Wiley & Sons.



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา	อาจารย์ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.วรนาท รักสกุลไทย	ผู้อำนวยการแผนกอนุบาล โรงเรียนเกษมพิทยา
อาจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า	อาจารย์ คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์วิณา นนทพันธุ์วาทย์	ที่ปรึกษาโรงเรียนเกษมพิทยา โรงเรียนเกษมพิทยา



แบบสอบถาม

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูลของท่าน

1. ตำแหน่ง

- ครูปกติ
 ครูเรียนร่วม

2. ลักษณะการสอน

- ครูที่สอนกลุ่มที่ไม่ทดลองเรียน
 ครูที่สอนกลุ่มทดลองเรียน

3. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์

- น้อยกว่า 5 ปี
 มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

5. การได้รับการอบรม

- เคยได้รับการอบรม
 ไม่เคยได้รับการอบรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

คำชี้แจง: แบบสอบถามตอนนี้เป็นแบบสอบถามการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเตรียมความพร้อม ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของโรงเรียนของท่าน มากที่สุดโดยพิจารณาตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมมากที่สุด
 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมมาก
 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมปานกลาง
 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมน้อย
 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมน้อยที่สุด

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเตรียมความพร้อม					
1. โรงเรียนของท่านมีการประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมทุกภาคเรียน					
2. โรงเรียนของท่านมีการแจ้งหรือประชาสัมพันธ์ให้ครูบุคลากร และนักเรียนทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน					
3. โรงเรียนของท่านมีการจัดนิทรรศการและ/หรือ การจัดกิจกรรมใช้ความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม					
4. โรงเรียนของท่านมีการฝึกอบรมหรือสอนทักษะการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้กับบุคลากรและนักเรียนทั่วไป					
5. โรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไป					
6. ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียนทั่วไปและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนร่วม					

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการเตรียมความพร้อม (ต่อ)					
7. โรงเรียนของท่านส่งครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมอย่างสม่ำเสมอ					
8. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียน					
9. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนฝึกทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
10. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนฝึกทักษะทางวิชาการ					
11. โรงเรียนของท่านได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมไว้ในนโยบายหรือแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน					
12. โรงเรียนของท่านมีการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนร่วมเป็นไปตามนโยบายหรือแผนที่วางไว้					
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม					
13. โรงเรียนของท่านมีการปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ทางเดิน หรือสร้างสัญลักษณ์ ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
14. โรงเรียนของท่านมีห้องน้ำตามมาตรฐานที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
15. โรงเรียนของท่านมีการจัดสถานที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษรับประทานอาหารอย่างเหมาะสม					
16. โรงเรียนของท่านมีการปรับปรุงภายในอาคาร เช่น ประตู บันได พื้น ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
17. โรงเรียนของท่านมีการจัด สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น สวิตช์ไฟ แก้ว ลีฟต์ ทางลาด เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
18. โรงเรียนของท่านมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอกอาคาร ได้แก่ ราวจับบันได ทางเดิน เครื่องปรับอากาศ ที่นั่งพักริมทาง เครื่องช่วยฟัง อย่างเพียงพอ					

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม (ต่อ)					
19. โรงเรียนของท่านมีการแต่งตั้งผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
20. โรงเรียนของท่านมีการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม					
21. โรงเรียนของท่านมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม					
22. โรงเรียนของท่านมีการจัดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
23. โรงเรียนของท่านมีการสนับสนุน ติดตาม และ ประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในคราวต่อไป					
24. โรงเรียนของท่านจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด					
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร					
25. โรงเรียนของท่านมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
26. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำหลักสูตรคู่มือเป็นแนวทางเพื่อให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
27. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นลายลักษณ์อักษร					
28. โรงเรียนของท่านมีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล					
29. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนการสอนรายบุคคล					
30. โรงเรียนของท่านมีการประเมินผลการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล					

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร (ต่อ)					
31. โรงเรียนของท่านมีการ คัดกรองและตรวจสอบทางการศึกษา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนรับเข้าเรียนร่วม					
32. ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนของท่านมีการใช้เทคนิคการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เทคนิคการวิเคราะห์งาน					
33. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งในและนอกห้องเรียน					
34. โรงเรียนของท่านมีการจัดตารางเรียนและห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ					
35. โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามศักยภาพของนักเรียน					
36. โรงเรียนมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ปีละ 2 ครั้ง					



ภาคผนวก ค

ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ตารางสรุปค่าความสอดคล้อง

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	1	2	3	4	5		
ด้านการเตรียมความพร้อม							
1. โรงเรียนของท่านมีการประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมทุกภาคเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
2. โรงเรียนของท่านมีการแจ้งหรือประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ในโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
3. โรงเรียนของท่านมีการจัดนิทรรศการและ/หรือการจัด กิจกรรมใช้ความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
4. โรงเรียนของท่านมีการฝึกอบรมหรือสอนทักษะการดูแล นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้กับบุคลากรและนักเรียน ทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
5. โรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนที่ มีความต้องการพิเศษได้เข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
6. ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียนทั่วไปและบุคลากรใน โรงเรียนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนร่วม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
7. โรงเรียนของท่านส่งครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรที่ เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	-1	5	1.00
8. โรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการ จัดการเรียนร่วมภายในโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
9. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนฝึกทักษะทางสังคม ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
10. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนฝึกทักษะทางวิชาการ	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80
11. โรงเรียนของท่านได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการ เรียนร่วมไว้ในนโยบายหรือแผนพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
12. โรงเรียนของท่านมีการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียน ร่วมเป็นไปตามนโยบายหรือแผนที่วางไว้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	1	2	3	4	5		
ด้านการจัดสภาพแวดล้อม							
13. โรงเรียนของท่านมีการปรับปรุงกายสิ่งแวดลอมทางกายภาพ เช่น ทางเดิน หรือสร้างสัญลักษณ์ ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
14. โรงเรียนของท่านมีห้องน้ำตามมาตรฐานที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
15. โรงเรียนของท่านมีการจัดสถานที่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษรับประทานอาหารอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
16. โรงเรียนของท่านมีการปรับปรุงภายในอาคาร เช่น ประตูบันได พื้น ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
17. โรงเรียนของท่านมีการจัด สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น สวิตช์ไฟ แก้อั ลิฟต์ ทางลาด เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
18. โรงเรียนของท่านมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอกอาคาร ได้แก่ ราวบันได ทางเดินเครื่องปรับอากาศ ที่นั่งพักริมทาง เครื่องช่วยฟัง อย่างเพียงพอ	0	0	+1	+1	+1	3	0.60
19. โรงเรียนของท่านมีการแต่งตั้งผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
20. โรงเรียนของท่านมีการจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
21. โรงเรียนของท่านมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
22. โรงเรียนของท่านมีการจัดห้องเรียนให้มีความเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
23. โรงเรียนของท่านมีการสนับสนุน ติดตาม และประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในคราวต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
24. โรงเรียนของท่านจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00

การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
	1	2	3	4	5		
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร							
25. โรงเรียนของท่านมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
26. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำหลักสูตรคู่ขนานเป็นแนวทางเพื่อให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	-1	3	0.60
27. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นลายลักษณ์อักษร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
28. โรงเรียนของท่านมีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
29. โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนการสอนรายบุคคล	0	+1	+1	+1	+1	4	0.80
30. โรงเรียนของท่านมีการประเมินผลการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
31. โรงเรียนของท่านมีการ คัดกรองและตรวจสอบทางการศึกษาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนรับเข้าเรียนร่วม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
32. ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนของท่านมีการใช้เทคนิคการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน เทคนิคการวิเคราะห์งาน	0	+1	+1	+1	-1	4	0.80
33. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กิจกรรมพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งในและนอกห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
34. โรงเรียนของท่านมีการจัดตารางเรียนและห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
35. โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามศักยภาพของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00
36. โรงเรียนมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ปีละ 2 ครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00



ภาคผนวก

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	การดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม	ค่าความเชื่อมั่น
1	ด้านการเตรียมความพร้อม	.896
2	ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	.899
3	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	.896
	เฉลี่ย	.892





ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวอุไลวรรณ ทานนท์
วันเดือนปีเกิด	23 พฤศจิกายน 2525
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	180 รามคำแหง 16 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กทม. 10240
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนเกษมพิทยา 955 ปรีดีพนมยงค์ สุขุมวิท 71 คลองตันเหนือ วัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	ครุศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร

